

יעקב לעווין

דער נייער אַנפאַנגער

לערנבוך צו לערנען קינדער לויגענען,
שרייבן און רעדן יידיש.

ערשטער טייל

ניו-יאָרק, 1945

פאַרלאַג „אידישע שול“

הויפטפּאַרקויף ביי

היברו פאַבלישינג קאָמפּאַני

77-79 דילענס סטריט, ניו-יאָרק

Copyright 1945 by
JACOB L. LEVIN

Printed in U.S.A.

אֵינְהָא לֵךְ

: 177

III

זייט :

126	דאס פערד און דער שפערלינג.
127	פורים.
129	פריילינג קומט. ליד. י. ל. פרץ
129	קלוג געענטפערט.
130	פייסאך.
133	די גרינע זומער-פויגלען.
134	א רעגן. ליד. י. קאצענעלסאן
134	די פיר צייטן פון יאר. ליד.
135	צו דערציילן און צו ליינען.
135	די מאמע.
135	דאס קינד און דאס קיכל.
136	דאס ייגעלע און די פעני.
136	ניס.
137	א צוגעדעקטע שיסל. פון מדרש.
137	קלוג געזאגט.
138	שיר זיך ניט דערטרונקען.
138	אונט-ברויט.
139	ברילן.
139	די פרוי און די אייער.
140	דער בלינדער און דאס ליכט.
144	צוויי ציגן.
145	דער טרעפער.
146	איציק און שפיציק. ק. בעגון
147	דער ערלעכער הענדלער.
148	דער גערטנער און זיינע זין.
149	די געשמאקע בארן.
149	צום ציילן זיך.
150	רעטענישן און פראגן.
151	צום זינגען :
151	לאמיר באגריסן. פאלקסליד.
151	און אז דער לערער. פאלקסליד.
151	שטייט אין פעלד א ביימעלע. י.
151	ל. פרץ
151	איך בין א גוטער מוזיקאנט.
152	פאלקסליד.
152	קומט ארויס. ליד.
153	ענטפערט מיר. ליד.
153	די נייע פידל. ש. צעסלער.
154	וואס צו טאן...

זייט :

100	א זיסע זאך. י. קאצענעלסאן
101	איך האב ליב. ליד. ב. סמאלאר
101	א גוטער זון. פון רוסיש.
102	מיין ברודער.
103	מינע און נינע. ליד.
103	אין א קליין שטיבעלע. פאלקסליד.
104	אין שול.
105	דער ערשטער טאג אין שול.
106	א זיגער. ליד.
107	דער זיגער.
108	אכט א זיגער. ליד. בערל סיגאל
108	א גוטע נאכט! ליד.
109	אונדזערע טעג. ליד. נחום יוד
109	די זיבן טעג פון דער וואך.
109	א וואך מיט ארבעט. ליד. ש.
110	באסטאמסקי
110	ארבעט. ליד. מ. געלבארט
111	דער שניידער. ליד. ב. סמאלאר
112	דער שוסטער. ליד. ב. סמאלאר
113	א פארמער מיט א פערד. ליד.
114	וואס דו וועסט זייען.
114	דער גארטן.
115	די בעקער. ליד. ב. פרידמאן
115	דאס ברויט.
117	דער מילכמאן.
118	דער בריוואן.
119	די פייגל פליען אוועק. ליד.
119	דער זומער איז אוועק. ליד. י.
119	קאצענעלסאן
120	הארבסט. ליד. אברהם רייזען
120	הארבסט אין גארטן. ליד. י. קא
120	צענעלסאן
121	דער ווינט. ליד.
121	דער ערשטער שניי. ליד. ז. סע
121	גאלאוויטש
122	דער שניימאן.
123	כאנעקע.
123	איך בין א קליינער דריידל. ליד.
125	לויט צ. גרינגלאז
125	צום פריילינג. ליד.

פארווארט

פאר די יארן, זינט עס איז דערשינען די ערשטע אויפלאגע פון דעם „אנפאנגער“, האבן זיך גאנץ ווייניק געבויטן די גרונט־פרינציפן פון פערדאגאגיק און פון דער מעטאדיק פון לערנען לייענען און שרייבן. איך גלויב דעריבער, אז דער עקלעקטישער מעטאד, וואס ווערט גענוצט אין דעם 19טן אנפאנגער, איז נאך אלץ אממערסטן צוגעפאסט צו לערנען קליינע קינדער לייענען און שרייבן יידיש. אט פארוואס איך האב, צוטרעטנדיק צוזאמען צושטלען א נייעם אנפאנגער־ביכל, איבערגעלאזט כמעט די זעלבע סיסטעם פון אפערירן איינצייטיק מיט'ן בילד, מיט'ן זאץ (אין גאר קליינע אויסנאמען מיט'ן ווארט) און מיט דער מעשהלע (אדער מיט פארבונדענע זאצן). מין דערפארן פאר די לעצטע פינף יאר מיט אנפאנגער־קלאסן און מייע פאר שידענע פרואוון מיט אנדערע מעטאדן האבן מיר נאך מער באפעסטיקט אין דער דאזיקער איבערצייגונג.

אבער אויב אין די גרונט־פרינציפן פון מעטאדיק און באזונדערס אין מעטאדיק פון לערנען לייענען האט זיך ווייניק וואס געענדערט פאר די לעצטע 20 יאר, האט זיך דערפאר שוין גאר א סך געענדערט דאס קינד, וואס קומט אין אונזערע שולן. און געענדערט אין אים האט זיך נישט זיין קינדער־שער עצם, נאר זיין יידישער עצם. בעת מיט 20 אדער אפילו מיט 10 יאר צוריק זיינען געקומען צו אונז קינדער מיט יידיש לשון אויף זייערע ליפן; בעת דעמאלט האט דער לערער געקאנט רעדן צו די קינדער אויף יידיש און דערביי רעכענען זיך בלויז מיט זייער אלגעמיינ־קינדערשער אנטוויקלונג, וויסנדיק, אז אין אט די גרעניצן פארשטייען זיי פריי, אן אנשטרענגונג, וואס מ'רעדט צו זיי; אז זיי וועלן קאנען ענטפערן אויף פראגן, וואס זיינען אויף זייער אינטעליגענץ־הייך, אין יידיש, — איז היינט די לאגע ראדיקאל אנדערש.

גאנץ ווייניק קינדער קומען היינט אין אונזערע שולן פון היימען, וואו מ'רעדט בלויז אדער מערסטנס יידיש. אפטמאל רעדן דארט נאך די עלטערן צווישן זיך יידיש, אבער מיט די קינדער רעדן זיי שוין ענגליש. און זייער אפט רעדט מען שוין אין די היימען אינגאנצן נישט קיין יידיש. אמאל איז נאך אין אזא היים פאראן א באבע אדער א זיידע, און דאס קינד הערט נאך א ווארט יידיש, און אמאל קלינגט קיין יידיש ווארט אינגאנצן שוין נישט דורך אין דער לופט פון הויז.

עס קומען דעריבער איצט זייער אפט אין אונזערע שולן אזעלכע קינדער, וואס אדער זיי פארשטייען נאך א ביסל יידיש, נאר זיי קאנען נישט רעדן, אדער אזעלכע, וואס פארשטייען שוין קיין יידיש אינגאנצן נישט.

וואס טרייבט די עלטערן פון אזעלכע קינדער ווי די לעצטע צו שיקן

זיי אין אונזערע שולן ? — דאס איז א וויכטיקער ענין און פאר זיך.
 עס איז קענטיק, אז די עלטערן, האבן זיי אליין רעדן ניט קיין יידיש צווישן
 זיך, זיינען דאך אינערלאך יידן און האבן א באדערפעניש צו געבן זייערע
 קינדער א יידישע דערציאונג, און דערצו א וועלטלעכע יידישע דערציאונג.
 צי דערפאר, וואס זיי, די עלטערן אליין, זיינען דורכגעגאנגען א יידישע שול,
 צי דערפאר, וואס די זידעס ווירקן אויף די עלטערן, זיי זאלן די אייניקלעך
 געבן אזא יידישע דערציאונג ; צי די יידישע פארפאלגונגען ווירקן, — אבער
 עס איז א פאקט, אז עס קומען צו אונדז אין די שולן זייער פיל קינדער, וואס
 פארשטייען אינגאנצן אדער כמעט אינגאנצן ניט קיין יידיש ; אפטמאל זיינען
 אזעלכע קינדער די מערהייט אין קלאס.

און עס איז דעריבער נאטירלעך, אז דער מעטאד פון לערנען מיט
 אזעלכע קינדער אין אונזערע שולן זאל איצט זיין אן אנדערער. בשעת פריער
 האבן מיר געלערנט די יידישע שפראך אין אונזערע שולן ווי א מוטער-
 שפראך, רעכענענדיק זיך הויפטזעכלעך מיט דעם מאטיוו פון בארייכערן דעם
 גייסטיקן באגאזש פון די קינדער מיט נייע אלגעמיינע און יידישע ידיעות,
 מוזן מיר איצט, באזונדערס דאס ערשטע יאר, הויפטזאכלעך האבן אין זייערע
 די שפראך גופא : זען, אז די קינדער זאלן זיך אויסלערנען פארשטיין יידיש
 און זאלן איינזויגן א באשטימטן וואקאבולאר פון דער נייער שפראך.

מ'קאן ניט זאגן, אז יידיש איז איצט פאר די קינדער, וואס קומען אין
 אונזערע שולן אינגאנצן א פרעמדע שפראך. ניין. אפילו ביי די קינדער, וואס
 פארשטייען אקומענדיק אין דער שול אינגאנצן ניט קיין יידיש, ליגט ערגעץ
 דאָרטן — כ'וואלט געזאגט : אין הינטער-באוואוסטיוו, וואו עס ליגט אסך
 אנדערע ירושה-אייגנטימער — עפעס אן אוצר, וואס אנטפלעקט זיך ביי זיי
 אלץ מער, וואס מער זיי הערן דאס יידישע וואָרט. דאך איז יידיש פאר די
 קינדער שוין ניט מער די נאטירלעכע שפראך, שוין ניט מער די מוטער-
 שפראך. זי איז א צווייטע שפראך, וועלכע מ'דארף אויסלערנען, "קינסטלעך"
 מיט דער הילף פון די געוויינלעכע שול-מיטלען.

און די מעטאדן פון לערנען אזא שפראך דארפן זיין א היפש ביסל
 אנדערש, ווי די, וואס מיר האבן גענוצט פריער.

אזוי ווי די הויפט פראבלעם באשטייט אין דעם, וואס די קינדער פאר-
 שטייען ניט די שפראך, איז דעריבער נייטיק פריער פון אלץ אפצוגעבן זיך
 מיט אויסלערנען די קינדער פארשטיין און רעדן יידיש. דערצו איז נייטיק
 וואס מער צו שמועסן מיט די קינדער. דאס, וואס דער לערער וועט רעדן
 צו די קינדער און די קינדער וועלן הערן יידיש, איז אויך עפעס ווערט. אבער
 וואס עס וועט אויף זיכער אריינגיסן אין זיי און באפעסטיקן א וואקאבולאר,
 איז זייער אייגן נוצן די שפראך, זייער אייגן רעדן. מ'דארף דעריבער שמועסן
 מיט די קינדער, ד. ה. פרעגן זיי און לאזן זיי ענטפערן. דערביי דארף מען
 פריער ווי אלץ זען, אז זיי זאלן פארשטיין די פראגעס. אין דא טאָר מען בשום
 אופן ניט זיין קיין פוריסטישע עקשנים און וועלן באנוצן זיך דערביי דווקא
 מיט דער יידישער שפראך אדער בלויז מיט דער שטום-שפראך, דער שפראך

פון צייכנס, אלס הילפס־מיטל. מ'מעג צוליב לייכטקייט און שנעלערקייט באנוצן זיך אויך מיט ענגליש.

אויב מ'ווייזט די קינדער דאָס ערשטע מאל אָן אויף אַ טיש און מ'זאָגט זיי: „דאָס איז אַ טיש“, איז ניט געדרונגען, אַז די קינדער וועלן פאַרשטיין, וואָס דער לערער האָט געזאָגט. אָבער אויב דער לערער וועט נאָך די ווערטער „דאָס איז אַ טיש“ צוגעבן „דהים איז עי טייבל“, וועלן זיי שוין די ווערטער פונ'ם לערער גאָר גוט פאַרשטיין. און וועט דער לערער דאָס זעלבע טאָן נאָכן אויסדרוק: „דאָס איז אַ שטול“ און „דאָס איז אַ בוך“, וועלן די קינדער פאַרשטיין, אַז „דאָס איז“ מיינט „דהים איז“. און ווען זיי האָבן עס פאַרשטאַנען, דאַרף דער לערער מער די איבערזעצונג אויף ענגליש ניט באַנוצן. דער פרינציפ דאַרף זיין: אויב ביים לערער איז אַ ספּק, צי די קינדער האָבן פאַרשטאַנען, וואָס ער האָט זיי געזאָגט אָדער ביי זיי געפרעגט, דאַרף ער זיך באַנוצן אויך מיט ענגליש, כדי צו פאַרזיכערן, אַז די קינדער זאָלן פאַרשטיין. נאָכדעם אָבער, ווי ער ווײַס, אַז די קינדער פאַרשטייען דעם יידישן אויסדרוק אָדער דאָס יידישע וואָרט, דאַרף ער — און איך וואָלט אפילו געזאָגט: טאָר ער — מער די אַנטשפּרעכנדע ענגלישע אויסדרוקן אָדער ווערטער ניט באַנוצן, נאָר ער דאַרף באַנוצן זיי אין יידיש, כדי די קינדער זאָלן וואָס מער מאל אָט די אויסדרוקן און ווערטער הערן אין יידיש.

מ'דאַרף דערביי רעקאָמענדירן די לערער איין וויכטיקן כּלל: פּאָדערט אַלעמאָל פון די קינדער זיי זאָלן געבן אַ פּולן ענטפּער אויף אייער פּראָגע. דער ענטפּער אויף דער פּראָגע „וואָס איז דאָס“ דאַרף ניט זיין: „אַ טיש“, נאָר: „דאָס איז אַ טיש“. און אויף דער פּראָגע: „מיט וואָס שרייבסטו?“ דאַרף דער ענטפּער ניט זיין: „מיט אַ בלייפּעדער“, נאָר „איך שרייב מיט אַ בלייפּעדער“. דאָס דאָזיקע אַרט ענטפּערן איז ניט אַלעמאָל דאָס נאָמירלעכע; אָבער אין קלאַס, און באַזונדערס אין ערשטן קלאַס, איז עס אַ מוז, ווייל ערשטנס איז אַזאָ ענטפּער אָפטמאל דער נאָטיולעכער און צווייטנס, ווייל אויף דעם אופן וועלן די קינדער אָפטער איבערחזרן די זעלבע ווערטער, און וועלן זיך שנעלער אויסלערנען צו באַנוצן זיך מיט זיי.

כדי צו פאַרלייכטערן די לערער דעם ענין שמועסן, ווערט אין ביכל געגעבן אַ גאנצע שמועס־אָפּטיילונג — 23 טעמעס. דערביי איז אַ צאָל ווערטער אָדער אויסדרוקן אילוסטרירט מיט בילדער; און די איבעריקע זיינען ניט באַבילדעטע ווערטער, וואָס האָבן אַ נאָענטע שייכות צו דער זעלבער טעמע און ווערן אָנגעגעבן אונטן אין יעדער שמועס־לעקציע. און נאָך דער פאַרדערע, אויף זייטלעך xxii-xxix, ווערן געגעבן גענויערע אָנווייזונגען, ווי זיך צו באַנוצן מיט די שמועס־לעקציעס. עס ווערן צו יעדער לעקציע געגעבן פּראָגעס, וואָס קאָנען דעם לערער פיל העלפן צו באַנוצן זיך מיט דעם מאַטעריאַל פון דער שמועס־אָפּטיילונג. זאָל דער לערער זיך גוט באַקאָנען מיט אָט די אָנווייזונגען, איידער ער טרעט צו צו באַנוצן זיך מיט דער אָפּטיילונג. דאָס שמועסן דאַרף קומען נאָך פאַר'ן אָנהייבן לערנען די קינדער ליענען און שרייבן. און דערביי דאַרף דער לערער ניט באַווירקט ווערן פון

דער מורא, אז די עלטערן וועלן נישט זען קיין באדיקע רעזולטאטן און וועלן נישט וועלן איבערלאזן די קינדער אין שול: דער לערערשער אמת קומט פריער פון אלץ. אבער דאס מיינט נישט, אז צווערשט דארף דער לערער דורכ-גיין מיט די קינדער אלע שמועסן פון דער שמועס-אפטיילונג און ערשט דער-נאך אנהייבן לערנען זיי לייענען און שרייבן. ניין, עטלעכע שמועס-לעקציעס באגלייט מיט א ביסל שפילן זיך איז גענוג. נאכדעם קען מען ביי יעדער לעק-ציע האבן ביידע זאכן: אי שמועס, אי לייענען און שרייבן.

א צווייט גוט מיטל צו לערנען די קינדער די שפראך זיינען קליינע מעשה-לעך, באזונדערס פאר קינדער, וואס קענען כאטש איין קליין ביסל עפענען דאס מויל אויף יידיש. דער לערער דערציילט די קינדער א קליין, זייער לויכט מעשהלעך. דערנאך שטעלט ער זיי פראגעס, וואס די פולע ענטפערס אויף זיי וועלן ארויסברענגען די זעלבע מעשה פאר'ן קלאס נאך א מאל. שפער טער — אויף דער זעלבער לעקציע אדער אויף אן אנדער לעקציע — וועלן זיך געפינען קינדער, וואס וועלן דאס מעשהלעך איבערדערציילן. מיט דער צייט וועלן אלץ מער קינדער קענען דערציילן דאס מעשהלעך. און ביסלעכ-ווייז וועלן זיך אָנקלייבן אין קלאס א גאנצע ריי אזעלכע מעשהלעך, וואס די קינדער וועלען קענען איבערדערציילן. אזא איבערדערציילן באפרייט ביסלעכווייז די צונג פון די קינדער און געוואוינט זיי צו צו רעדן יידיש.

כדי לייכטער צו מאכן פארן לערער, האָב איך אין דער פאַר-לעצטער אָפטיילונג פון ביכל געבראַכט אַ צאָל אזעלכע מעשהלעך. צווערשט קען דער לערער זיי דערציילן אין קלאס. און שפעטער, ווען די קינדער וועלן דורכגיין דעם ערשטן טייל פון ביכל, וועלן זיי קענען אליין לייענען די מעשהלעך. און די קינדער טוען אזא זאך מיט פארגעניגן; דאס איז פאר זיי אזוי ווי זיי וואלטן זיך באגעגנט מיט א גוטן אלטן באקאנטן. נאטירלעך קאנען די לערער דערציילן אויך אנדערע מעשהלעך, וואס זיינען צוגעגלעך פאר די קינדער. מ'קאן אויך בעטן די קינדער, וואס רעדן יידיש, אויב אזעלכע זיינען פאראן אין קלאס, זיי זאלן ברענגען קורצע מעשהלעך און דערציילן פארן קלאס. דער לערער קאן בנוגע אט די מעשהלעך דערנאך האנדלען אזוי, ווי ער האנדלט מיט די, וואס ער אליין דערציילט.

מ'דארף אויך צוגעוואוינען די קינדער זיי זאלן זיך ווערדן צום לערער מיט זייערע פראגן אין יידיש; און אויב זיי קענען נאך נישט, זאלן זיי פרעגן: „האט דו יו סי דהים אין יידיש?“ און ווען זיי באקומען דעם ענטפער, זאלן זיי שטעלן די פראגע אדער זאגן, וואס זיי ווילן, אין יידיש.

מ'קאן זיך אויסלערנען רעדן יידיש בלויז דורך רעדן יידיש; און דורך רעדן קאן מען אמבעסטן בארייכערן דעם וואָקאַבולאַר. דאָך קען פאַרלייב-טערן אַ ביסל דעם ענין וואָקאַבולאַר דאָס הילף-מיטל פון געבן די קינדער די נייע ווערטער אין אַן ענגלישער איבערזעצונג. דאָס וועט אויך געבן די קינדער אַ מעגלעכקייט צו קענען לייענען אליין זאכן, נאָך איידער זיי לייענען דאָס אין קלאס מיט'ן לערער. דאָס קאן אויך אַרויסהעלפן אין דער היים דער מאמען, זי זאל קענען געבן אַ האַנט איר קינד ביים צוגרייטן די היים-אַרבעט, און אז די מאמע זאל אליין וואָס שנעלער כאַפן דעם שניט פון יידיש.

כ'האב דערביבער נאך יעדער לעקציע געגעבן אין ענגליש די טייטשן פון די נייע ווערטער, וואס קומען אין יעדער לעקציע. פאר די קינדער וואס פאר שטייען אינגאנצן ניט קיין יידיש אדער וואס פארשטייען זייער ווייניק, קאן דאס, בין איך זיכער, זייער פיל פארלויבטערן דעם פראצעס פון לערנען די שפראך. דערצו קאן דאס ארויסהעלפן אין מאכן דאס לערנען איינהייטלעכער אין א קלאס, וואו עס זיינען פאראן קינדער מיט פארשידענע גראדאציעס פון יידישקענטעניש. מ'דארף, נאטירלעך, ניט חזרן מיט די קינדער די ווער-טער פון יידיש אויף ענגליש אדער פארקערט; מ'דארף אבער צוגעוואוינען די קינדער, זיי זאלן א קוק טאן אין די איבערזעצטע ווערטער יעדעס מאל, ווען זיי ווייסן ניט א ווארט. דערביי איז ניט קיין מוץ, אז די קינדער זאלן אויסלערנען אלע נייע ווערטער פון יעדער לעקציע, ווען אפילו אט די ווערטער זיינען פארטייטשט אין יידיש.

דער וואקאבולאר אין דעם נייעם לערביכל שטיצט זיך אויף דער ליסט פון ווערטער, וואס איז אויסגעארבעט געווארן פון א ספעציעלער קאמיסיע און איז פארעפנטלעכט געווארן פון דער יידישער קאמיסיע ביי דער „דזשוואיש עדיוקאצאן קאמיטע“. די ליסט איז שפעטער פארעפנטלעכט געווארן אין די „יוואיבלעטער“. אפוויכונגען אין געוויסע גרעניצן זיינען געווען נייטיק, אבער זיי זיינען אויך געווען דערלויבט. און אויב עס זיינען אין געוויסע לעקציעס אריין ווערטער, וואס זיינען ניט אריין אין דער ליסט, און וואס דער לערער געפינט, אז זיי זיינען צו שווער פאר די קינדער, מוז דער לערער ניט באשטיין, די קינדער זאלן זיי פארגעדענקען.

שרייבן. שרייבן דארף גיין צוזאמען מיט'ן לייענען. זיי דערגאנצן איינע די אנדערע. שרייבן איז אויך לייענען און לייענען העלפט דעם אויס-לייגן. נאך בשעת אויף לייענען אליין קאן מען זיך ניט אפשטעלן מער ווי א 20-25 מינוט מיט אן אנפאנגער-קלאס, ווייל עס ווערט שווער און נורדע פאר די קינדער צו בלייבן לענגער ביי דערזעלבער ארבעט, קאן מען אויף לייענען און שרייבן אפגעבן גאנצע 35 מינוט און אפילו 40.

דערביי דארף מען זען: (1) אז די קינדער זאלן שרייבן בלויז אין צווייטנדיקע ליניעס און צוגעוואוינען זיך צו שרייבן גלייך. (2) זיי זאלן גלייך אין אנהייב אויסלערנען זיך שרייבן די אותיות ריכטיק לויט דעם סטאנד-דארד, וואס ווערט געגעבן ביים באווייזן דעם אות צום ערשטן מאל אין יעדער נייער לעקציע. (3) זיי זאלן יעדן אות שרייבן אזוי, ווי מע שרייבט געוויינטלעך אין יידיש: למשל דעם „ל“ און דעם „ש“ פון אונטן ארויף, ניט פארקערט; דעם „ס“, דעם „מ“, דעם „ם“, דעם „ע“ און אנדערע פון רעכטס אויף לינקס, ניט פארקערט. מ'דארף אויך זען, אז די קינדער זאלן די אותיות אין יעדן ווארט שרייבן גאנצט איינס צום אנדערן, און די ווערטער זאלן זיי אפרוקן אזוי, אז מ'זאל צווישן זיי קאנען אריינשטעלן דריי אותיות (איך זאג די קינדער: מ'זאל צווישן יעדע צוויי ווערטער קנען אוועקשטעלן דעם קליינעם פינגער פון האנט).

מ'דארף לאזן די קינדער איבערשרייבן פון בוך צוערשט דאס געשרי-בענע און שפעטער אויך די ווערטער, וואס געדרוקט מיט גרויסע אותיות.

דער געדאנק, אז מ'דארף די קינדער ניט געבן טאן קיין האלב מעכאנישע ארבעט, נאך אז מ'דארף זיי אליין לאזן שאפן, איז ריכטיק. מ'דארף דער ריבער זען, אז די קינדער זאלן ארויסזאגן זייערע אייגענע געדאנקען. אבער צוערשט, איידער זיי קענען דעם גאנצן אלף בית, קענען דאך די קינדער ניט אויסלייגן זייערע אייגענע ווערטער. צווייטנס, דארף מען די קינדער ניט צופיל אַנשטרענגען. ווען מ'פאָדערט אַפט פון די קינדער מער, ווי זיי קאָנען טאן אויף אַ לייכטן אופן, באַזונדערס אין ערשטן קלאַס, ווערט דער גאנצער ענין פון לערנען יידיש פאר זיי צו שווער און נודע און זיי הייבן אָן אים אויסצומיידן.

איך האָב געגעבן אין בוך א ריי איבונגען, וואָס באשטייען אין אריינ-שטעלן די פאסיקע אותיות אויפ'ן אָרט פון די פאַסיקלעך. אזא ארבעט רופט ארויס זעלבסטטעטיקייט פון די קינדער, און איז באַזונדערס וויכטיק דאָרט, וואו עס באַגעגנען זיך אותיות, וואָס די קינדער פאַרבייטן: „ג“ און „ו“, „י“ און „וי“ א. ד. ג. אויסערדעם גיט עס נאך אַ טעטיקייט, וואָס איז אַלץ די זעלבע ארבעט פון לערנען זיך שרייבן נאך אין אַן אנדער פאַרם, און גיט דערצו די קינדער אַ געלעגנהייט אַנצושטרענגען זיך און דערמאָנען זיך ווערטער.

אין סוף פון א סך לעקציעס ווערן געגעבן בילדלעך און אונטער זיי אַוויינדיקע ליניעס. זאָל דער לערער לאָזן די קינדער אונטערשרייבן מיט אַ בליפעדער אונטער יעדן בילדל דעם נאָמען פון דער זאך. אין ביכל זיינען פאַראַן אויך אנדערע איבונגען: פון אויסבילדן די מערצאָל פון הויפטווערטער, פון בייגן די צייט-ווערטער א. ד. ג. עס איז זייער ווינטשנסווערט, די קינדער זאלן אָט די אַלע איבונגען מאַכן — אָדער מינדלעך, אָדער (פיל בעסער) שריפטלעך.

אינ'ם צווייטן טייל פונ'ם לערביכל האָב איך געגעבן מאַטעריאַל אַזוי נאָענט צו דער קינדערשער הייס-סביבה, ווי מעגלעך; און דערביי — מאַטעריאַל, וואָס קינדער אין עלטער פון 7 ביז 9 נעמען לייכט אויף. אסך פון דעם מאַטעריאַל זיינען קליינע לידלעך. נאָטירלעך זיינען זיי ניט אַלע צום לערנען אויף אויסווייניק, אָבער אייניקע פון זיי דאַרפן די קינדער יאָ לערנען אויף אויסווייניק, ווייל דאָס וועט אויך שטאַרק העלפן דער באַפרייאַונג פון זייערע שפראַך-אַרגאָנען אויף דעם וועג צו רעדן יידיש.

צווישן דעם ליינע-מאַטעריאַל פונ'ם ביכל זיינען פאַראַן זאכן מיט ספּעציפיש יידישן אינהאַלט. אָבער זייער צאָל איז ניט קיין גרויסע. ווייל ביי דעם באַגרעניצטן וואָקאַבולאַר, וואָס די קינדער פאַרמאָגן אינ'ם ערשטן קלאַס, איז זייער שווער צו געבן זיי מעשהלעך מיט אַ יידישן אינהאַלט. די לעקציעס וועגן חנוכה, פורים און פסח האָבן — ניט קוקנדיק אויף דער גאנצער אַנשטרענגונג פונ'ם מחבר צו מאַכן זיי אַזוי לייכט ווי מעגלעך — דאָך אַ היבש ביסל געהאָלפן אַריבערשטייגן די אָנגענומענע וואָקאַבולאַר-ליסט. (און זאָל דערביי באַמערקט ווערן, אז אין דער אָנגעוויזענער וואָקאַבול-לאַר-ליסט פאַרן ערשטן לערן-יאָר, אַ ליסט, אויף וועלכער עס האָט געאַרבעט אַ גאנצע קאָמיטע פון פראַמינענטע לערער, איז פאַראַן אינגאנצן 14 ווערטער

מיט א ספעציעל יידישן אינהאלט). און דערצו האלט דער מחבר, אז אונז דערע קינדער דארפן זיך אויסלערנען פארשטיין אין יידיש און רעדן אויף יידיש אלערליי זאכן, וואס זיינען נאך צוגעגאלעך צום קינדערשען פארשטאנד, ניט בלויז ספעציפיש יידישע.

צום סוף פונ'ם ביכל קומט אן אפטיילונג „צום זינגען". דער לערער קאן אליין זינגען די לידלעך מיט די קינדער. אבער אפילו דאָרט, וואו עס איז פאראן א ספעציעלער געזאנגס-לערער, איז ווינטשנסווערט, ער זאל זיך נען מיט די קינדער לידלעך, וואס זיינען צוגעגאלעך פאר זיי, ווי די, וואס ווערן געגעבן אין ביכל.

לאָזן די לערער אויך ציען די אויפמערקזאמקייט פון די קינדער צו די מאָראַלישע כללים אויף דער לעצטער זייט פון בוך.

דער אויסלייג אינם ביכל איז דער, וואס איז אָנגענומען אין די שולן. איך האָב בלויז געמאכט א פאָר אָפּווייכונגען: 1. כ'האָב גענוצט אָ, אָ, אָ, אָ (אָנשטאָט אויפ און אויף), ווייל אָט די אויסשפראך איז דאָך די אָנגענומענע אין פאָלק, און עס איז שווער צו זאָגן די קינדער: לייען אָ אָדער אָ, הגם עס שטייט געשריבן אָ. 2. איך האָב צוליב דעמזעלבן מאָטיוו גענוצט קיין אָנשטאָט קיין. אויסערדעם האָב איך אין לאַנגע ווער-טער אָפּגעטוילט מיט א שטריכעלע די פאָרויב (דורכגעגאנגען), ווייל דאָס העלפט זייער פיל די קינדער דורכלייענען א לאַנג וואָרט. עס איז איבעריק צו זאָגן, אז אין אן אָנפאַנגער-ביכל זיינען אַזעלכע אָפּווייכונגען, מיטן צוועק צו פאָרלייכטערן די קינדער דאָס לייענען, פולשטענדיק לעגטיים און לויט-משנסווערט.

איך וואָלט געראָטן די לערער צו באַנוצן דאָס ביכל מיט קינדער ניט יינגער פון 7 יאָר, און נאָך בעסער — מיט 8-9 יעריקע.

אז ס'איז נייטיק געווען א ניי אָנפאַנגער-לערנביכל, מער צוגעפאַסט צו די איצטיקע קינדער, דאָס איז אָן צווייפל. צי וועט „דער נייער אָנפאַנגער" באַפרידיקן אָט די באַדערפעניש, דאָס וועט באַווייזן די נאָענטע צוקונפט, ווען די לערער וועלן אים געבן דעם געהעריקן אומפאַרטייאישן פראָפעסאָ-נעלן „אויספֿוביך".

יעקב לעווין

ניו-יאָרק, פעברואַר, 1945.

אָנױזונגען פארן לערער צו דער אָפטיילונג „צום שמועסן“

דער ציל פון דער אָפטיילונג „צום שמועסן“ איז (1) בייטראָגן צו דער אָלגעמיינער אַנטװיקלונג פונ'ם קינד און (2) באַזונדערס — צוגעװאוינען די קינדער צו פאַרשטיין און צו רעדן יידיש.

דערגרייכן דעם צווייטן ציל קאָן מען הויפטזעכלעך דורך רעדן צו די קינדער יידיש און דורך באַװעגן זיי, זיי זאָלן ענטפערן אין יידיש אין שפּעטער — זיי זאָלן רעדן צום לערער און דערנאָך אויך צו די קינדער אין יידיש. אין דער פאַררעדע איז שוין אָנגעװיזן געװאָרן, אז אידער די קינדער פאַרשטייען געװיסע װערטער און אויסדרוקן אין יידיש, מעגן זיך די לערער באַנוצן אויך מיט ענגליש, כדי זיי דאָס לייכטער צו דערקלערן. אָבער אזוי שנעל ווי די קינדער זיינען שוין באַקאַנט מיט אַ געװיסן װאָרט אָדער אויסדרוק, דאַרף דער לערער אויסמיינן צו באַנוצן עס מער אין ענגליש. זאָלן די קינדער װאָס מער הערן די יידישע װערטער, די יידישע זאַצן, די יידישע שפראַך, און זיי װעלן זיך שנעלער אויסלערנען אַליין צו רעדן יידיש.

כדי צו באַװעגן אַ קינד פונ'ם ערשטן קלאַס צו רעדן יידיש, איז נױַ טיפ (1) לאָזן עס ענטפערן אויף פראַגן, (2) לאָזן עס איבערדערציילן מעשהלעך, װאָס עס האָט געהערט אָדער געלייענט און (3) צוגעװאוינען עס צו װענדן זיך צום לערער און אויך צו אַנדערע — אין יידיש.

דערביי איז שוין אין דער פאַררעדע אָנגעװיזן געװאָרן אויף איין װײַז טיפער פאַרערונג: זען, אז דאָס קינד זאָל אַלע מאָל געבן אַ פולן ענטפער אויף יעדער פראַגע, װאָס מ'שטעלט אים. אזוי צ. ב. דאַרף אויף דער פראַגע: „פאַרשטייטו, װאָס איך דערצייל?" קומען דער ענטפער: „יא, לערער, איך פאַרשטיי, װאָס איך דערציילט“, אָדער װײניקסטנס: „יא, לערער, איך פאַרשטיי"; אָבער ניט דער ענטפער „יא" אַליין.

און ביים איבערדערציילן מעשהלעך, װאָס דער לערער דערציילט אין קלאַס, מאַכט ניט אויס צוערשט, װען די קינדער באַנוצן די זעלבע אויסדרוקן, װאָס דער לערער האָט גענוצט. שפּעטער אָבער, װען די קינדער האָבן שוין אָנגעקליבן אַ נשקשהדיקן װאָקאַבולאַר, דאַרף מען זיי צוגעװאוינען, זיי זאָלן אָפּװײַכן פונם טעקסט פונם לערער, אויף װײַפיל נאָר מעגלעך.

דער לערער דאַרף אויך האָבן אין זײַנען אָפּצוהײַטן, דאָס קינד זאָל ריכטיק אַרויסזאָגן יעדעס װאָרט און יעדן אויסדרוק. װען אַ קינד זאָגט עפעס ניט ריכטיק, דאַרף דער לערער פאַרריכטן און לאָזן נאָכדעם דאָס קינד איבערזאָגן עס ריכטיק.

און בכלל דאַרף מען דערמוטיקן די קינדער, זיי זאָלן זיך װענדן צום לערער אין יידיש מיט אַלע זאַכן, װאָס זיי קאָנען אויסדרוקן אין יידיש. מ'מעג דערביי אַפילו באַלױנען די קינדער, װאָס מאַכן די גרעסטע אַנשטרענגונג צו רעדן יידיש.

אין דער אפטיילונג „צום שמועסן“ זיינען פאראן 23 לעקציעס, וואס גייען לויטן אינהאלט פונ'ם נענטערן אין קינדס לעבן צום ווייטערן. יעדע לעקציע איז אויף א געוויסער טעמע. צ. ב. די ערשטע לעקציע האט צו טאן מיט דער שול, די פינפטע — מיט דעם מענטשלעכן קערפער א. ד. ג. דער לערער דארף באארבעטן די טעמע מיט די קינדער. דערביי וועט זיך פיל ווענדן און דעם עלטער פון די קינדער, און זייער אלגעמיינער אנטוויקלונג און אן דער מאס פון זייער פארשטיין יידיש — ווי ברייט דער לערער וועט מיט זיי קאנען באארבעטן די טעמע. דער לערער מוז אויך ניט אויסשעפן דעם גאנצן מאטעריאל פון א לעקציע אין איין מאל. ער קאן אויסנוצן א טייל פונ'ם מאטעריאל, און שפעטער, אפילו אין וואכן ארום, קאן ער זיך אומד קערן צו דער זעלבער לעקציע און באארבעטן זי פולער און ברייטער. אמר בעסטן איז עס צו טאן אין פארבינדונג מיט א ווייטערדיקער לעקציע אין דעם בוך.

אין יעדער לעקציע זיינען פאראן בילדער פון זאכן, פון געגנשאפטן. די נעמען פון אט די אלע זאכן דארפן די קינדער אויסלערנען. אונטן איז אין יעדער לעקציע נאך פאראן א צאל ווערטער, וואס באצייכענען אנדערע געגנשאפטן און טואונגען, ווי אויך גאנצע אויסדרוקן און זאצן. דורך געהעריקע פראגעס דארף דער לערער אין איין מאל אדער אין עטלעכע מאל ברענגען דערצו, אז די קינדער זאלן באקאנט ווערן מיט אט די אלע ווערטער און אויסדרוקן. נאטירלעך קאן דער לערער פארקלענערן די צאל ווערטער, וואס ער ברענגט אריין אין דער לעקציע, אויב ער פילט, אז די אלע ווערטער און אויסדרוקן, וואס זיינען פאראן אין דער לעקציע, זיינען צו פיל פאר זיינע קינדער. אבער דער לערער קאן אויך אויסברייטערן דעם שמועס פון דער לעקציע, אויב ער פילט, אז די קינדער קאנען עס פארדייען. דאך דארף מען רעקאמענדירן, אז דער לערער זאל ניט איבערלאזן די קינדער מיט צו פיל נייע ווערטער.

מ'דארף דערגרייכן דאס ערשטע יאר :

1. דאס קינד זאל זיך צוגעוואוינען געבן אויף פראגעס א פולן ענטפער.
2. עס זאל זיך אויסדריקן מיט גאנצע זאצן.
3. עס זאל קאנען געבן זיין נאמען, עלטער, אדרעס און טעלעפאן.
4. עס זאל קאנען געבן די נעמען פון זיינע עלטערן און לערער.
5. עס זאל קאנען ציילן ווייניקסטנס ביז הונדערט.
6. עס זאל קאנען נוצן דאס צייטווארט „זיין“ און „האבן“ אין דער איצטיקער צייט.
7. עס זאל קאנען נוצן אלע צייטווערטער פון זיין וואקאבולאר אין דער איצטיקער צייט.
8. עס זאל קאנען נוצן די נאמענווערטער : איר, דו, ער, זי, מיר, איר, זיי און מיין, דיין, זיין, איר, אונדזער, אייער, זייער.
9. עס זאל קאנען נוצן ריכטיק די ארטיקלען דער, די, דאס וויי-ניקסטנס פאר די סאמע גאנצע 50 הויפטווערטער.

10. עס זאל פארשטיין און שפעטער קאנען נוצן אליין די פארגאנגענע און קומענדיקע צייט פון צייטווערטער, ווי אויך די באפעלפאָרם.
11. עס זאל קאנען נוצען די מערצאל זויניקסטנס פון 100 הויפט-ווערטער.
12. עס זאל קאנען נוצן די פארקלענערונגס-פאָרם.
13. עס זאל קאנען נוצן די פרעפאָזיציעס: אַף, אין, צו, מיט, אונטער, פון, ביי, אויך די ווערטער: ווער, וואָס, וועלכער, וואו, ווען, פארוואָס, דאָ, דאָרטן.
14. מ'דארף דערגרייכן, דאָס קינד זאל אין משך פון יאָר מאכן פאר זיין אייגנס א 300—500 ווערטער, אָפּהענגיק פון זיין עלטער און פיזיקליש און אויך פון זיין קענטשאפט פון דער יידישער שפראך, ווען עס קומט אן אין דער יידישער שול.
- דער לערער דארף געדענקען, אז קענען באנוצן זיך מיט א צייטוואָרט (א ווערב) איז פארן קינד פונקט אזוי וויכטיק (אויב ניט צוויכטיקער נאָך) ווי צו באנוצן זיך מיט הויפטווערטער. מ'דארף דעריבער דאָס שמועסן אָנהייבן מיט לערנען דאָס קינד באנוצן צייטווערטער; צוערשט אין דער איצטיקער צייט און שפעטער אויך אין דער פארגאנגענער און קומענדיקער.
- שוין אין דער ערשטער שמועס-לעקציע וועט דאָס קינד דארפן אויס-לערנען די אויסדרוקן: דאָס איז, דער לערער זיצט; איך זיין, די קינדער זיצן. די שילער לייענען, שרייבן, מאַלן. דאָס בוך ליגט. איך שטיי. איך הייס... דער לערער הייסט...
- בכלל דארף דער לערער שענקען א סך אויפמערקזאמקייט די צייט-ווערטער. אזוי אָבער ווי טואונגען איז פיל שווערער צו אילוסטרירן ווי זאכן, דארף דער לערער דורך באוועגונגען אילוסטרירן די טואונגען.
- דער לערער דארף זען צו האָבן ביי זיך אין קלאס וואָס מער פון די זאכן, וועגן וועלכע ער וועט שמועסן מיט די קינדער. אזוי אז דאָס קינד זאל קאנען יעדע זאך ניט נאָר זען אויף א בילד, נאָר אויך קאנען האַלטן אין האַנט. ווי למשל: א הויז מיט מעבל, געפּעס, קליידער; א פאַרס מיט אלערליי הויז-חיות און פויגלען; א זון מיט אלערליי ווילדע חיות; א גאַרטן מיט אלערליי גרינסן און פרוכט; א קראָס מיט פארשידענע זאכן צו פאַר-קויפן; פארשידענע שפילזאכן און אויב עס איז פאַר דעם לערער ניט מעג-לעך צו האָבן פארשיידענע זאכן, זאל ער קריגן וויפיל מעגלעך גרעסערע בילדער פון די זאכן.
- צום סוף וויל איך נאָך אַמאָל אונטערשטרייכן, אז עס איז נייטיק גלייך אין אָנהייב זען, אז די קינדער זאלן ארויסרעדן די יידישע ווערטער קאָרעקט. באַזונדערס דארף מען אַכטונג געבן אויף דער אויסשפראך פון דעם „ר“: רעדן, שרייבן, פאַטער, ער, שיינער, שיינע, און אויף דער ענדונג „ן“ אין סוף וואָרט: שרייבן — ניט שרייבען; זיצן — ניט זיצען א. ד. ג. וועט מען גלייך אין אָנהייב אַכטונג געבן אויף דעם, וועט מען שפעטער קיין שווע-ריקייטן ניט האָבן.

דער לערער וועט דא געפינען א צאל טיפישע פראגעס פאר יעדער לעקציע.
נאטירלעך קאן דער לערער שטעלן אויך אנדערע פראגעס אדער דורכלאזן
א צאל פון די געגעבענע.

צו לעקציע 1 :

1. ווער איז דאָס ?
2. וואָס איז דאָס ?
3. וואו זיצט דער לערער ? און די קינדער ?
4. וואָס טוען די שילער אין שול ?
5. מיט וואָס שרייבט מען אַ פּאַפּיר ? און אַה דער ברעט ?
6. וואו ליגט דאָס בוך ?
7. וואָס ליגט אין שאַפּע ?
8. שטיי אויף ! — וואָס טוסטו איצט ?
9. זעץ זיך ! — וואָס טוסטו איצט ?
10. ווי הייסטו ? ווי הייס איך, דער לערער ?
11. ווער קאָן ליענען : א טיש ? א קינד ? א בוך ?
12. קענסטו זינגען ? וואָסערע לידער זינגסטו ?

צו לעקציע 2 :

1. ווער איז דער ? און די ? און די ?
2. וואָס טוט דער טאַטע ? און דער זיידע ? און די מאַמע ? און דער זון ?
3. האָסטו א ברודער ? א שוועסטער ? א זיידן ? א פעטער ? א קאָזין ?
4. ווי הייסט דיין פאָטער ? דיין מוטער ? דיין ברודער ?
5. איז דיין ברודער עלטער פון דיר ?
6. איז דיין ברודער א גוט קינד ? און דיין שוועסטער ?
7. האָסטו ליב דיין פאָפּאָ און מאַמאָ ?
8. האָט דיין מוטער דיר ליב ?

צו לעקציע 3 :

1. וואָס שלעלט די מאַמע צום טיש ?
2. וואָס ליגט די מאַמע אָפּן טיש ?
3. וואו שטייען די טעלער ?
4. וואו ליגן די מעסער ? די גאָפּלען ? די לעפל ?
5. מיט וואָס איז צוגעדעקט דער טיש ?
6. וואָס דערלאנגט מען צום טיש אין שיסל ? און וואָס אין טשייניק ?
7. פון וואָס טרינקט מען טיי ? און מילך ?
8. ווער ברענגט דאָס עסן צום טיש ?
9. אַה וואָס ברענגט די מאַמע דאָס עסן צום טיש ?
10. וועלכע פון די פּאָלגנדע זאַכן שטייען : א גאָפּל, א גלאָז, א טשיי-ניק, א לעפל ?

11. וועלכע פון די פאלגנדע זאכן ליגן : א לעפל, א שיסל, א סער-וועטקע, א טעפעלע ?

צו לעקציע 4 :

1. וואס עסטו צו פרישטיק ? צו מיטאג ? צו אונטברויט ?
 2. וואס טרינקסטו אין דער פרי ?
 3. וואס טרינקסטו דין פאטער נאכן עסן ?
 4. מיט וואס עסטו זופ ? און פלייש ? און סאלאט ?
 5. ווען מ'ויל שטארק טרינקען, זאגט מען : „איך בין דורשטיק“.
 6. און וואס זאגט מען, ווען מ'ויל שטארק עסן ?
 7. ווי אפט עסטו פרוכט ? און טארט ?
 8. גיט מען ביי אייך אמאל צום עסן פיש ?
 9. וועלכע פון די פאלגנדע זאכן עסט מען : טיי, וואסער, פלייש, ברויט, קאווע ?
 10. וועלכע פון די פאלגנדע זאכן טרינקט מען : מילך, קעז, אייער, וואסער, טיי ?
- = ביי אט דעם שמועס קאן דער לערער דערציילן דאס מעשהלע „אונטברויט“ פון זייט 138.

צו לעקציע 5 :

1. באווייז דין : קאפ, מויל, נאז.
 2. וואו זיינען דייע אויגן, אויערן, באקן, ציינער ?
 3. באווייז : דין שטערן, האלדז, ליפן, האר.
 4. וואס טוען מיר מיט די הענט ? מיט די פיס ? מיט די ציינער ?
 5. וואס טוען מיר מיט די אויגן ? מיט די אויערן ? מיט דעם מויל ?
 6. וויפיל פינגער האסטו אין איין האנט ? אין ביידע הענט ? אין ביידע פיס ?
 7. זאג : איז דאס ריכטיק, צי פאלש (ניט ריכטיק) : מיר רעדן מיט די הענט, מיר עסן מיט די ליפן, מיר לויפן מיט די פיס, מיר שמעקן מיטן מויל, מיר זעען מיט די אויגן.
- = ביי אט דעם שמועס קאן דער לערער פארלייענען דאס ליד : „אין א קליין שטיבעלע“ פון זייט 103.

צו לעקציע 6 :

1. אין וועלכער שטאט וואוינסטו ?
2. וואס איז דין אדרעס ?
3. אין וויפיל צימערן וואוינט איר ?
4. וועלכע צימערן האט איר ?
5. ווי, דורך וואס קומט מען אריין אין צימער ?
6. צו וואס דארף מען פענצטער אין א צימער ?
7. אין וועלכן צימער קאכט די מאמע ?

8. אף וואָס קאָכט זי?
9. אין וועלכן צימער עסט איר?
10. וואו וואַשסטו זיך?
11. וויפיל ווענט האָט אַ צימער?

צו לעקציע 7 :

1. וואָס איז דאָס? און דאָס? און דאָס?...
2. אף וואָס זיצסטו? אף וואָס עסטו? אף וואָס שלאָפסטו?
3. וואָס לייגט מען אַריין אין קאמאָד? אין שאַפּע? אין אייזקאסטן?
4. וועמען עסטו אין שפיגל?
5. וואָס הענגט אויף דער וואַנט?
6. האָט איר אַ פּיאנאָ אין הויז?
7. ווער שפּילט אף דער פּיאנאָ?

צו לעקציע 8 :

זאָל דער לערער נעמען ניין בויגנס קאָלירטע פּאַפּיר פון די קאָלירן, וואָס זיינען אָנגעוויזן אין דער לעקציע. זאָל ער צעשניידן די בויגנס אף קליינע קוואַדראַטלעך און געבן יעדן קינד צו איינעם פון די קאָלירטע קוואַדראַטלעך. זאָל ער בעטן די קינדער, זיי זאָלן דאָס אָנקלעפּן אין די געהעריקע קעסטלעך.

1. מיט וואָס מאַלסטו? מיט וואָס שרייבסטו?
2. וואָס טוען מיר מיט קרייד, מיט פאַרב, מיט טינט?
3. צו מאַלן מיט פאַרב דאַרפן מיר אַ פּענדל. און וואָס דאַרפן מיר צו שרייבן מיט טינט?
4. פון וועלכן קאָליר טינט האָסטו אַמאָל געזען?
5. און פון וועלכן קאָליר בלייפּעדערס האָסטו געזען?
6. פון וואָס פאַר אַ קאָליר איז אַט די בלייפּעדער? אַט דאָס קרייד?

צו לעקציע 9 :

1. וואָס פאַר אַ קליידער טראָגסטו?
2. וואָס טראָגסטו אָפּן קאָפּ? אף די פיס? אף די הענט?
3. וואָס טוסטו אָן, ווען עס איז קאַלט?
4. טראָגסטו דיין הוט אָפּן גאָס? און אין הויז? און אין שול?
5. וואָס טוסטו, אַז דייןע קליידער זאָלן זיין ריין?
6. וואָס טוסטו, אַז דייןע שיד זאָלן זיין שיין?
7. זאָג: איז דאָס ריכטיק צי פאַלש:
מיר טראָגן דעם הוט אָפּן קאַפּ. — מיר טראָגן הענטשקעס אף די פיס. —
מיר טראָגן דעם מאַנטל אין הויז. — אַ וינגעלע טראָגט אַ קליידל. —
אַ מיידעלע טראָגט אַ היטעלע.

צו לעקציע 10 :

1. וואו וואקסט א בוים ?
 2. פון וואס פאר א קאליר זיינען די צווייגן פונ'ם בוים ? פון וואס פאר א קאליר זיינען די בלעטער ?
 3. וואס וואקסט אף א בוים ?
 4. וועלכע פרוכט האסטו אמאל געגעסן ?
 5. פון וואס פאר א קאליר איז א באר ? א קארש ? א פלוים ? א באנאנע ? א לעמאן ? אן אראנזש ?
 6. א באר איז זיין אדער ווייניגערדיק. און א לעמאן ?
 7. אן עפל איז א גרעסערע פרוכט. און א פלוים ? און א קארש ? און א פערסיק ?
 8. ווער האט פארפלאנצט די פרוכטביימער אין גארטן ?
 9. וועלכע פרוכט זיינען זייער געשמאק ?
- = ביי אט דעם שמועס קאן דער לערער פארלייענען פאר די קינדער „הארבסט אין גארטן“ פון זייט 120.

צו לעקציע 11 :

1. גיט דיר די מאמע אמאל גרינס צו עסן ?
2. וועלכע גרינסן האסטו ליב צו עסן ?
3. פון וואס פאר א קאליר איז דער בוריק ? די מער ? דער אונערק ? די רעטעכלעך ?
4. וועלכע גרינסן דארף מען פריער קאכן, מ'זאל זיי קאנען עסן ?
5. וועלכע גרינסן קאן מען אויך עסן רויע ?
6. צו וואס קאכט מען די הארטע גרינס ?

צו לעקציע 12 :

1. וואו וואוינט דער פארמער ?
 2. וואס טוט דער פארמער ?
 3. וואו נעמט דער פארמער זיין וואסער ?
 4. וועלכע לעבעדיקע זאכן זיינען פאראן ביים פארמער אפן הויף ?
 5. וואו שטייט די קו ? און דאס פערד ?
 6. וואס גיט אונדז די קו ? די שעפס ? און די ציג ?
 7. ווער מעלקט די קו ?
 8. וואס טוט דאס פערד פאר'ן פארמער ?
 9. די ציג מעקעט. און די קו ? און דאס פערד ? און דער אייזל ? און דער הונט ? און די קאץ ?
 10. זאג : איז דאס ריכטיק, צי פאלש : א קו גיט אונדז וואל. א קו גיט אונדז מילך. א קו גיט אונדז ברויט.
- = אין פארבינדונג מיט דער לעקציע זאל דער לערער פארלייענען פאר די קינדער „א פארמער מיט א פערד“ אף זייט 113.

צו לעקציע 13 :

1. רוף אן די פויגלען, וואָס זיינען פאראן ביים פארמער אפן הויף.
2. אלע פויגלען האָבן פערדערן. און פליגלען? און אן עק? און פיס? און הענט? און ציין? און א שנאָבל?
3. דער האָן קרייט. און די גאנז? און דער אינדיק?
4. די הון ליגט אייער. און די גאנז? און די ענטל? און די "זי" אינדיק?
5. פון אלע פויגלען, וואָס אָף די בילדער — וועלכער האָט די שענסטע פערדערן? וועלכער איז דער גרעסטער? וועלכער קאָן פליען העכער פון די אנדערע? וועלכער שווימט בעסער פון די אנדערע?
6. מיט'ן שנאָבל עסט דער פויגל. און וואָס טוט ער מיט די פיס? און מיט די פליגל?
7. וואו פליט דער אָדלער? וואו שווימט די גאנז?

צו לעקציע 14 :

1. ביסטו אמאָל געווען אין זו?
2. וועלכע כאיעס האָסטו דאָרט געזען?
3. רוף אן די כאיעס, וואָס דו זעסט אָף די בילדער.
4. וועלכע פון די כאיעס, וואָס דו זעסט דאָ אָף די בילדער, איז די גרעסטע? און וועלכע איז די שטארקסטע? און וועלכע איז די העכסטע? און וועלכע איז די קלינסטע?
5. דער בער ברומט. און דער לייב? און דער וואָלף?
6. דער לייב עסט פלייש. און דער טיגער? און דער וואָלף? און דער קעמל? און דער העלפאָנד? און די מאַלפּע?
7. דאָס פערד, די קו, די קאז זיינען היימישע כאיעס. און דער וואָלף? און דער לייב? און דער טיגער?

צו לעקציע 15 :

1. וואָס טוט דער שניידער? דער שוסטער? דער בעקער? דער שמיד?
 2. וואָס מאַכט דער שוסטער? דער סטאַלער? דער שניידער?
 3. וואָס טוט דער פארמער?
 4. וואָס טוט דער לערער? דער דאָקטער? דער קרעמער?
 5. וואו קויפט דיין מאמע ברויט? גרינס? פלייש?
 6. וואָס נאָך קויפט דיין מאמע אין קראָם?
 7. גיסטו אמאָל אין קראָם? נאָך וואָס?
 8. ווייז אן, וואָס איז ריכטיק און וואָס איז פאַלש: דער שניידער, דער שמידט, אייזן, דער שוסטער, מאַכט שטולן. דער בעקער באַקט ברויט. דער דאָקטער לערנט מיט קינדער. דער לערער היילט קראַנקע. דער קרעמער פאַרקויפט ברויט און קעז.
- = ביי אַט דעם שמועס קאָן דער לערער פאַרלייענען פאַר די קינדער (אָדער זינגען) מיט זיי דאָס ליד „אַרבעט" פון זייט 110.

צו לעקציע 16 :

1. מיט וואָס ניט אַ שניידער? און אַ שוסטער?
2. וועלכע געצייג נוצט אַ סטאַלער? און אַ שמיד? און אַ פאַרמער?
3. וואָס טוט מען מיט אַ נאָדל? און מיט אַ האַק? און מיט אַן אייזן? און מיט אַ הובל? און מיט אַ שער?
4. ווען אַ שער איז ניט שאַרף, ווי איז זי?
5. ווען מ'פרעסט מיט אַן אייזן, ווי דאָרף זי זיין — קאַלט צי הייס?
6. אַ נאָדל איז גרינג. און גוי איז אַן אייזן?
7. צוליב וואָס טוט מען אַן אַ פינגער-הוט?
8. אַף וואָס נוצט מען אַ וואָג?
9. איז דאָס ריכטיק אָדער פאַלש: מיט אַ נאָדל ניט מען. מיט אַ זעג האַקט מען. מיט אַ וואָג-ווענט מען. מיט אַן אָל פּרעסט מען. מיט אַ האַמער שלאָגט מען אריין טשוועקעס. מיט אַ האַמער ציט מען אַרויס טשוועקעס. מיט אַן אַקער אַקערט דער פאַרמער און די ערד. מיט אַ גראַב-אייזן שאַרט מען צונויף היי.

צו לעקציע 17 :

1. די זון שיינט בייטאָג. און די לעוואָנע? און די שטערן?
 2. ביינאכט איז פינצטער. און בייטאָג?
 3. ווינטער איז קאַלט. און ווי איז זומער?
 4. ווען די זון שיינט, איז טרוקן. און ווי איז ווען עס רעגנט?
 5. איז דאָס ריכטיק אָדער פאַלש: ווינטער פאַלט אַ שניי. אין פּרי-לינג פרייט. אין הערבסט פאַלן אַראָפּ די בלעטער פון די ביימער. זומער איז אָפט הייס. אין פּרילינג איז הייסער, ווי זומער. אין אָונט איז ליכטיקער ווי בייטאָג.
 6. בייטאָג איז ליכטיק. און ווי איז, ווען די זון האַלט ביים אונטער-גיין?
 7. וואָס טראָגן די מענטשן אָפּן בילד פון „רעגן“ צו באַשיצן זיך פון רעגן?
 8. זומער, ווינטער, הערבסט און פּרילינג זיינען די פיר צייטן פון יאָר. קאַנסטו זאָגן, ווי גייען אָט די צייטן פון יאָר איינע נאָך דער אַנדערער, אָנהייבנדיק מיט פּרילינג?
- = ביי אָט דעם שמועס קאָן דער לערער פאַרלייענען אָדער דערציילן דעם ווייז „קלוג געענטפערט“ פון זייט 129.

צו לעקציע 18 :

1. אַ פאַרמער וואוינט אין אַ דאָרף אָדער אַף אַ פאַרם. און וואו וואוינען מיר?
2. אין וועלכער שטאָט וואוינסטו?
3. אַף וועלכער נאָם וואוינסטו?
4. קענסטו מיר זאָגן דיין פולן אַדרעס?
5. וואָס טוען די קינדער, וואָס דאַרפן גיין אין שול זייער ווייט?

6. אף וואָס פאָרן מיר ?
7. ווי רעדן מיר צו א מענטשן, וואָס וואוינט ווייט פון אונדז ?
8. האָט איר ביי זיך אין הויז א טעלעפאָן ? וואָס איז דער נומער פון אייער טעלעפאָן ?
9. מיט וואָס באַלייכט איר אייערע צימערן ביינאַכט ?
10. אף וואָס דאַרף מען א ראַדיאָ ?
11. ווי אָפט הערסטו די ראַדיאָ ? ווער שטעלט אָן פאַר דיר די ראַדיאָ ?
12. דער מילכמאַן ברענגט אונדז מילך. און דער בריוואַן ? און דער אייזמאַן ?
13. אף וואָס דאַרף מען א פאַליציימאַן ? און א פייערלעשער ? און א קרעמער ?

צו לעקציע 19 :

1. אף וואָס פאָרט מען רייטנדיק ?
2. וואָס לויפט שנעלער : א פערד, צי אן אויטאָמאָביל ?
3. ביסטו אַמאָל געפאָרן אף א באַן ? — וואוהין ?
4. ביסטו אַמאָל געפלוויגן אף אן עראָפּלאַן ?
5. אן אויטאָמאָביל לויפט אף דער ערד. און וואו פליט אן עראָפּלאַן ?
6. האָסטו אַמאָל געזען א לופט־באלאָן ?
7. איז דאָס ריכטיק אָדער פאַלש : אן עראָפּלאַן פליט הויך. אן עראָפּלאַן פליט אַמאָל העכער פון די וואָלקנס. אן אויטאָמאָביל לויפט שנעלער פון א באַן. מיט א באַן פאָרט מען אף א טייך. מיט א שיף פאָרט מען אף א גרויס און טיף וואַסער.

צו לעקציע 20 :

1. ווען צואַשסטו זיך ?
2. מיט וואָס וואַשסטו זיך ?
3. וואָס, אויסער וואַסער, נוצסטו ביים וואַשן זיך ?
4. וויפיל מאָל א טאָג רייניקסטו די ציין ? ווען ? מיט וואָס ?
5. מיט וואָס ווישסטו זיך אָפ ?
6. מיט וואָס פארקעמסטו דיינע האַר ?
7. ווי אָפט נעמסטו א באַד ?
8. וועלכע וואַסער נוצסטו פאַר א באַד, קאַלטס צי וואַרימס ?
9. מ'זאָגט : „האַלט זיך ריין, וועסטו זיין געזונט און שיין.“ איז דאָס ריכטיק ?

צו לעקציע 21 :

1. וועלכע שפּיל־זאַכן האָסטו ? וואָס טוסטו מיט דיינע שפּיל־זאַכן ?
2. הוידעסטו זיך אַמאָל ? אף וואָס ? וואו ?
3. האָסטו א שליטעלע ? וואָס טוסטו מיט דעם ?
4. ווען שליטסטו זיך ? און ווען גייסטו שווימען ?

5. האסטו א ליאלקע? ווער האט זי דיר געשענקט? שפילסטו זיך אפט מיט דיין ליאלקע?
6. וואס פאר א קליידער טראגט דיין ליאלקע?
7. רופ אן די אלע זאכן, וואס דו זעסט דא אה די בילדער.
8. שפילסטו אין באל? קענסטו גוט כאפן דעם באל?
9. זאג וועגן יעדער זאך אה די בילדער, וואס דו טוסט מיט זיי.

צו לעקציע 22 :

1. האסטו ליב צו הערן מוזיק?
2. וואס האסטו בעסער ליב צו הערן: פיאנא צי פידל?
3. קענסטו שפילן אה א מוזיקאלישן אינסטרומענט? אה וועלכן?
4. שפילט ביי אייך ווער עס איז אין דער היים פיאנא? און פידל? און אן אנדער אינסטרומענט? וועלכן?
5. ווען איז מוזיק שענער: ווען מ'שפילט הויך, אדער ווען מ'שפילט שטיל?
6. האסטו א פיפל אדער א טרובע? וואס טוסטו אויף זיי?
7. וועלכער מוזיקאלישער אינסטרומענט איז דער גרעסטער?

צו לעקציע 23 :

1. וואס זעסטו אה יעדן פון די בילדער?
2. ליען דורך וואס עס שטייט געשריבן אונטער יעדן פון די בילדער.

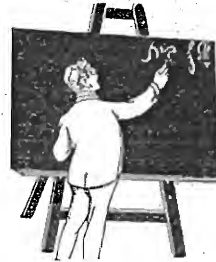
צום שמועסן

1.

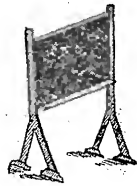
א שול

שילער

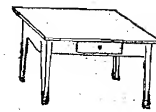
לערער

ברעט

שטול

טיש

בלייפערדער

העפט

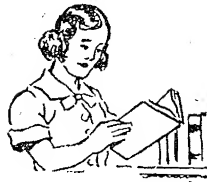
בוך

קרנר, מעקער, שאפע, טינט, טינטער, פען. בענק.
לערנען, ליינען, שרייבן, זינגען, שפילן. זיצן, שטיין.
שטיין אויף! זעץ זיך! קום אהער! ליינען!

די פאמיליע

זון

מאמע

טאטע

טאכטער

באבע

וויידע

פאפא, פאטער, מוטער, קינד, קינדער.
 ברודער, שוועסטער, מומע, פעטער, קאזין.
 יינגעלע, מוידעלע. יונג, אלט. גוט.
 ליב האבן. אין דער היים.
 מיין מאמע האט א זון און א טאכטער.
 איך האב ליב מיין מאמען.

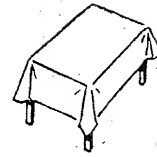
אפן מיש
(געפעס)

טעלער

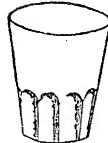
סערוועטקע

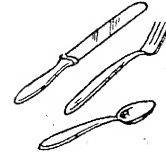
מישטויך

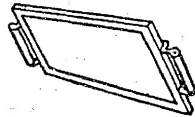
טעפערע

גלאז

מעסער, גאפל
לעפל

טאץ

משנינק

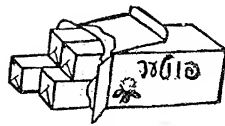
שיסל

שטעלן, לינגן, ליגן, שטיוון.
די מאמע שטעלט טעלער צום מיש.
די מאמע לינגט לעפל אפן מיש.
די טעלער שטיווען אפן מיש.
די לעפל ליגן אפן מיש.

4.
עסנוואכן

קעז

פוטער

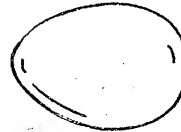
ברויט

פיש

פלייש

אײ

טארט (לעקער)

פֿרוכט

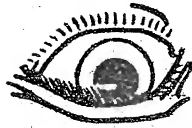
מילך

זװ. קאַשע. סאַלאַט. זאַלץ. וואַסער, מײַ קאַזע.
פֿרישטיק, מיטאַג, אָונטברױט.
הונגעריק, דאַרשטיק, זאַט.
עסן, טרינקען.
צו פֿרישטיק עס איך קאַשע, אָן אײַ און מילך.
צו אָונטברױט עס איך זװ און פֿלייש.

5
דער מענטש

אױער

אױג

קאפ

צאן

מױל

נאז

פינגער

האנט

פוס

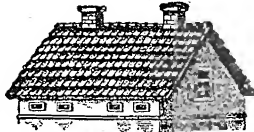
ליפ, באק, שטערן, האר, האלדן.
גויז, לויפן, זיצן, לאכן, וויינען.
זען, הערן, רעדן, עסן, ביסן, קניען, ארבעטן.
מיר זעען מיט די אויגן.
מיר גויזן מיט די פיס.
מיר ארבעטן מיט די הענט.

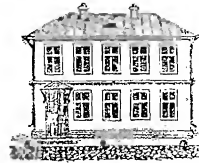
צימער

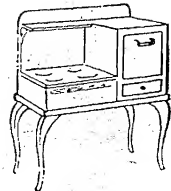
קוימען

דאך

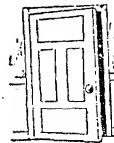
הויז

אויזון

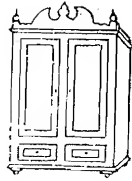
פענצטער

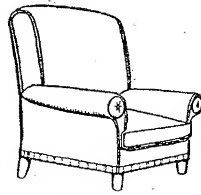
טיר

וואנט. עס צימער, שלאפצימער, קיך, וואשצימער.
קאכט, באקט. וואוינען. עסן. שלאפן. וואשן זיך.
מיר וואוינען אין הויז.
דאס הויז האט פיר צימערן.
מיר שלאפן אין שלאפצימער.
די מאמע קאכט אין קיך.

אין הויז

שאפע

שטול

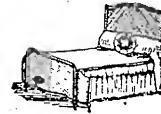
טיש

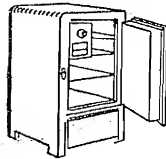
שפיגל

קאמאד

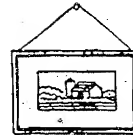
בעט

איין-קאסטן

זויגער

בילד

אלמער, פיאנא, לאמפ.
זיצן, ליגן, שלאפן. שפילן מוזיק.
איך זיץ אה א שטול.
ער שלאפט אין בעט.
די ביכער ליגן אין שאפע.

קאלירן

זאל דער לערער געבן די קינדער און לאזן זיי אנקלעפן אין יעדן
קעסטלע דעם געהעריקן קוואדראט פון קאלירט פאפיר.

 רויט	 שווארץ	ווייס
 בלוי	 גריין	גער
 ברויין	 גרוי	אראנזש

בלייפעדער, קרייד, פענדזל, פארב.

פארבן, מאלן.

פון וואס פאר א קאליר איז דאס בוך ?

ווי איז די בלייפעדער ?

ווי איז די טינט ?

קליידער

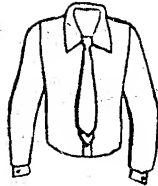
מאנטל

רעקל

הויזן

העמד

קליידל

קלייד

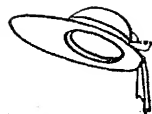
אוינפארם

הענטשיקעס

שניפס

הימערלע

הימל

הוט

שטיוול

שיך

זאקן

ריין, שמוציק, האלמן ריין, שוין, פון.
 אנטאן, אויסטאן, טראגן, רייניקן, פוצן.
 מיר טראגן קליידער.
 מיר טראגן דעם הוט אפן קאפ.
 מיר טוען אויס דעם הוט אין שול.

אין גארטן

בלאט

צווייג

בוים

פלוים

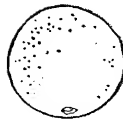
באר

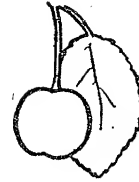
עפל

לעמאן

אראנוש

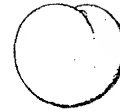
קארש

באנאנעס

וויינמרויבן

פערסיק

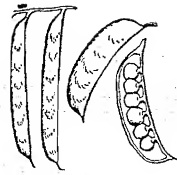
רויטע יאגערדעס

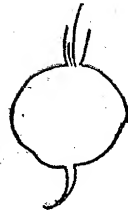
אנאנאס

גרויס, קלנין. זיס, זוייער, געשמאק.
 פלאנצן, זייער, וואקסן, בליען. פרוכט.
 מיר עסן פרוכט.
 א קארש איז רויט.
 א באד איז געשמאק.

גרינס

ארבעס

בוריק

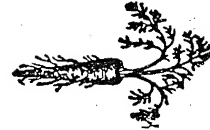
ציבעלע

אונגערדיק

קארטאפל

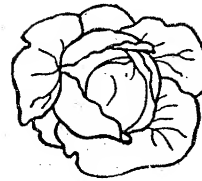
מער

רעטעבלעך

בעבלעך

קרויט

רייף. הארט, ווייך. פריש.
קאכן, באקן, עסן.
מיד קאכן בעבלעך.
מיד באקן קארטאפל.
מיד עסן גרינס.

אָה אַ פֿאַרם

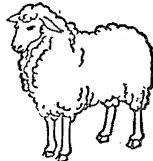
ברונעם

די פארמערקע
מערקט אַ קו

שטאל

שעפּס

פערד

צין

קאץ

אינזל

הונט

פארמער, פארמערקע, מילך, וואָל.
מוקען, מעקען, מיאוקען, בילן, הירושען.
די קו גיט מילך. די קו שמויט אין שטאל.
די שעפּס גיט וואָל.
דאָס פערד פירט דעם וואָגן.
דאָס פערד שלעפט דעם אקער.

פויגלען

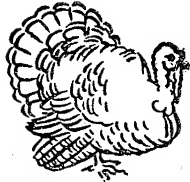
הון

פאווע

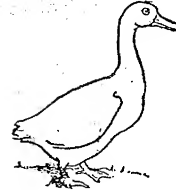
האָן

אינדיק

נעסט

גאנד

ענטל

פאפוני

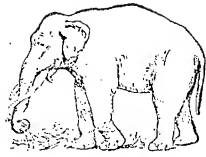

קרא

אדלער

פערדערן, פליגלען, עק, שנאבל.
פליען. קרייזן, גראנערן, מאכן האלדער-באלדער.
לייגן אייער. די הון לייגט אייער.
דער אדלער פליט הויך.
די פאווע האט א שיינעם עק.

העלפאנד

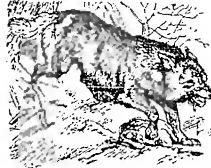
טיגער

לויב

פוקס

וואלף

בער

קעמל

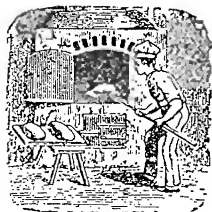
זשיראף

מאלפע

שטארק, קלוג, בייז.
ברומען, ברילן, וואיען.
דער בער ברומט. דער לויב ברילט.
דער וואלף וואיעט.
דער לויב איז שטארק. דער פוקס איז קלוג.
די ווילדע כאיעס עסן פלויש.
א מאלפע, א זשיראף און א קעמל עסן גרינס.

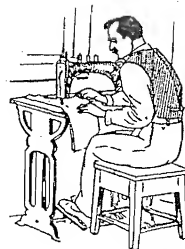
ארבעטער

בעקער

שוסטער

שניידער

פארמער

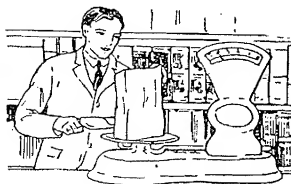
סטאליער

שמיד

לערער

קרעמער

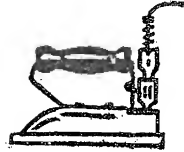
דאקטער

טאן, מאכן. גלייבן, קלאפן, זעגן, באקן.
אקערן, זייען, מעלן.
לערנען, היילן קראנקע, קויפן, פארקויפן.

דער שניידער גייט קליידער.
 דער שוסטער גייט שיך.
 דער סטאליער מאכט א טיש.
 דער שמיד שמידט אייזן.
 דער דאקטער הוילט קראנקע.
 דער קדעמער פארקויפט ברויט, מילך, קעז.

16.

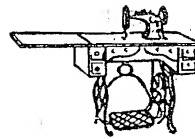
מיט וואס מען ארבעט

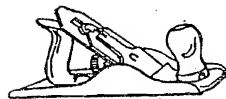
אייזן

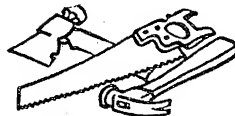
נאדל

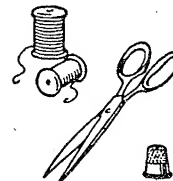
ניי-מאשין

הובל

האמער, האק
וועג

שער, שפור
פינגער-הוט

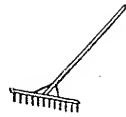
וואג

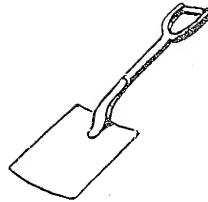
סא

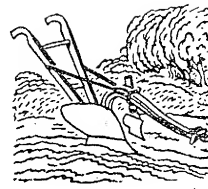
צווענגל

רעבליע

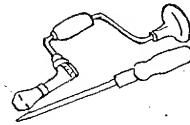
גראב-אייזן

אקער (פלוג)

סערפ

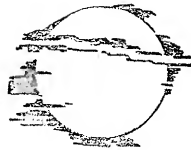
עגבער
שרויפן-ציער

פאדים, משוועקעס.
שארת, טומפ. שווער, גרינג. הויס, קאלט.
נייען, פרעסן, זעגן, הובליען, האקן, גראבן.
אז א מאשין נייט מען.
מיט א שער שניידט מען.
מיט א נאדל נייט מען.
מיט אן אייזן פרעסט מען.

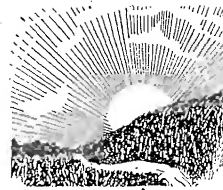
די נאטור

שטערן

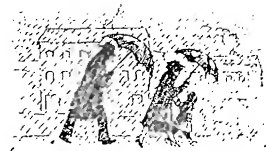
לעוואָנע

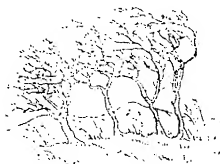
זון

שניי

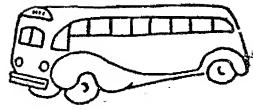
רעגן

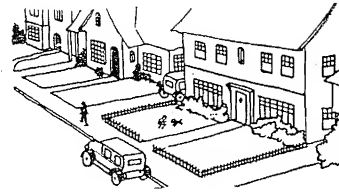
ווינט

טאָג, בייטאָג. נאכט, ביינאכט.
 זומער, ווינטער, הערבסט, פֿרילינג.
 נאָם, טרוקן. הויך, נידעריק.
 ליכטיק, פינצטער, טונקל. וואַרם, קאַלט.
 שנינען, לייכטן, פינקלען, פאלן, גיסן, בלאָזן.
 עס איז ליכטיק. מיר איז קאַלט. עס פאלט אַ שניי.
 עס גיסט אַ רעגן. עס בלאָזט אַ ווינט.

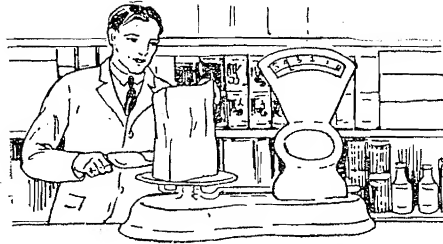
אין שטאט

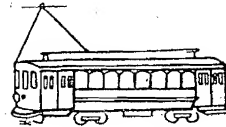
באס

גאס

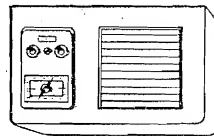
קראם

טראמוואי

עלעקטריש לעמפל

ראדיא

טעלעפאן

אויזמאן

מילכמאן

פאריציימאן

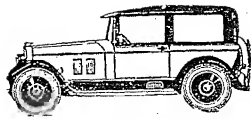
פייער-לעשער

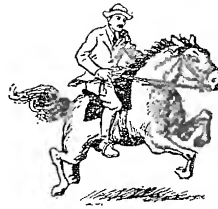
בריוומאן

עלעקטריק, גאז, פארן.
 איך פאר אף א באס.
 מיר פארן אויך א טראמוואי.
 דער מילכמאן ברענגט אונדז מילך.
 דער בריוומאן ברענגט אונדז בריוו.
 מיר קויפן אין קראם עסנוואכן און קליידער.

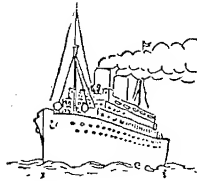
מען פארט

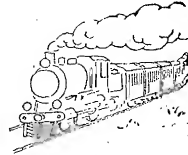
אויטאמאביל

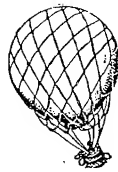
רייטנדיק

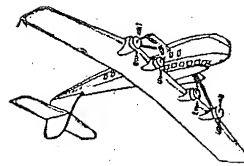
שיף

באן

לופט-באלאן

עראפלאן

לאנגזאם, שנעל, זייער שנעל. הויך, נידעריק.
 רייטן, פארן, פליען.
 אה דער ערד. אין דער לופטן.
 אמאל איז מען געפארן מיט א פערד און וואגן;
 איצט פארט מען מיט אן אויטאמאביל, אדער מפליט מיט
 אן עראפלאן.

צום וואשן זיך.

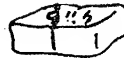
א קינד רייניקט די ציין.

א קינד וואשט זיך.

האנטל

זיב

וואסער

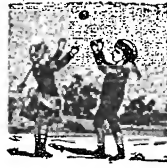
קעמפלע

צאן-בערשטל

קאלט, ווארים, ריין.
וואשן זיך. אפוושן זיך. רייניקן די ציין. פארקעמען
די האר.
אין דער פרי. פארן גיין שלאפן.

צום שפילן זיך

קינדער שפילן אין באל.

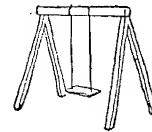
א מיידעלע היידעט זיך.

ליאלקע-וועגעלע

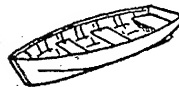
ליאלקע

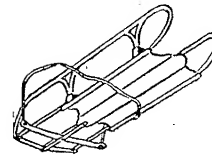
היידלעקע

וועגעלע

שיפל

שלימל

מעסערל

שערעלע

באל

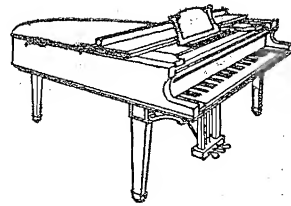
זיך הוידען. שפילן אין באל. זיך שליטלען.
 זיך שיפלען. שערן. שניצן.
 מיר שיפלען זיך אה א שיפל.
 מיר וויגן זיך אה א הוידלקע.

מוזיק

פידל

פיאנא

פויק

טרובע

נאם

פייפל

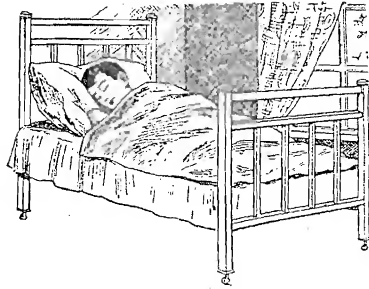

טרומייט

שניין, הויך, שטיל, גוט, שלעכט.
שפילן פיאנא, שפילן פידל, שפילן אה א נאם.
פויק, טרובען, פייפל.
מיין שוועסטער שפילט גוט פיאנא.

א יונגעלע עסט.

א יונגעלע שלאפט.

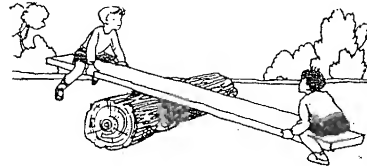
א יונגעלע ליגט. א יונגעלע זיצט. א יונגעלע גיט

א יונגעלע שטייט א יונגעלע וויינט. א יונגעלע טרינקט.
א א שטור

א מוידעלע זיצט. א מוידעלע קוקט אין שפיגל. קינדער טאנצן.

קינדער לויפן.

קינדער וויגן זיך.

א פרוי זיצט.

א מאן גייט.

א פארמער אקערט. א פארמער זיט. א פארמער שניידט.

ז מידעלע שפילט
מיט ז ריאלקע.

ז ינגעלע גייט
אין שול.

די קאץ לעקט מילך.

די קו עסט גראס.

ז מידעלע מאַלט
ז בילד.

ואל דער לערער דערציילן די קונדער :

עס איז געווען א מאמע מיט א מאמען. ווי האבן געהאט א קליין יינגעלע, סעמעלען, און א מיידעלע, פערעלען. דער מאמע איז יעדן טאג געגאנגען אין שאפ ארבעטן. פערעלע איז יעדן אינדערפרי געגאנגען אין שול לערנען. די מאמע איז געבליבן אין דער הויז מיט סעמעלען.

אמאל איז די מאמע געוועסן ביים וויגעלע און געוויינט סעמעלען. זי האט אים געזונגען : א-א-א. איז אריינגעקומען פערעלע פון שול. זי איז אריין מיט א טומל. האט די מאמע געזאגט פערעלען : ש ! שא ! איז פערעלע געווארן שמיל.

די מאמע האט אנגעטאן איר שאל און געזאגט פערעלען : זען זיך דו און ווייג סעמעלען, און איך וועל גיין אין קראם קויפן עסן. האט פערעלע זיך געזעצט ביים וויגעלע, געוויינט סעמעלען און שמיל, שמיל געזונגען : לא-לא-לא, לא-לא-לא, לא-לא, לא-לא.

און דאן ואל דער לערער צוטרעטן צו דער ערשטער לעקציע.

.1

. shawl — ש8

ש8

85-85-85 , 85-85-85
 85-85 , 85-85

.ic -ic -ic -ic , ic -ic -ic -ic -ic
 !ice !ice !e -e
 .fice .icf-icf-icf-icf -f

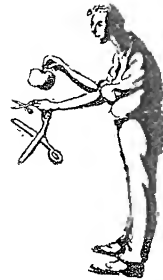
עפּל

ע

שער

ר

פּאַפּל

פ

פאַפּל קומט פון שאפ.
פאַפּל ברענגט עפּל.
פאַפּל ברענגט א שער.

פאפא ברענגט א שערעלע.

פאפא דארף די שער.

פערעלע דארף דאס שערעלע.

דער לערער האט געבעטן, פערעלע
זאל ברענגען א שערעלע.

שער—scissors . עפל—apple . לערער—teacher .

ש - פאפא

ש - פאפא

ש - פאפא

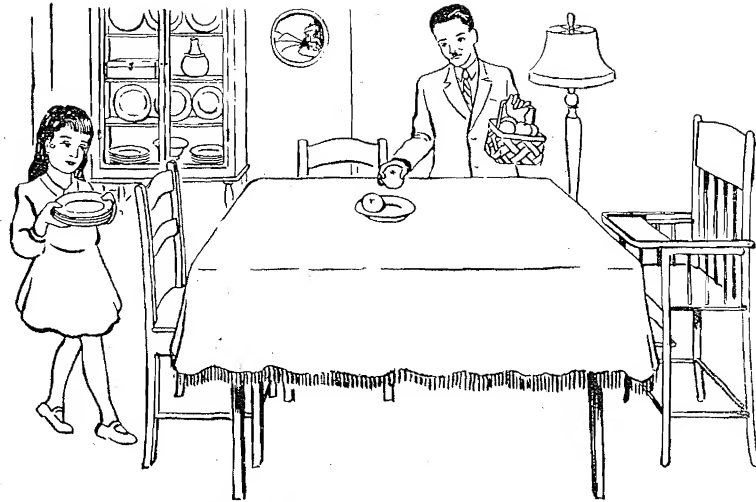
שפיל, שפילען, א שער, א

שערעלע, שערעלע, שער, לערער.

שמעל אוועק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן ארט פון
יעדן פאסיקל: ש, ע, ר.

ער— פל— אל—
עפ— שא— שע—

פערעלע ברענגט א טעלער.
פערעלע שטעלט דעם טעלער אפן
מיש.

דער טאטע לויגט די עפל אין דעם
טעלער.

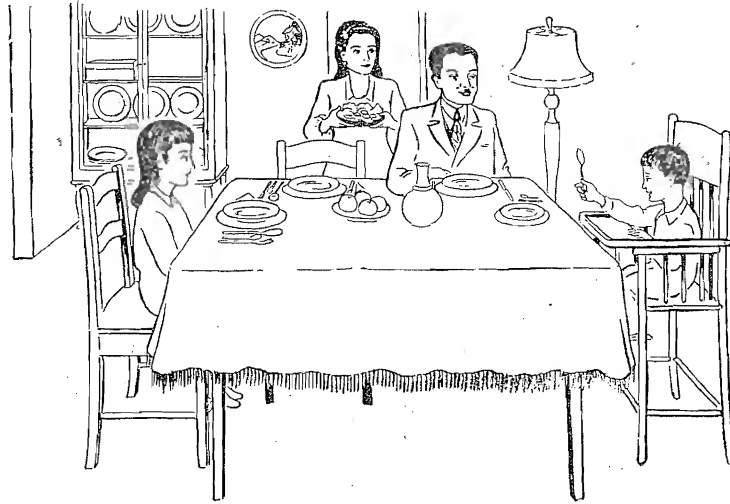
פערעלע ברענגט נאך טעלער.
פערעלע נעמט פון שאפע א פלאש.
פערעלע שטעלט די פלאש אפן מיט.
פערעלע נעמט פון שאפע לעפל.
פערעלע לויגט א לעפל און א
לעפעלע ביי יעדן טעלער.

טעלער — plate . פלאש — bottle . שטעלט — puts .
שאפע — closet . לעפל — spoon .

ט- טעלער . טעלעלע.
פ- פלאש . פלאשע . פלאש.
ל- לעפלע . לעפלעלע . לעפלעלעלע .

שמעל אוועק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן ארט פון
יעדן פאסיקל : פ, מ, ר.

עלער — ראש — שא — ע
שמעל — לע — טעלעלע —

סעמעלע איז
פערעלעם ברודער.

סעמעלע

די מאמע
ברענגט סעמעלען.

מאמע

0 **ם**

די מאמע
זעצט סעמעלען
אז א שטול.

11 **מ**

די מאמע נעמט פון שאפע מעסער.

ד' מאמע רייזע ד' מעסער יארן פריי.

ר. מאמנו ברענום א מערער סאלאמ.

אלע עמן.

מִיָּמֵינוּ מִיָּמֵינוּ . מִיָּמֵינוּ מִיָּמֵינוּ

מַעֲרָאֵלֶּע עֵסֶט. מַעֲמַעֲלֵע עֵסֶט.

. everybody—עלע . salad—סלסלס . knife—מעסער

. eats — boy

• ७४५६७८ • ९०१२३४ - ५

-08880 . 7808N . 61C81C0

608. 8N/CN. 608 1C@1C@

၆၀၈ နိဗ္ဗာန ၆၀၈ နိဗ္ဗာန

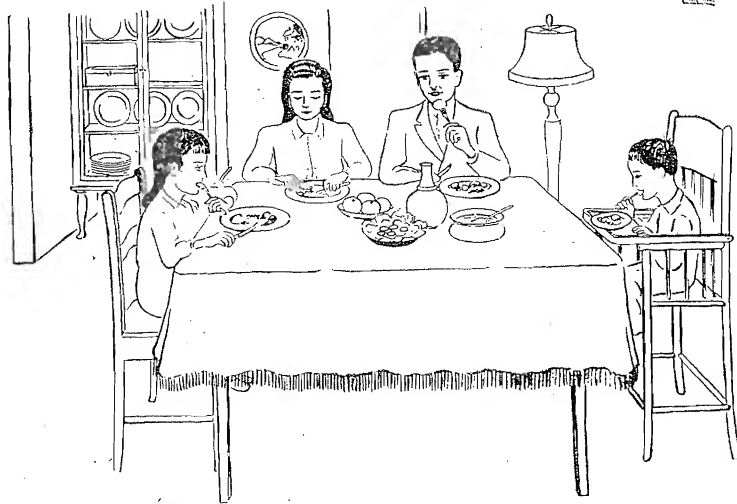
שמעל אוועק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן אָרט פון
יֵעדן פאסיקל: מ, ע, ש, מ.

מ, ע, מ, פ.

—אמע — סט — אילנד

עסער מאג עס

פלייש

שיסל

ף ״

ף ,

••

די מאמע ברענגט א שיסל מיט
וויי.

די מאמע שטעלט די שיסל מיט
זופ אפן טיש.

די מאמע גיסט די זופ פון שיסל אין
טעלער.

אלע עסן די זופ מיט לעפל.
סעמעלע עסט מיט א לעפעלע.
די מאמע ברענגט א טעלער פלייש.
די מאמע שטעלט דעם טעלער מיט
פלייש אפן טיש.

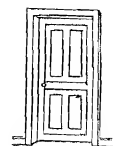
די מאמע טיילט אויס דאס פלייש.
אלע עסן דאס פלייש.
דער טאטע טיילט אפ עפל.
פאפא עסט אן עפל.
מאמע עסט אן עפל.
פערעלע עסט אן עפל.
סעמעלע עסט אן עפעלע.

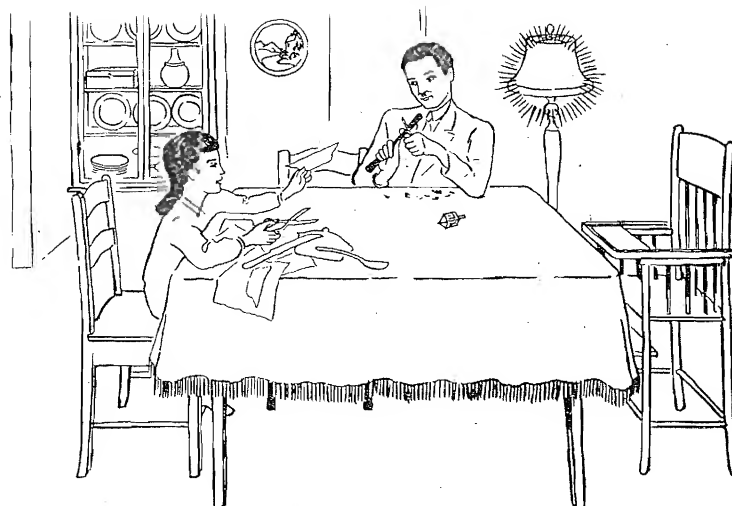
שיסל—bowl . טיש—table . מיט—with .
פלייש—meat . טיילט—serves . שנילט—pares .

י - ט"ז. ש"ס. א ט"ז ש"ס.
 !! - פ"ז. ט"ז. ט"ז. ט"ז.
 א"ז ט"ז פ"ז. פ"ז א"ז
 ז"ז א"ז א"ז.

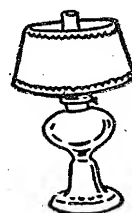
שמעל צוועק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן צפן ארט פון
 ערן פאמיל: י"ז.

ט—ל	פ—ש	ש—ס
ב—מ	ש—ל	מ—ש

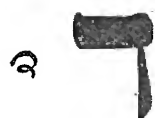

אָר ריידער

לעמפ

א

ל

דער מאטע צינדט אן א לאמפ.

די מאמע נעמט אראפ פון טיש
די שיסל, די טעלער, די לעפל, די
מעסער, די פלאש.

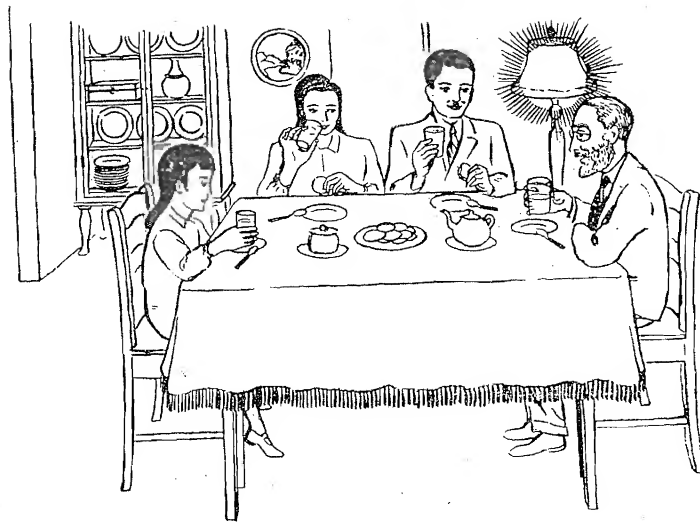
עס ווערט שפעט. סעמעלע נויט שלאפן.

פערעלע נעמט פאפיר און דאס
שערעלע.

פערעלע שערט פון פאפיר א טאפ,
א לעפל, א מעסער, א טעלער.

דער פאטער מאכט מיט א מעסער א
דרויידל פאר סעמעלען.

שפעט — late . lamp — לאמפ . of — אראפ
פאפיר — paper . שערט — cuts . טאפ — pot .
פאטער — father . דרוידל — top .

מזון

ו

לם

פ

אנדע

ק

עם קומט פערעלעם ווידע.
 דעם ווידנאם נאמען איז זאלמען.
 ווידע זאלמען איז פערעלעם מאמעס
 פאטער.

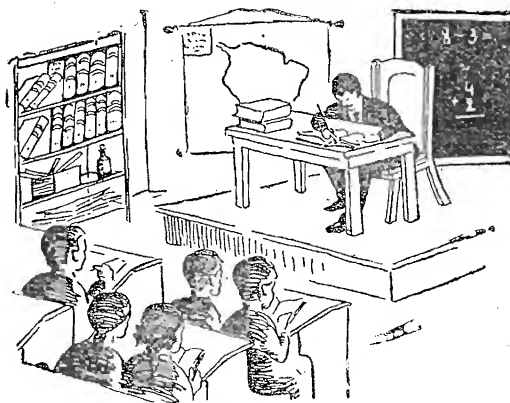
ווידע זאלמען איז אז עלטערער מאן.
 די מאמע פרייט זיך וויער מיטן ווידן.
 זי שטעלט אפן טיש א טעלער מיט
 נים.

זי שטעלט פארן ווידן איז פארן טאטן
 טיי מיט זאפט.

פאר פערעלען ווערט שפעט.
 זי גייט שלאפן.

דער טאטע נעמט די דאמינאם.
 ער שפילט דאמינאם מיטן ווידן.

ווידע—grandfather . nuts—נים . man—מאן
 נאמען—name . עלטערער—older . פרייט (ויד)—is happy .
 וויער—very . פארן—for . זאפט—juice, jam . טיי—tea .
 נעמט—takes . דאמינאם—dominoes . שפילט—plays .

שול.

7 / פערעלע שטייט איה פרי.
זי עסט אפ.

פערעלעס מוטער טוט אז פערעלען א
מאנטל.

פערעלע גייט אין שול.
אין שול לערנען פיר שילער.
פארן לערער שטייט דארט א טיש
אין א שול.

פאר די שילער שטייען דארטן

שטולן.

די שילער לערנען אין שול.

ווי לייענען דארטן, ווי מאַלן דארטן,

ווי שפילן דארטן.

דער לערער לערנט די שילער.

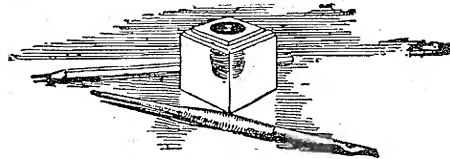
אמאל שפילט דער לערער מיט די

שילער.

שטייט (אוף) — gets up . פרי — early . מוטער — mother .
מאנטל — coat . טוט אָן — puts on . שילער — שילערנס — pupils .
שטול — chair . לייענען — read . לערנען — teach .
מאלן — paint, draw . שפילן — play . אמאל — sometimes .

שמעל אַזעק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן אַרט פון
יעדן פאסיקל : ו, ש, מ.

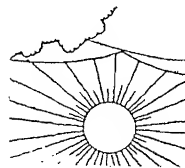
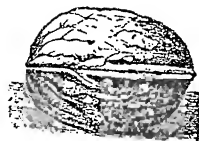
ש — מ — טער — שט — ל
טול — ול — וטער

1- שול. שול.
 אן שול. בארט שטייט אן טיש
 איט אן שול פארן לערער.
 בער לערער לערנט ביי ש-
 לער. ביי שילער לערנט, אפאלן.
 שפילן בארטן.

מאך פאלגנדע איבערג:

שפילן —	דו שפילסט,	ער שפילט,	זי שפילט.
מאלן —	דו	ער	זי
לערנען —	דו	ער	זי
שטיין —	דו	ער	זי

פערעלע זעט א מייזעלע.

פערעלע לערנט
א.פ.

מייזעלע

זי קומט פון שול.
זי נעמט פאפיר.

מייז

זי נעמט א טינטער מיט טינט. **רר** " **רר**
זי נעמט א פען.

זי טוט די שול ארבעט.

מיט אמאל זעט זי — א מייזעלע
לויפט.

פערעלע לאזט דאס פאפיר מיט דער
פען.

זי לויפט, זי שרייט:

מאמע, שנעל, א מייז!

די מוטער לויפט אריין.

זי זעט — א מיזעלע שטייט אונטער
א שטול.

די מוטער טוט א טופע מיטן פוס.
דאס מיזעלע אנטלויפט.

לערנט אָפּ — finishes learning . טינט — ink . טוט — does .
טינטער — inkwell . מיט אַ מאָל — suddenly . זעט — sees .
מויז — mouse . מיזעלע — little mouse . לויפט — runs .
לאָזט — leaves . שרייט — shouts . שטייט — stands .
טופע — stamp . אנטלויפט — runs away .

י — אויז . עוילע .

י — אייגענע . שרייט . אורין .

פערעלע עסט אַזוי . זי נאט

פאפיר . זי נאט אַזוי . טינטער איט

טינט . זי נאט אַזוי . איט אַזוי .

זעט פערעלע — אַזוי . עוילע .

פערעלע עוילע . זי שרייט :

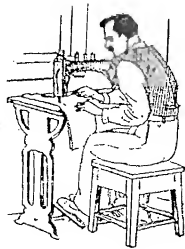
„אזא , אַזוי !“

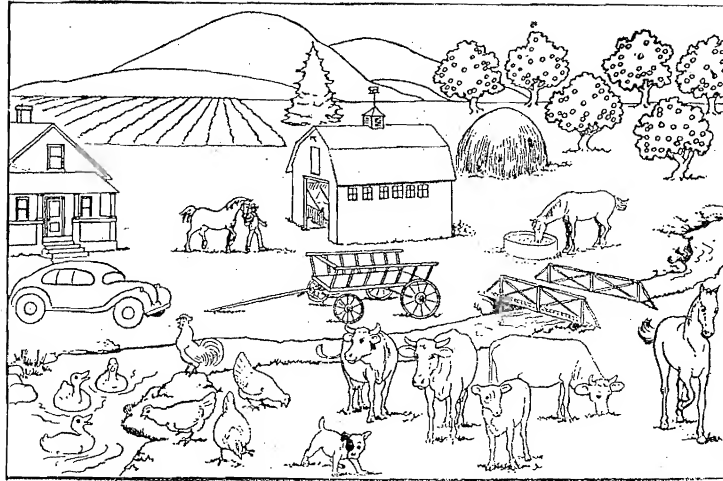
מאך די פאלגנדע איבונג:

לויפן —	דו לויפט,	ער לויפט,	זי לויפט
שרייען —	דו	ער	זי
נעמען —	דו	ער	זי

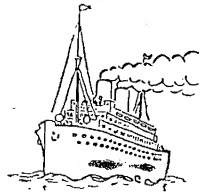
שטעל אוועק דעם דיכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיק.

פערעלע ל-פט. זי שר-ט: מ-מע, א
 מ-ז! ד- מ-מע ט-ט א ט-פע מ-טן
 פ-ם. ד-ם מ-זעלע אנטל-פט.

א פארם.

שיף

ווער פארט
פערעלעם מוטער
אף א פארם.

ם

ווי נעמט מיט פערעלען
סעמעלען.

ף

די מאמע פארט אף
דער פארם מיט א שיף.

דריי שטונדן פארט זי מיט דער שיף.
 פון דער שיף פארט די מאמע אף
 דער פארם מיט א מאשין.
 פערעלע מיט סעמעלען שפילן אף
 דער פארם זייער פיל.
 זיי עסן דארט דערפאר מיט מער
 אפעטיט.

זומער איז אף דער פארם זייער שיין.
 זייער פיל מענטשן פארן דערפאר
 ארויס אף זומער אף א פארם.

פארם—farm . זומער summer . פארט—goes, rides .
 ערשט—first . אף—by, on, to . שיף—ship, boat .
 זייער פיל—very many . דערפאר—therefore . מער—more .
 אפעטיט—appetite . מענטשן—people . שטאט—city .

שמעל צוועק איינעם פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן ארט פון
 יעדן פאסיקל:

זייע—פיל מענטשן—פאר—זומער פון—שטאט
 א—א פאר—זיי פאר—מיט א שי—זיי פאר—
 א—פערד.

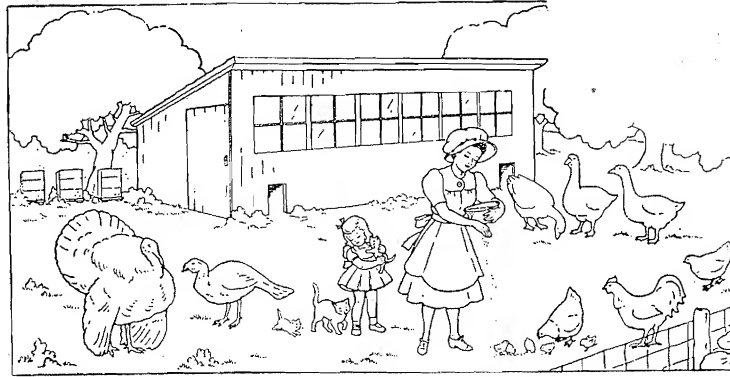
ק - פֿאַרם.

ף - שײַף.

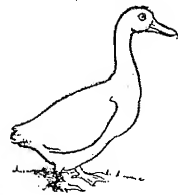
די מאַמע פֿאַרט צומער אַל
א פֿאַרם. זי פֿאַרט אַל א שײַף.
צומער פֿאַרן פֿיל אַדלשן
פון שטאָט אַל א פֿאַרם.
אַל דער פֿאַרם עסט אַדן
איט מער אַפּעטיט.

5

דער הינער-חזיר.

לאנד

חזיר

דער פארמער האט
אין זיין חזיר פיל הינער, הענער, גענדר.

די הינער לויפן ארום.
 די הינער פליען ארום.
 די גענדז גלייטן לאנגזאם.
 די גענדז זינגען גרויסע.
 זיי זינגען גרעסער פון די הינער.
 די גענדז זינגען גרויזע.
 די הינער זינגען דייטע.
 דער האז האט זייער שיינע לאנגע
 פעדערן.
 די גענדז גראנערן.

הון — chicken, hen . האן — rooster . הויף — yard .
 גאנדז — goose . פליען — fly . גרעסער — larger, bigger .
 לאנגזאם — slowly . גרויזע — gray . דייטע — red . לאנג — long .
 פעדערן — feathers .

שרייב אראפ און געדענק, ווי מען זאגט.

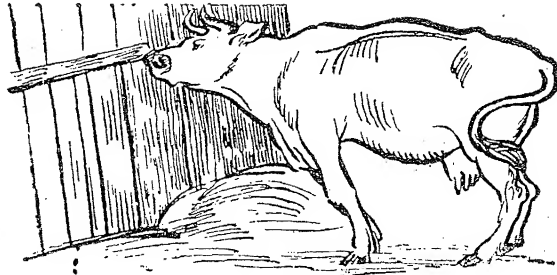
די מומער	דער פאמער
די מאמע	דער טאטע
די לערערין	דער לערער
די פארמערין	דער פארמער
די פרוי	דער מאן
די הון	דער האז

ב- פון. פאן. פ'נער. פערנער.
 ג- גלאזער. געזאגט. גרין.
 ד- פ'נער און ד' פ'נער
 ע- ערשטן ארומ. ד' געזאגט געזען
 פ- פארגאס. ד' פ'נער זינען
 ק- קוואטער. ד' געזאגט זינען געווען.

שמעל צוועק איז צו פארשטעלן פון די פאלגנדע בוכשטאבן אפן ארט פון
 יעדן פאסיקל: ד, ה, ו, ט, ר.

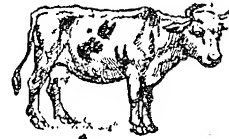
א- און — אנדן
 ב- בער — בוים — בויע
 ג- גאט — גוי — גינע

דעם פארמעדן קו.

דער פארמער האט
א קו, א דויטע קו.
די קו האט שארפע
הערנער.

קו

מיט די הערנער

ק שטייט אמאל די
קו.

ק

די קו עסט גראס, קאלב

היי, שטרוי.

די קו האט א קאלב,

א קליין קעלבעלע.

ק

דאס קעלבעלע קאן נישט עסן קיין היי.
 דאס קעלבעלע קאן נישט עסן קיין
 שטרוי.

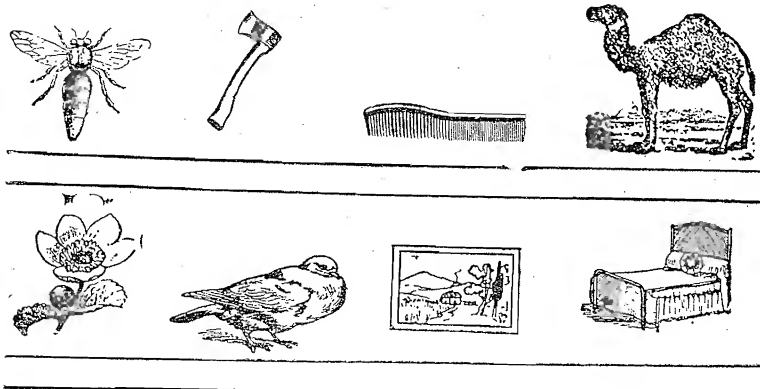
דאס קעלבעלע ליגט אין שטאל.
 די קו, די מאמע, שטייט אפן הויף.
 זי מוקעט: מוז-מוז-מו.
 מע קאן מיינען — די קו בעט:
 לאזט מיין קינד זיין מיט מיר.

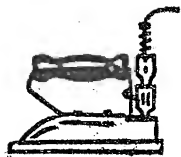
קו—cow . גראס—grass . היי—hay . שטרוי—straw .
 הערנער—horns . שטייט—kicks . קאלב—calf . קליין—
 small . קאן נישט—cannot . שטאל—stable . בעט—asks .
 לאזט—let . קינד—child . מע קאן מיינען—one can think .

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.
 די ק — עסט — גאז. די קו — אט א
 אלב, א — ליין — עלבעלע. די ו — מוז — עט.
 זי — עט: לאזט מיין — ינד — יין מיט מיר.

די האסט א קאפ	—	די האסט
ער האט א פינגער	—	ער האט
זי האט א האנט	—	זי האט
מיר האבן פיס	—	מיר האבן
זיי האבן הענט	—	זיי האבן

ק - קו . קי . קי"ב .
 ה - קאלה . קעלעלע .
 ו - פארמאכט א קו .
 ז' - קו עס געזאגט , פ"י . שטרוי .
 ח' - קו פאט א קאלע , א קליין
 קעלעלע .
 ט' - קו שטייט אפן פויל . ז'
 אוקעט . ז' העט : אפאט א"ן
 קי"ב זין איט א"ר .

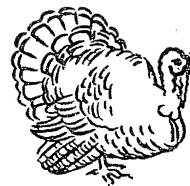

אָרן

אָרנ

אָרנדיק

אָר

אָרנדיק

— ין — אָר. אָר. אָרנדיק. אָרנדיקער.

— יין — אָר. אָר. אָרנדיק. אָרנדיקער.

— יין — אָר. אָר. אָרנדיק. אָרנדיקער.

— יין — אָר. אָרנדיקער. אָרנדיקערס.

— יין — אָר. אָרנדיקער.

אָרנדיק — turkey. אָר — her. אָר — one. אָר —
 אָרנדיקער — your. אָרנדיק — cucumber. אָר — eye.
 אָרנדיקער — ear.

דער אָ — נים אָ און נים אָ, נאָר אָ — הויסט שמוער אָרע.
 מען שמעלט אים אָרעמאל אין אָרנדיק וואָרט פאר י, ו, יי, יאָן וי, נאָר
 מען זאגט אים נים אָרנדיק.

ביים פארמער אפן הויף זינען
פארטאן אינדיקעם.

דער אינדיק איז א גרויסער פויגל.
דער אינדיק איז גרעסער פון א חזן.
דער אינדיק איז גרעסער פון א
גאנצן.

דער אינדיק שרייט: האלדער,
האלדער!

אפן האלדן ביים אינדיק זינען
פארטאן דייטע פערל.

די „וי“ אינדיק לייגט אייער.
די חזן און די „וי“ גאנצן לייגן
אייער.

פערעלע און סעמעלע עסן אייער.
וייער טאמע גיט זיי אלע אין דער
פרי אן איי.

זינען פארטאן—there are . פויגל—bird . האלדן—neck .
פערל—pearls . לייגט—lays . אין דער פרי—in the morning .

אי- אין. איר. אינצ'יק.
 אי- איין. איי. אייזער. אייזער.
 אי- אייז. אייזער.
 אי- אונדזער. אונדזער'יק.
 אי- אויג. אויזער.
 אער פארטאער פאט אינציקער
 צי"ז אינציק לעגט אייזער. צי
 גאנצ איין צי פון לעגט אייזער.

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.

ינדיק — ויער — ויער
 יין — אייע — איי
 ויגן — ונדז — ונדער

שריב אראפ אט די ווערטער:

מיין, דיין, זיין, איר, אונדזער, אייער, ויער.

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.

די — ינער — לייגן — ויער. די — ענדז — לייגן
 ויער. מיר — אבן — ויגן — ון — ויערן. מיר
 ערן מיט די — ויערן.

די שעפסן און דער וואלף.

דער פארמער האט שעפסן.

פייטאג וינען די שעפסן
אין פעלד.

וואלף

דארטן עסן זיי גראן.

אין צוונט לאזט דער
פארמער אריין די שעפסן
אין שטאל.

77 //

מען דארף היטן די שעפסן.

מען דארף זיי היטן פון וועלף.

א וואלף פאלט אן אף שעפסן.

דער וואלף קומט ארויס פון וואלד

און פאלט אן אף די שעפסן.

אין שטאל קאן א וואלף נישט אריין.

דער פארמער פארשליסט די שטאל.

דער פארמער האט א חונט.
 דער חונט היט דעם פארמערס הויף.
 די שעפסן גיבן אונדז וואל.

שעפס—sheep, lamb . וואלף—wolf . אריינלאזן—let in .
 פעלד—field . אונט—evening . ביטאג—during the day .
 פארשליסן—to close, to lock up . היטן—watch . מען דארף—
 it is necessary . געבן—to give . וואל—wool . וואלד—woods .

II — וואלף . וואלד . אונט . וואל .
 אדער פארמער (פאט שטעסן)
 אין אונט לאזט אדער פארמער
 אריין די שעפסן אין שטאלד . ער
 פיסט זיי פון וואלף .
 די שעפסן גיבן וואל .

געדענק, מע זאגט :

דער פארמער, דער וואלף, דער חונט.
 דער מיש, דער שטול, דער וואלד.
 אבער

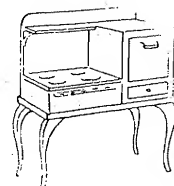
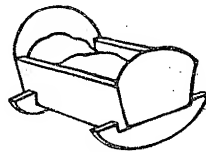
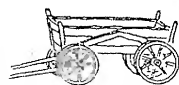
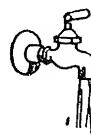
די שעפס, די קו, די הון.
 די שטאל, די וואלד, די באנק.

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן אָרט פון יעדן פאסיקל.
 אין אַ—נאָט לאַ—ט דער פארמע—די
 שעפס—יין שטאל אַרײַן. דע—פארמערס
 —ונט יאָט די שעפס—פון—עלף.

לייזער דער בייזער.

לייזער דער בייזער
 איז גע-גאנגען אין גאס.
 איז א-דונטער א רעגן,
 איז ער גע-וואָרן נאָס.
 גייט לייזער דער בייזער
 קיריק שוין אין שטוב,
 פאלט לייזער דער בייזער
 אַרײַן אין אַ גרוב.

לייזער—angry one, bad one . נאָס—street . רעגן—
 געוואָרן—became . נאָס—wet . קיריק—back .
 שטוב—house . גרוב—ditch, hole .

בײם פארמער אין קיד.

בײם פארמער אין חוץ אין
פארטאן א קיד.

אין קיד קאכט דעם
פארמערס ווייב.

זי קאכט מיטאג און
אונט-ברייט.

ליכט

זי האט טעג, אין וועלכע
זי קאכט.

און אונט ברענען און
קיד ליכט.

בײ דעם שיין פון די
ליכט מאכט דעם פארמערס
קליינער וון ויין שול-ארבעט.

ער לייגט ויין בוד, ער
שרייבט, ער רעכנט.

ק

קיך—kitchen . קאכן—to cook . ווייב—wife .
 מיטאג—lunch, dinner . אונטברויט—supper . וועלכע—
 which . ברענען—to burn . ליכט—candles . שניין—light .
 מאכט—makes . ארבעט—work . רעכנט—figures .

כ-ליכט . קאכט . רעכנט .

ק-האק . קיך .

היים פאראער אין פויג איז

פאראן א קיך .

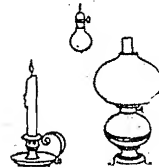
אין קיך קאכט אדער פאר-

אדער ווײַז . זי קאכט איטאג און

אונטברויט .

אין אונט ברענען אין קיך

ליכט .

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.

בו — קי — מא — ו
קא — לי — ט — רע — ענען

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.

— ין — קי — קא — ט — דע — פארמערס ווייב.
אין א — נט ברענ — ין קי — ביי — פארמער
א לי — ט.

קען מען שרייבן שיין ?

די בלייפעדער ברעכט זיך,
דאס העפט רייסט זיך,
דער טיש שאקלט זיך,
און דער לאמפ לעשט זיך.
קאן מען שרייבן שיין ?

בלייפעדער — pencil . העפט — notebook . ברעכן —
. to break . רייסן — to tear . שאקלען — to shake . לעשן —
. to put out

מיט א קליין נעזל.

ווען קינדער טרינקען מילך
פון א גרויס גלאז,
וואקסן זיי געזונט,
מיט א שיינער נאז.
ווען קינדער טרינקען מילך
פון א קליין גלעזל,
וואקסן זיי לאנגזאם
מיט א קליין נעזל.

ווען קינדער טרינקען ניט קיין מילך
 ניט פון קיין גלאז, ניט פון קיין גלעזל,
 זיינען זיי גרינער פון א גרעזל
 און מיט א מיעס געזל.

טרינקען—to drink . milk—מילך . וואקסן—to grow .
 געזונט—healthy, strong . מיעס—ugly .

א שטאל.

שטייט א שטאל אין מיטן פערל,
 און אין שטאל — א קו,
 — מו!

ווייל זי עסן — מו!
 ווייל זי טרינקען — מו!
 ווייל זי קעלבט — מו!
 ניט קיין אנדער קלאנג, נאר — מו!
 שטייט אין שטאל א קו.

האט די שטאל א בוידעמל,
 ווארקעט אויבן דארט א טויב,
 — קור!

ווייל זי שלאפן — קור!
 ווייל זי אופשטיין — קור!
 ווייל זי פליען — קור!
 ניט קיין אנדער קלאנג, נאר — קור!
 אויבן — קור און אונטן מו!
 שטאל און טויב און קו.

קלאנג—sound . בוידעמל—attic . ווארקעט—hums .
 טויב—pigeon . אויבן דארט—up there . אונטן—down below .

דעם פארמערס ציג.

דער פארמער האט א ציג.

די ציג איז א ווייסע.

די ציג האט צוויי לאנגע
הערנער.

די ציג האט אויך א לאנגע
ווייסע בארד.

די ציג מעקעט.

די ציג עסט גראס און בלעטער.

די ציג האט צוויי קליינע ציגעלעך.

די ציגעלעך ווינען ווייניג ווייסע.

די ציג גיט אונדז מילך.

ציג—goat . ווייס—white . בארד—beard . בלאט—
leaf . איין גאנצן—altogether .

ז- זיג. זיגעלע. זיין.

זער פארמאכט פאט א זיג.

זי זיג אוי א וויסע. זי פאט

זיין זיגעלעק. זי זיגעלעק זי-

זען זייער שין.

זי זיג גיט אונז איינע.

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיקל.

די זיסע יג האט לאנגע—ערנער. זי

אט—ווי—יגעלעך. די יגעלעך ווינע—
ווייער שוין.

איינס צוויי דריי.

איינס — אט שטייט ער.

צוויי — אט גייט ער.

דריי — אט נעמט ער לויפן שנעל.

שנעל געלאפן.

ניט געטראפן.

האפ — געפאלן אפן שוועל.

שנעל—quickly, fast. ניט געטראפן—missed. שוועל—

threshold

מאך די פאלגנדע איבונג:

אין ציג — צוויי ציגן
אין טיש — צוויי
אין לאמפ — צוויי
אין שער — צוויי
אין שאל — צוויי

צ ו י 5 :

אונס, צוויי, דריי, פיר, פינף, זעקס, זיבן, אכט, ניין,
צען, ערף, צוועלף, דרייצן, פערצן, פופצן, זעכצן,
זיבעצן, אכצן, ניינצן, צוואנציק.

שרייב איבער די אלע צאלן.

שרייב אן די פאלגנדע צאלן:

1, 3, 7, 8, 6, 4, 2, 5, 9, 10.

די קליינע קעכין.

בריינדל האט געלערנט קאכן

גאנצע אכצן וואכן.

האט זי אין די אכצן וואכן

זיך אויס-געלערנט מילך צו קאכן.

שטעלט זי צו א טעפל,

און איז איינגעשלאפן.

איז די מילך פון טעפל

אין גאנצן אויס-געלאפן.

20 16 12 2

די קאץ מיט די קעצעלעך.

ביים פארמער אפן הויף
איז פאראן א קאץ.

די קאץ איז א גרויסע,
א שווארצע.

קאץ

זי האט דריי קליינע
קעצעלעך.

די קעצעלעך זינען שווארץ, זיי
זייער מאמע, די קאץ.

די קאץ שפילט ויך מיט אירע
קעצעלעך.

די אייגעלעך ביי די קעצעלעך זינען
שוין אפן.

זיי זעען שוין.

זיי לויפן ארום איבער דעם הויף.

די קעצעלעך האבן שארפע נעגל.
זיי קריכן אף דעם בוים, וואס וואקסט
אפן הויף.

קאץ—cat . שווארץ—black . אפן—open . ארומלויפן—
to run around . נעגל—claws . קריכן—to climb . בוים—
tree . וואקסט—grows .

א קאץ. שווארץ.
אייס פארמאכט אפן הויף
אויף פארמאכט א קאץ. אי קאץ
אויף שווארץ. אי קאץ פאט ארײַ
קאײַנע שווארץ קעצעלעך.
אי קאץ פאט שווארץ
נעגל. אויך אי קעצעלעך פאן
שווארץ. נעגל.

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיק.
דער פארמע— האט א קא— די קא—
האט קליינע קע—עלעך. די קעצעלע— זיינע—

שוואַרץ — די קע-עלעך שפּיל — זי — אפ —
הוי —

מאָך די פּאַלגנדע איכונג :

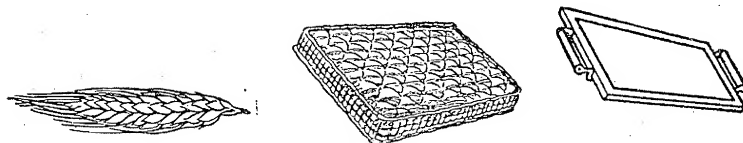
אײַן האַנט — צוויי הענט
אײַן גאַנצן — צוויי
אײַן קאַפּ — צוויי
אײַן וואַלד — צוויי
אײַן מאַפּ — צוויי

מאָך די פּאַלגנדע איכונג :

וײַזן —	אײַך וײַז	דו וײַזסט	ער וײַזט
קאַכן —	אײַך	דו	ער
לױפֿן —	אײַך	דו	ער
נעמען —	אײַך	דו	ער
קענען —	אײַך	דו	ער

שרײַב אָן די פּאַלגנדע צאָלן :

11, 13, 20, 19, 17, 15, 16, 12, 14, 18.

יעגער

א — יא — יאגערדע

ע — יע — יעגער

א — יא — יאד

ו — יו — יונג

י — יי — ייד.

יאגערדע

לייען:

יאגט, יאגערדע, יעגער, יענער, יערדע, יא, יאד, יונג,
ינגער, ייד, יידיש, יינגל.

יאגד — hunting . יאגערדע — berry . יעגער — hunter .
יענער — that . יעדער — each, every . יא — yes . יאר — year .
ינג — young . ייד — Jew . יידיש — Jewish . יינגעלע — boy .

די צוויי הינט.

א מאן, א יעגער, האט געהאט צוויי הינט.
אין הונט איז געווען א יונגער.
דער אנדער הונט איז געווען אן אלטער.
דער יונגער הונט האט געקאנט מאכן קונצן.
ער איז געווען א גוטער יאגד-הונט.
דער אלטער הונט האט נאר געקענט היטן דאס הוי.
האט דער יעגער געטראכט:
איך וועל אויך דעם אלטן הונט אויס-לערנען מאכן
קונצן.
און דער יעגער האט גענומען לערנען דעם אלטן
הונט.

ער האט אים געלערנט יעדן טאג.
 אבער דער אלטער חונט האט נישט אויס-געלערנט
 זיך מאכן קיין איין קונץ.
 יעמאלט האט דער יעגער פאר-שטאנען, אז ער האט
 גענומען לערנען דעם אלטן חונט צו שפעט.
 און דער יעגער האט געזאגט :
 אויב מען וויל איינעם אויס-לערנען,
 דארף מען אים אנהויבן לערנען,
 ווען ער איז נאך יונג.

אלט — old . קונץ — tricks . געטראכט — thought . אויב —
 if . אויסלערנען — to teach . פארשטאנען — understood .
 יעמאלט — then . נאך — still . מען וויל — one wants .

י - יאגאדע. 'עגער. 'וואג. 'פיש.
 א יעגער פאט געדאכט זיין!!
 פונט. און פונט איז געווארן אן
 אלטער, אבער אן-אנדער אן יונגער
 אבער יונגער פונט פאט גע-
 קאנט אכאבן קונץ. אבער אלטער
 פונט פאט נאר געקאנט היטן
 און פאט.

שטעל אוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן אָרט פון יעדן פאסיק.
 א — עגער האָט געהאט צוויי — ינט.
 — יינער פו — זיי — יז געווע — א — ונגער, דער
 אנדערער א — אלטער. דער — עגער האָט
 געזאָגט: — יד וועל — ויך — דעם אלט — הונט
 אויס-לערנע — מאכ — קונצ.

יידן.

איד בין א יידיש קינד.
 מיינע עלטערן זיינען יידן.
 די עלטערן פון מיינע עלטערן זיינען אויך יידן.
 די יידן לעבן אה דער וועלט שוין פיל, פיל, יאָרן.
 מיינע עלטערן רעדן יידיש.
 איד לערן יידיש אין דער יידישער שול.
 איד וועל אַמאָל קענען גוט רעדן יידיש.
 אויך — also . לעבן — live . עלטערן — parents . אַמאָל —
 sometimes .

גייסט אריבער די גאס.

גייסט אריבער די גאס, כאַפּ נאָר א פריער
 זיי ניט פארקלערט. א קוק ארום ויך :
 עס לויפן טראַמוואַיען, די גאס איז א פרייע,
 עס יאָגן ויך פערד. די ליכט זיינען גריין —
 גיי איבער אה גיך.
 אריבערגיין — to cross . פארקלערט — thoughtful . ארום —
 around . טראַמוואַי — trolley car . יאָגן ויך — to hurry . א קוק —
 a look . אפריער — first . פרייע — free, clear . אה גיך — quickly .

וואָס מיר זײַנען, זײַנען מיר.

וואָס מיר זײַנען, זײַנען מיר,
אבער יידן זײַנען מיר.
וואָס מיר טוען, טוען מיר,
אבער לערנען לערנען מיר.

א קאָץ און דאָך נישט קיין קאָץ.

יאָסל קומט פון שול און זאָגט:
— זיידע, טרעף אַ רעטעניש:
אפן פענצטער זיצט אַ קאָץ.
איז דער עק פון אַ קאָץ,
און דער קאָפּ פון אַ קאָץ,
און עס איז דאָך נישט קיין קאָץ.
— אַט אַ רעטעניש! — זאָגט דער זיידע. —
אי אַ קאָץ, אי נישט קיין קאָץ.
הײַנט וואָס איז דאָס?
טראַכט דער זיידע און טראַכט,
טראַכט און קען נישט טרעפן.
— אוי, זיידע, זיידע! — לאַכט יאָסל. —
אזא גרינגע רעטעניש,
און דו קאָנסט נישט טרעפן!
עס איז דאָך אַ קאָטער.

טרעפן — to guess . רעטעניש — riddle . דאָך — yet .
פענצטער — window . הײַנט — so . טראַכטן — to think .
לאַכן — to laugh . עק — tail . גרינג — easy . קאָטער — Tom cat .

הער, ווי מע זאָגט:
איך בין אַ ייד. מיר זײַנען יידן.
דו ביסט אַ ייד. איר זײַט יידן.
ער איז אַ ייד. זיי זײַנען יידן.

דער ליגנער.

מיכל איז א פאסטור.
ער היט די טשערעדע שעפסן פון
דארף.

אין מאל טראכט מיכל :
איך וועל אפמארן די מענטשן פון

טשערעדע

דארף.

הויבט מיכל אן שרייען :

„א וואלף, א וואלף! העלפט!“

קומען די מענטשן פון דארף מיט שמעקנס און מיט

העק.

אבער קין וואלף איז נישט געווען.

זען די מענטשן פון דארף, אז מיכל האט זיי אפ-

געמארט.

גלייך זיי ביזע אוועק צוריק יעדערער צו זיין ארבעט.

אפ מארגן איז א וואלף ארויס פון וואלד און גלייך

אוועק צו דער טשערעדע.

מיכל האט דערווען דעם וואלף, האט ער אנגעהויבן

שרייען.

„א וואלף, גיכער, קומט, העלפט!“

אבער די מענטשן פון דארף האבן געטראכט :

מיכל מאכט ווידער שפאס פון אונז.

איז קיינער פון זיי אים צו הילף ניט געקומען.
דער וואלף איז אריין אין טשערעדע און אפ-געגעסן
א שעפסערלע.

ליגנער— . liar . פאסטוך— shepherd . טשערעדע— flock .
דארף— . village . אפנארן— to fool . מענטשן— people . העק—
axes . אנהייבן— to begin . שמעקנס— sticks . בייז— angry .
אף מארגן— next morning . גלייך— straight . שפאט— fun .
צו הילף— to his aid .

טע-טשערעדע. מענטש. מענטשן.
איכל האט געפילט א טע-
כעדע שטעסן פון אכזר.
א!!! אכל האט איכל גע-
וואלט אפגארן די מענטשן
פון אכזר. ער האט גענומען
שר"ען: "א וואלט, א וואלט!"

שמעל צוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט פון יעדן פאסיק.
יז דאך— יז געווען א— ערעדע
שעפסן. מיכל— יז געווען דער פאסטו— פו—
דער— ערעדע. עד האט געוואלט מאכ—
שפאט פו— די מענן פון דאך—.

דער גרויסער לערער מוישע.

דער גרויסער יידישער לערער מוישע איז געווען
זייער א גוטער מענטש.

ער האט געפיטערט שאף — שעפסן און ציגן.
אזוי מאל איז א קליין שעפסעלע אוועק פון דער
משערעדע.

מויזשע האט דערזען, אז דאס שעפסעלע לויפט.
איז ער געלאפן נאך איר.

ער האט געמיינט, זי וויל אנטלויפן.
ער האט געוואלט דער-יאגן זי און צוריק טרייבן צו
דער משערעדע.

מיט אמאל דערזעט ער, דאס שעפסעלע האט זיך
אפ-געשטעלט לעבן א קוואל מיט וואסער.

זי האט זיך אפ-געשטעלט און גענומען טרינקען.
זי איז געווען זייער דורשטיק.

מויזשע האט געווארט, ביז דאס שעפסעלע האט
געענדיקט טרינקען.

דעמאלט האט ער עס גענומען אף די הענט און
געזאגט:

— דו ביסט זייער מיד, שעפסעלע טייערס! קום
דערפאר, איד וועל דיר נעמען אף די הענט און דיר
אפטראגן צו דער משערעדע.

געפיטערט—watched . געמיינט—thought . דעריאגן—
to get . טרייבן—to chase . אפ-געשטעלט—stopped . קוואל—
spring . מיט אמאל—suddenly . דורשטיק—thirsty . געענדיקט—
finished . ווארטן—to wait . מיד—tired . דעמאלט—then

א מאַרש-ליד.

אינעם און צוויי כאַטש מיר זינען
און דרטי און פיר. יונג און קליין,
וואָס מיר זינען, ווי די העלדן
זינען מיר. דארף מען גיין.

כאַטש—although . העלד—hero .

מאָך די פּאַלגנדע איכונג :

איד בין	א קינד.	איד בין	געזונט.
דו	א קינד.	דו	געזונט.
ער	א קינד.	ער	געזונט.
זי	א קינד.	זי	געזונט.
מיר	קינדער.	מיר	געזונט.
איר	קינדער.	איר	געזונט.
זיי	קינדער.	זיי	געזונט.

מאָך די פּאַלגנדע איכונג :

אין מענטש — צוויי מענטשן.
אין שעפּס — צוויי
אין ייד — צוויי
אין העלד — צוויי
אין אויג — צוויי

די זשאבע און די קאץ.

גייט ווייט פון א טייך איז געווען א
זשאבע, א גרינע זשאבע.

גייט פארביי א קאץ און דערוועג
די זשאבע.

זשאבע

דאס איז געווען דאס ערשטע מאל,
וואס די קאץ האט געזען א זשאבע.

טראכט די קאץ:

וואס איז דאס פאר א זאך?

קאן מען דאס עסן?

איך וועל עס כאפן און זען.

זי מען קאן דאס עסן.

די זשאבע האט דערוועג, און די קאץ קומט אן.

האט די זשאבע גענומען שפרינגען צום וואסער.

די זשאבע שפרינגט, און די קאץ נאך איר.

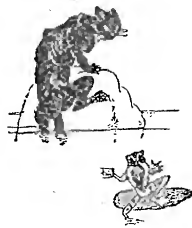
ביז זיי זיינען געקומען צום טייך.

די זשאבע האט א שפרינג געטאן —

און איז טייך אריין.

און די קאץ — גלייך נאך איר.

די קאץ איז קוים צווישן פון וואסער צו לעבעדיקע.
פון דעמאלט און האט די קאץ די וואסער.

וואסער—frog . ווייט—far . טייך—river . זאך—thing .
זאפן—catch . שפרינגען—jump . נאך—after . קוים—hardly .
לעבעדיק—alive . האט—hate .

זא — ice

א זאצא איז געזאסן נישט
ווייט פון טיך.

ז' זאצא איז געווען א גרין.
ז' קאץ האט געזען ז' זאצא.
ווייל ז' קאץ האט ז' זאצא.
שפרינגט ז' זאצא אין וואסער.

שלאף אין פריידן.

שלאף אין פריידן,
 דו ווייססט קין ליידן.
 שלאף, מיין טייער קינד!
 שלאף, מיין פויגעלע,
 מאך צו דאס אייגעלע.
 שלאף זשע, שלאף אצינד!

פריידן—joy . ליידן—suffering . טייער—dear . צומאכן—
 . now . to close . אצינד—

מאך די פאלגנדע איבונג:

אין זשאבע	—	צוויי זשאבעס
אין משערעדע	—	צוויי
אין מאמע	—	צוויי
אין טאטע	—	צוויי
אין זיידע	—	צוויי
אין באבע	—	צוויי

מאך די פאלגנדע איבונג:

א מיש	—	א קליין מישעלע	—	צוויי מישעלעך.
א פיש	—	א קליין	—	צוויי
א ציג	—	א קליין	—	צוויי
א שער	—	א קליין	—	צוויי
א האנט	—	א קליין	—	צוויי
א נאז	—	א קליין	—	צוויי
א פוס	—	א קליין	—	צוויי
א קאץ	—	א קליין	—	צוויי
א האז	—	א קליין	—	צוויי
א בוך	—	א קליין	—	צוויי

וו-ו וואו — וואונדער, וואונד, וואוין, וואויל.
ו-ו וואו — פרוואוין.

וואונדער — wonder . וואוינען — to live . וואויל — good .
פרואוין — to try .

די וואונד.

א יינגל איז געקומען אהיים.
אפן שטערן איז ביי אים געווען א וואונד.
— וואס איז ביי דיר אפן שטערן ? —
האט אים זיין מאמע געפרעגט.
— גארנישט.
— וואס הייסט גארנישט ?
וואו האסטו זיך צעשלאגן ?
— איך האב צעביסן דעם שטערן מיט מינע ציין.
— דו האסט מיט דינע צינער צעביסן ? — האט די
מאמע מיט וואונדער געפרעגט.
ווי האסטו געקאנט דערלאנגען מיט דינע צינער
דעם שטערן ?
— ווי ? איך בין ארום-געקראכן אה א שטול.
וואונד — wound . אהיים — home . גארנישט — nothing .
צעשלאגן — hurt . צעביסן — bitten . וואונדער — wonder .
דערלאנגען — reach . ארום-געקראכן — climbed up . ציין, צינער —
teeth .
ווי געפעלט דיר דער ענטפער פון דעם יינגל ?
האט די מאמע אים געגלויבט ?

קומט דער ליבער זומער.

קומט דער ליבער זומער,
שפילן מיר אין זאמד.
וואו עס איז אונדזער וואוינונג,
דארט איז אונזער לאנד.

שווארצע קארשן רייסן מיר,
רויטע לאזן מיר שטיון.
גוטע קינדער נעמען מיר,
שלעכטע לאזן מיר גוין.

ליבער—lovely . זומער—summer . זאמד—sand .
וואוינונג—home . לאנד—country, land . קארש—cherry .
רייסן—pick .

שטעל אוועק דעם ריכטיקן בוכשטאב אפן ארט
פון יעדן פאסיקל :

ו- וו- וינען מיר ? מיר וו- וינען — ין
אמעריקע. דאס — יז א וו- ויל לאנד. — ון
נא — מער ווי דאס : דאס — יז א וו- ונדערליך
לאנד.

מאך פאלגנדע איבונג :

די וואונד — צוויי וואונדן
די היים — צוויי
דער שטול — צוויי
דער טיש — צוויי
די ציג — צוויי
דאס אויג — צוויי

ענג (איינג) — ברענגען, הענגט,
ענק (איינק) — שענקען, בענק,
אנג (איינג) — לאנג, געגאנגען,
אנק (איינק) — דאנק, געשאנק.

ברענגען — to bring . הענגט — hangs . בענק — benches .
שענקען — to present, to give as a gift . דאנק — thanks .
געשאנק — present .

דער בעזיס.

א פאטער האט געהאט צוויי זין.
די זין האבן זיך א לאנגע צייט געקריגט.
דער פאטער האט זיי גערופן צו זיך און געזאגט:
"קינדער מינע, קריגט זיך נישט; לעבט גוט צווישן
זיך."

אבער די קינדער האבן נישט געפאלגט.
איינמאל האט דער פאטער געהויסן ברענגען א
בעזיס.

ער האט גערופן די זין צו זיך און געזאגט:
"צעברעכט דעם בעזיס!"
די קינדער האבן געפרוואוּט צעברעכן דעם בעזיס.
אבער זיי האבן נישט געקאנט.
דעמאלט האט דער פאטער צע-בונדן דעם בעזיס
אויף באזונדערע ריטלעך.
און ער האט געזאגט: פרוואוּט, צעברעכט איצט.
די זין האבן גענומען די ריטלעך און זיי לייכט
צעבראכן.

"אזוי וועט אויך זיין מיט אייך."
האט געזאגט דער פאטער.

„וועט איר לעבן אייניקל,
וועט איר קיינער נישט קאנען שלעכטס טאן.
וועט איר זיך אבער קריגן,
וועט איר יעדער איינער קאנען שלעכטס טאן.“

זיך קריגן—quarrell to . פאלגן—to obey בעזים—broom .
צעברעכט—break . פראוון—to try . צעכינדן—to untie .
ריטל—twig . אייניקל—united . שלעכטס—harm .

ווי לעבסטו מיט דינע ברידערלעך און שוועסטערלעך?
ווי לעבסטו מיט דינע פריינט?

מאך פאלגנדע איכונג:

ברענגען —	איר ברענג,	דו ברענגסט,	ער ברענגט,	זי ברענגט
שענקען —	איר	דו	ער	זי
הענגען —	איר	דו	ער	זי
דאנקען —	איר	דו	ער	זי

ברענגען —	מיר ברענגען,	איר ברענגט,	ווי ברענגען
שענקען —	מיר	איר	ווי
הענגען —	מיר	איר	ווי
דאנקען —	מיר	איר	ווי

לא — ליא — ליאלקע.
 לע — ליע — שפיליען.
 לו — ליו — ליולנקע, ליו-ליו.
 נו — ניו — מאמעניו.

די מאמע.

אליע, ליוליע, אליע, ליוליע!
 שלאף, מיין טייערער, און רו.
 גוט איז דעם, וואס האט א מאמען
 און א וויגעלע דערצו.

אלצדינג קאן מען נאך געפינען,
 אלצדינג קויפט מען נאך פאר געלט.
 נאך א מאמע — זי איז איינע,
 זי איז איינע אף דער וועלט.

שלאף, מיין טייערער, מיין ליבער!
 מאך די אויגן צו און רו.
 גוט איז דעם, וואס האט א מאמען.
 אליע, ליולע, אליע-ליו.

שפיליען — to button . אלצדינג — everything . קויפן —
 געלט — money . ליבער — dear one . to buy .

כ'האב — איך האב. איך וועל — איב'ל
 סגויט — עס גויט. ער וועט — ער'ט
 בזוועל — איך וועל. וואס האט — וואס'ט
 מיר וועלן — מיר'ן

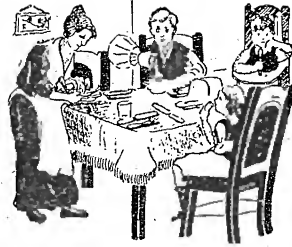
נעכטן צעשלאגן און וויינט היינט.

זיצט א ינגעלע אין דער הויז און וויינט.
 — וואס וויינסטו, סעמי טייערער? — פרעגט די מאמע.
 וואס'ט מיט דיר געטראפן?
 — כ'האב זיך צעקלאפט מיין קאפ.
 — וואו? ווען?
 — אט דא, ווייזט סעמי אפן קאפ, נעכטן.
 — וואס זשע וויינסטו היינט?
 — אזוי, ווייל נעכטן איז קיינער אין דער הויז נישט געווען.

געטראפן — happened . דא — here . נעכטן — yesterday .
 היינט — today .

מאך פאלגנדע איבונג:

פון "ער וועט"	מאכט מען "ער'ט"
פון איך האב	מאכט מען
פון עס גויט	מאכט מען
פון עס גיסט	מאכט מען
פון איך וועל	מאכט מען
פון מיר וועלן	מאכט מען
פון וואס האט	מאכט מען

די פאמיליע.

דער טאטע — איינס, און אז איך בין
 די מאמע — איינס; נאך דערביי,
 איינס און איינס איז צוויי. איינס און צוויי איז דריי.
 די מומע גייט —
 איך עפן איר.
 דריי און איינס איז פיר.

מומע — aunt.

פון וועמען באשטייט דיין פאמיליע?

מיין פאטער.

מיין פאטער הייסט סעם.
 ער איז א שניידער.
 ער גייט קליידער פאר מענער.
 מיין פאטער שטייט אהן פרי.
 ער פארט אין שאפ מיט דער סאבוועי.
 ער ארבעט זיבן שטונדן א טאג.
 ער קומט אהנים אין אונט.
 די מאמע גיט אים עסן אונט-ברויט.
 מיר, די קינדער, עסן אפט מיט אים צוזאמען.
 נאך אונט-ברויט לויפענט דער טאטע א צייטונג.
 אמאל לויפן איך פאר מיין טאטן פון מיין שול-בוי.
 ער האט ליב צו הערן, ווי איך לויפן.
 הייסט— is called . שניידער— tailor . אפט— often .
 צוזאמען— together . צייטונג— paper .

ווי הייסט דיין פאטער ?
 וואס טוט דיין פאטער ?
 וויפיל שטונדן א טאג ארבעט דיין פאטער ?
 וועלכע צייטונג לויפענט דיין פאטער ?

הויזגעזינד.

א מאן, א פרוי, א זון, א קינד.
 אונט-ברויט. א הויזגעזינד.
 ארבעט, מי א גאנצן טאג.
 איצטער דו פון זארג און יאג.

הויזגעזינד— family . אונט-ברויט— supper . מי—
 hard work . זארג— worry . יאג— hurry .

מיין מאמע.

מיין מאמע הױסט שױנדל.
 איך האב זי ליב.
 מיין מאמע טוט אלע זאכן אין הויז.
 זי פארבעט די בעטן.
 זי רייניקט די צימערן.
 די צימערן זיינען ביי אונז דערפאר אלע מאל רױן
 און שױן.

מיין מאמע גרױט צו עסן.
 זי קאכט מיטאג און אױנט-ברױט.
 זי קויפט אלע זאכן צום עסן.
 זי קויפט זיי אין קראם אדער אין מארק.
 די מאמע פארריכט אויך די וועש און די קלױדער.
 די מאמע ארבעט אין הויז לאנגע שטונדן.
 ווען די מאמע האט פרייע צײט, לױענט זי א יידישע
 צײטונג אדער א בוך.

פארבעטן דאס בעט — to make the bed . צימער — room
 רייניקן — to clean . דערפאר — therefore . קראם — store
 צוגרױטן — to prepare . מארק — market . פארריכטן —
 to mend . וועש — linen . צײטונג — paper .

ווי הױסט דיין מוטער ?

וואס טוט דיין מוטער ?

וואו נעמט דיין מוטער די זאכן צו עסן ?

געדענק — מען זאגט :

דאס בעט, דאס צימער, דאס ברויט, דאס קלױד, דאס הויז,
 דאס בוך.

א זיסע זאך.

— מאמע, מאמע, גיב מיר א זיסע זאך! —
האט א מיידעלע געבעטן בני איר מאמען.
די מאמע האט איר געגעבן א צוקערל.
דאס מיידעלע האט גענומען דאס צוקערל און
געזאגט:

— יא, מאמע, א צוקערל איז זיס,
אבער איך וויל א זאך, וואס איז זיסער.
האט איר די מאמע געגעבן א ביסל האניק.
האט דאס מיידעלע גענומען דעם האניק
און ווידער געזאגט:
— האניק, מאמע, איז טאקע זיס,
אבער איך וויל א זאך,
וואס איז זיסער פון האניק.
די מאמע האט געטראכט און געטראכט,
און זי האט געפרעגט:
— וואס קאן זיין זיסער פון האניק?
דאס מיידעלע האט א שמויכל געטאן און געזאגט:
— מאמעס א קוש איז זיסער פון האניק.

זיס—sweet . צוקערל—candy . ווייטער—again .
א שמויכל טאן—to smile . קוש—a kiss .

הער ווי בען זאגט : מאך די פאלגנדע איבונג :

זיס — זיסער	וויס —
ליב — ליבער	שווארץ —
פריי — פרייער	גריין —
בויז — בויזער	רויט —

איך האב ליב.

איך האב ליב צוקער,
איך האב ליב האניק,
איך האב ליב קעז און פוטער.

איך האב ליב עפל,
איך האב ליב בארן,
נאר מער פון אלץ — מיין מוטער.

צוקער — sugar . האניק — honey . בארן — pears . מער —
more . אלץ — everything .

געדענק — מען זאגט :

דער צוקער, דער האניק, דער קעז, דער עפל.
אבער : די בארן, די פוטער.

א גוטער זון.

זאגט אמאל א זון צום טאטן :

„טאטע ! דו גיי ארבעטן, און איך וועל בלייבן אין
דער הויז.
אדער איך וועל בלייבן אין דער הויז, און דו גיי
ארבעטן.“

ווי געפעלט איך דער גוטער זון ?

בלייבן — to stay .

געדענק : מען זאגט :

דער פאטער, דער זון, דער ברודער, דער זיידע.

אבער : די מוטער, די טאכטער, די שוועסטער, די באבע.

גיב נאך דריי ווערטער מיט „דער“ און דריי ווערטער מיט „די“.

מיין ברודער.

מיין ברודער הייסט לעאן.
 ער איז גרעסער פון מיר.
 ער איז עלטער פון מיר.
 ער איז שוין צוועלף יאר אלט.
 ער גייט אין לעצטן קלאס פון דער יידישער שול.
 די מאמע זאגט: ער לערנט זייער גוט.
 ער רעדט גוט יידיש.
 זייער אפט לייענט מיין ברודער זינע לעקציעס פון
 דעם יידישן בוך פאר דער מאמען.
 די מאמע האט לעאנען דערפאר זייער ליב.
 אין דער ענגלישער שול
 לערנט לעאן אויך זייער גוט.

ברודער — brother . גרעסער — bigger . עלטער — older .
 לעצטן — last . לעקציעס — lessons .

שמעל אוועק „דער“ אדער „די“ פאר די פאלגענדע ווערטער:

פערטער. — מומע. — פרוי. — מאן.
 קו. — אקס. — האן. — חוץ.

מינע און נינע.

מינע איז דריי, באגעגנט זיי מאמע :
און נינע איז פיר. „גוט מארגן, מיין פאָר!“
גייען זיי ביידע ענטפערן ביידע :
אָף אַ שפּאַציר. „גוט מאַרגן, גוט יאָר!“

גייען זיי ווייטער
אָזש ביז דער בריק
און קערן זיך נאָכדעם
אום אָף צוריק.

שפּאַציר—a walk . באַגעגענען—to meet . ביידע—both .
בריק—bridge . פּאַר—a pair . קערן זיך אום—return .

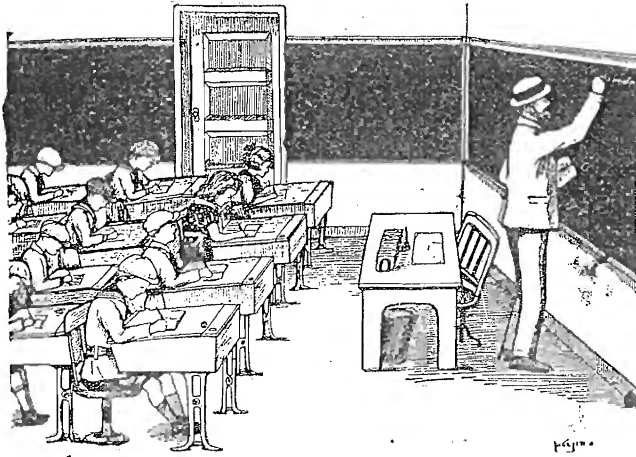
אין אַ קליין שטיבעלע.

אין אַ קליין שטיבעלע
וואוינט אַן אלטע יידענע
מיט אירע זיבן קינדער —
אלע אָף ביז וואונדער :

מיט אוינע נעזער,	מיט אוינע ביכער,
מיט אוינע אויגן,	מיט אוינע רוקנס,
מיט אוינע אויערן,	מיט אוינע זיטן,
מיט אוינע קעפּ,	מיט אוינע פיס,
מיט אוינע האַר,	מיט אוינע הענט,

גאַרנישט ניט געגעסן,
גאַרנישט ניט געטרונקען ;
נאָר זיי טאַנצן, שפּרינגען,
לידער נאָר זיי זינגען.

אָף ביז וואונדער—very funny . בויך—belly . רוקן—
back . זיט—side .

אין שול.

איד גיט אין דער יידישער שול.
 איד לערן דארט דריי מאָל אַ וואָך.
 איד האָב ליב צו גיין אין דער יידישער שול.
 מיין יידישער לערער איז אלעמאָל פריינטלעך.
 ער לערנט אונדז ליינענע און שרייבן.
 ער לערנט אונדז רעדן יידיש און זינגען יידישע
 לידער.
 ער דערציילט אונדז שיינע געשיכטעלעך.
 און אמאָל שפילט ער זיך מיט אונדז.
 איד האָב פיל פריינט צווישן די שילער פון מיין
 קלאַס.

ווען איד גיט אין שול, נעם איד אלע מאָל מינוע
 ביכער, מיין העפט און מיין בלייפערער.
 ווען איד קום אין שול, זאגט איד צום לערער: „גוט
 מאַרגן, לערער!“

פֿרײַנט — friend . פֿרײַנטלעך — friendly . ליד — song .
 געשיכטעלעך — stories . אלע מאָל — always .

געדענק: אז מען קומט ערגעץ צו גיין, ווען עס איז ליכטיק,
 זאגט מען: „גוט מאַרגן!“
 אז מען קומט ערגעץ צו גיין, ווען עס איז טונקל, זאגט מען:
 „גוט אָוונט!“

דער ענטפער אָפּ דעם איז: „גוט יאָר!“

דער ערשטער טאָג אין שול.

איד בין דעם ערשטן טאָג געקומען אין דער ייִדישער
 שול.

די מאמע האט מיר געבראכט אין דער שול.
 דער לערער האט מיר געפרעגט, ווי איד הייס.
 איד האב אים געזאגט, אז איד הייס פערל.
 — און ווי אלט ביסטו? — האט ער מיר געפרעגט.
 — איד בין זיבן יאָר אלט. — האב איד געענטפערט.
 דער לערער האט מיר פארשריבן אין א בוך.
 ער האט מיר געוויזן אן ארט, וואו איד דארף זיך
 זעצן.

דער לערער האט אויך געזאגט מיין מאמע, אז איד
 דארף האבן א בוך און א העפט.
 די מאמע האט געבעטן דעם לערער, ער זאל מיר
 געבן א בוך און א העפט.
 זי האט באצאלט פארן בוך און פארן העפט.

דער לערער האט מיר געגעבן דאס בוך און דאס העפט.

דער לערער האט מיט אונדז געשפילט דעם ערשטן מאג אין בלענדעניש.

דאס איז זייער א שוונע שפיל.

דער לערער האט אויך געזונגען מיט אונדז א שוין יידיש לידעלע.

איך האב ליב באקומען די יידישע שול.

איך גיי אין דער יידישער שול יעדן מאג.

געבראכט—brought . בלענדעניש—blindman's buff .

באצאלט—paid . איך הייס—my name is .

מאך פאלגנדע איבונג :

מאך פאלגנדע איבונג :

איך האב ליב די יידישע שול

איך בין אכט יאר אלט.

— — — — — דו

— — — — — דו

— — — — — ער

— — — — — ער

— — — — — זי

— — — — — זי

— — — — — מיר

— — — — — מיר

— — — — — איר

— — — — — איר

— — — — — זיי

— — — — — זיי

א זינגער.

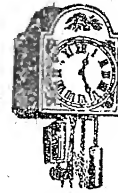
עס הענגט א זינגער

אפן וואנט, אפן וואנט.

און קלאפט זיך רואיק

נאך אנאנד, נאך אנאנד :

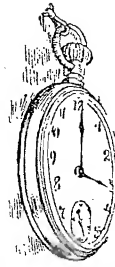
טיק-טאק, טיק-טאק.

קלאפן—to tick . רואיק—quietly . נאך אנאנד—steadily

דער זיגער.

קינדער דארפן וויסן, ווען צו גיין אין שול.
זיי דארפן וויסן, ווען אופ-צושטיין.
זיי דארפן וויסן, ווען צו גיין שלאפן.
ווער ווייזט זיי די צייט?
דער זיגער.

דער זיגער האט צוויי הענט אדער
ווייזערס, מיט וועלכע ער ווייזט די צייט.
ווען דער זיגער ווייזט זיבן אדער האלב נאך זיבן,
דארפן קינדער אופשטיין.
ווען דער זיגער ווייזט האלב נאך אכט, דארפן
קינדער גיין אין דער ענגלישער שול.
ניין א זיגער הויבען די קינדער אן לערנען אין דער
ענגלישער שול.
צוועלף א זיגער ביימאגן לאזט מען די קינדער גיין
עסן מיטאג.
דריי ביימאגן גייען די קינדער פון דער ענגלישער
שול א הויז.
פיר א זיגער, אדער נאך פריער, דארפן די יידישע
קינדער גיין אין דער יידישער שול.
זיבן אין אונט דארפן קלענערע קינדער גיין שלאפן.
עלפטערע קינדער קאנען זיצן ביי אכט אדער ניין
א זיגער אין אונט.
ניין א זיגער דארפן אלע קינדער ליגן אין בעט.

ווייזן—to show . צייט—time . ווייזערס—hands .
האלב נאך—half past . פריער—earlier . אנהייבן—to start .
לאזן—to let . אהיים—home .

אַכט אַ זיגער.

שוין אכט אַ זיגער,
אכט אַ זיגער,
באלד וועט ווערן שפעט.
קוש דעם מאמען,
קוש די מאמען
און אריין אין בעט.

וויפיל אַ זיגער איז דאָ ?

און דאָ ?

און דאָ ?

און דאָ ?

אַ גוטע נאכט !

אוינס, צוויי, דריי, פיר —
קליינע קינדער זינגען מיר.
פינף, זעקס, זיבן, אכט —
צייט צו שלאפן. אַ גוטע נאכט !

געדענק :

אז מ'זינגט צוועק, ווען עס איז שונקל, זאגט מען : "אַ גוטע
נאכט !"

אז מ'זינגט צוועק, ווען עס איז ליכטיק, זאגט מען : "אַ גוטן
מאָג !"

דער ענטפער אויף דעם איז : "אַ גוט יאָר !"

אונדזערע טעג.

זיבן, זיבן זינען מיר,
זיבן גוטע ברידער.
זיבן, זיבן גייען מיר
און מיר קומען ווידער.

דאס זינען די זיבן טעג פון וואך :

דער ערשטער טאג איז זונטיק,
דער צווייטער טאג איז מאנטיק,
דער דריטער טאג איז דינסטיק,
דער פערטער טאג איז מיטוואך,
דער פינפטער טאג איז דאנערשטיק,
דער זעקסטער טאג איז פרייטיק,
דער זיבעטער טאג איז שאבעס.

א טאג מיט א נאכט איז פיר און צוואנציק שטונדן.
אין דער פרי גייט אהר די זון, ווערט ליכטיק.
בײַמאָג שײַנט די זון, איז ליכטיק.
אין אָונט גײט די זון אָונטער, ווערט טונקל.
בײַנאַכט באַהאַלט זיך די זון, איז פינצטער.

שטונדע—hour. די זון—the sun. גייט אָף—rises.
איז ליכטיק—it is light. די זון גייט אָונטער—the sun sets.
איז טונקל, פינצטער—it is dark.

א וואָך מיט אַרבעט.

איד ביז געזעסן זונטיק
און געטראכט מאַנטיק
צו פאָרן דינסטיק.

האָב איד זיך באַרעכנט מיטוואָך :
ווי קען מען פאָרן דאָנערשטיק,
אז פרייטיק איז שוין באַלד שאַבעס.

געטראכט—thought . זיך באַרעכנט—decided . באַלד—soon .

ווי געפעלט דיר, ווי שנעל ער טראכט און מוט זאָרן?

אַרבעט.

מיטן זעגעלע זעג-זעג-זעג,
מיטן האַמערל קלאַפּ-קלאַפּ-קלאַפּ,
מיטן הובעלע הוב-הוב-הוב,
בויען קינדערלעך זיך אַ שטוב.

פאַטשן הענטלעך פאַטש-פאַטש-פאַטש,
טופען פיסלעך טופ-טופ-טופ ;
פאַטשן הענטלעך, טופען פיס,
אַרבעט מאַכט דאָס לעבן זיס.

זעג—saw . האַמער—hammer . הובל—plane . בויען—
to build . שטוב—house . פאַטשן—to clap . טופען—to stamp

מיט וואָס אַרבעט אַ שניידער ?
מיט וואָס אַרבעט אַ שוסטער ?
מיט וואָס אַרבעט אַ סטאַליער ?

דער שניידער.

שניידער, שניידער!
 ארבעטסט שווער
 מיט דיין גאָלד,
 מיט דיין שער.
 מאַכסט אונדז וואָרים,
 מאַכסט אונדז שוין.
 האָסט אַ קלייד
 פאַר זיך אליין?

איך האָב פאַר זיך נישט אַנגעגרייט,
 איך האָב פאַר אַנדערע גענויט.

שווער — hard . אַנגעגרייט — prepared .

רעכנ אױס און שרייב אָן די קליידער, וואָס דו טראָגסט ווינטער.

וואו קריגסטו דינע קליידער?

מאָך פאַלגנדע איבונג:

זעג — זעגעלע	צוויי זעגעלעך
שער —	צוויי
האַמער —	צוויי
האַנט —	צוויי
פוס —	צוויי

דער שוסטער.

— שוסטער, שוסטער !

— איד, איד, איד.

— נא דיר מיינע אלטע שיד.

ווען איד וועל זאגן : איינס, צוויי דריי,

זאלסטו מיר זיי מאכן ניי !

וואס נייט דער שוסטער ?

פון וואס מאכט דער שוסטער שיד ?

מאך פאלגנדע איבונג :

געזענק :

— נייט אלט איז

נייט ניי איז אלט.

— נייט קאלט איז

נייט גרויס איז קליין.

— נייט שמאל איז

נייט לאנג איז קורץ.

— נייט קורץ איז

נייט ברויט איז שמאל.

— נייט ארים איז

נייט הויך איז נידעריק.

— נייט לייכט איז

נייט רייך איז ארים.

— נייט נידעריק איז

נייט שווער איז לייכט.

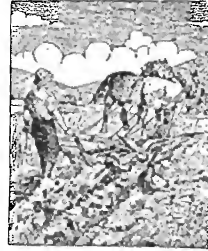
— נייט קליין איז

נייט ווארים איז קאלט.

א פארמער מיט א פערד.

א פארמער מיט א פערד
 אקערן די ערד.
 ארבעט שווער דער פארמער,
 ארבעט שווער דאס פערד.
 ארבעט פון באגנינען
 ביז די זון ווערט רויט.
 אן דעם פארמערס ארבעט
 איז נישטא קין ברויט.

ארבעט שווער דער פארמער,
 ארבעט שווער דאס פערד.
 און פון ווער ארבעט
 ברויט געשמאקער ווערט.

אקערן—to plough. באגנינען—dawn. געשמאקער—tasty.

וואס טוט דער פארמער?
 וואס גיט אונדז דער פארמער?
 ווער העלפט דעם פארמער אין זיין ארבעט?

פריער — צעאקערט דער פארמער דאס פעלד.
 ווען די ערד איז ווייך, פארזיט דער פארמער.
 ווען עס וואקסט אנה, שניידט ער אפ די זאגנען.
 דערנאך דרעשט ער די זאגנען און באקומט קערנער.
 דערנאך צעמאלט ער די קערנער אין א מיל און
 באקומט מעל.
 פון די מעל באקט דער בעקער ברויט.
 ברויט באקט מען פון ווייזן-מעל אדער פון קארן-
 מעל.

וואס דו וועסט זייען.

וואס דו וועסט זייען, דאס וועסטו מאַלן.
 דאס וועסטו שניידן, וואס דו וועסט מאַלן,
 וואס דו וועסט שניידן, דאס וועסטו באַקן.
 דאס וועסטו דרעשן, וואס דו וועסט באַקן,
 וואס דו וועסט דרעשן, דאס וועסטו עסן.

זייען—to sow . שניידן—to harvest . מאַלן—to grind .
 דרעשן—to thresh . ווייץ—wheat . קאַרן—rye .

דער גארטן.

איך בין דעם זומער געווען אין א קעמפ.
 אין קעמפ איז פאראן א גארטן.
 דאס איז א פרוכט-גארטן.
 אין דעם גארטן זיינען פאראן אלערליי פרוכט-
 ביימער.
 פאראן דארט עפל-ביימער, בארן-ביימער, פלוימען-
 ביימער און קארשן-ביימער.
 אויך פערסיקעס וואקסן דארט און אלערליי יאגע-
 דעם: רויטע, שווארצע און גרינע.
 אין מיטן זומער זיינען נאך די עפעלעך גרין און
 הארט.
 ווען מען עסט דעמאלט די עפעלעך, קאן מען ווערן
 קראנק.
 איך האב ליב די עפל ענדע זומער, ווען זיי ווערן
 רויט.
 דעמאלט זיינען זיי זייער געשמאק.

קעמפ—camp . פרוכט—fruit . אלערליי—all kinds .
 פערסיק—peach . יאגעדע—berry . אין מיטן—in the middle .
 דעמאלט—then .

די בעקער.

ווען מיר שלאפן ווען מיר ליגן
אין די בעטן, אה די קישנס,
שטייען בעקער שטייען בעקער
און זיי קנעטן. און זיי מישן.

און פארמאגן,
ווען הימל גרויט,
איז שוין גרויט
דאס פרישע ברויט.

קישן—pillow מישן—to mix פארמאגן—at dawn
קנעטן—to knead גרויט—ready גרויט—is getting gray

דאס ברויט.

— מאמע טייערע! גיב מיר א שטיקל ברויט.
— גיי, מיין קינד, צום בעקער, וועט ער דיר אויסבאקן
א ברויט.
— טייערער בעקער, באק מיר אויס א ברויט.
— גיי, מיין קינד, צום מילנער, וועט ער דיר געבן
מעל, וועל איך דיר אויסבאקן א ברויט.
— ליבער מילנער, גיב מיר א ביסל מעל.
— גיי, מיין זון, צום פארמער, וועט ער דיר געבן
ווייץ. וועל איך דאס אפמאלן און וועל דיר געבן מעל.
— גוטער פארמער! גיב מיר א ביסל ווייץ.
— גיי, מיין קינד, אין פעלד; קלייב דארט אן זאנגען
און ברענג צו מיר אהער. וועל איך אויסדרעשן די זאנגען
און וועל דיר געבן ווייץ.
— גייט דאס קינד אין פעלד און געפינט דארט זאנגען.

ברענגט ער די זאנגען צום פארמער.
 דרעשט דער פארמער אויס די זאנגען און גיט דעם
 קינד ווייץ.

ברענגט דאס קינד די ווייץ צום מילנער.
 צעמאלט דער מילנער די ווייץ און גיט דעם קינד
 מעל.

ברענגט דאס קינד די מעל צום בעקער.
 פארמישט דער בעקער מעל מיט וואסער, מאכט
 דערפון א טייג און באקט פון דעם אויס א ברויט.
 נעמט דאס קינד דאס ברויט און ברענגט זיין מאמען.
 גיט אים די מאמע א שטיק ברויט.
 עסט דאס קינד דאס ברויט און ווערט געוונט און
 דריט.

טייג—dough . מילנער—miller . מעל—flour .
 קלייב אן—pick . זאנגען—stalks .

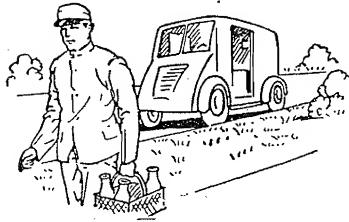
געדענק :

ווען עס איז גיט הארט, איז עס ווייך.
 ווען מען איז גיט קראנק, איז מען געוונט.
 ווען מען האט גיט ליב, האט מען פיינט.
 ווען עס איז גיט פינצטער, איז עס ליכטיק.
 ווען עס איז גיט פול, איז עס לוידיק.

מאך פאלגנדע איבערגע:

אין שלאף,	די שלאפסט,	מיר שלאפן,	זיין שלאפן.
אין שטיין,	די —	מיר —	זיין —
אין קנעט,	די —	מיר —	זיין —
אין ליג,	די —	מיר —	זיין —
אין מיש,	די —	מיר —	זיין —

דער מילכמאן.

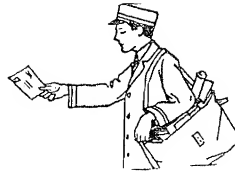
איך טרינק מילך יעדן טאג.
 איך טרינק דריי גלאזן מילך א טאג.
 דער מילכמאן ברענגט אונדז די מילך.
 איך האב דערפאר דעם מילכמאן ליב.
 דער מילכמאן פארט ארום אה א פערד און וואגן.
 אמאל פארט ער אה אן אויטאמאביל.
 ווען עס איז נאך פינצטער, פירט ער ארום די מילך.
 ער שטעלט אוועק די מילך בני יעדער טיר.
 דער מילכמאן נעמט אויך צונויף די ליידיקע
 פלעשער.

די מאמע האט מיך אמאל געפרעגט :
 וויססטו, וועלכע פלאש מילך איז פון א רויטער קו
 און וועלכע איז פון א שווארצער ?
 איך האב נישט געוואוסט, וואס צו ענטפערן.
 איצט ווייס איך : צי די קו איז א רויטע, צי זי איז
 א שווארצע אדער א ווייסע, אירע מילך וועט אלץ איינס
 זיין ווייס.

וואגן — wagon . שטעלט אוועק — puts . ליידיק — empty .
 נעמט צונויף — collects . אלץ איינס — just the same .

דער בריוואַן.

איז דער פרי, ווען איך גי איז שול,
זע איך לעבן אונדזער הויז דעם,
בריוואַן.

ער טראַגט אַ רענצל.

דער רענצל איז פול מיט בריוו און מיט צייטונגען.
אפט ברענגט אונדז דער בריוואַן איין בריוו אדער
מער.

אמאָל זיינען פאראן בריוו פאר מיין פאטער, אמאָל
פאר מיין מוטער און אמאָל פאר מיין עלטערער שוועס-
טער.

איך האָב נאָר איין מאָל באקומען אַ בריוו.
דאָס איז געווען פון מיין קאָזין אין שיקאַגאָ.
איך בין דעמאָלט געווען זייער שטאַלץ.
אמאָל פרעג איך דעם בריוואַן:
— האָט איך אַ בריוו פאר אונדז?
זאָגט ער מיר: מישרייכט ערשט.
אַ צייטונג ברענגט אונדז דער בריוואַן יעדן טאָג.

בריוואַן—letter carrier. רענצל—briefcase. קאָזין—
cousin. דעמאָלט—then. שטאַלץ—proud.

געדענק: מױ זאָגט:	איך בין געווען (נעכטן, פריער)
איך בין געזאָגט	דו ביסט געזאָגט
דו ביסט געזאָגט	ער איז געווען
ער איז געזאָגט	מיר זיינען געווען
מיר זיינען געזאָגט	איר זינט געווען
איר זינט געזאָגט	זיי זיינען געווען

די פייגל פליען אוועק.

זע, וואס איז אין גרויען הימל ?
ניט קיין עראפלאנען.
פייגל רוישן מיט די פליגל,
פליען אפ פון דאנען.

רוישן—to make noise . פון דאנען—from here .

דער זומער איז אוועק.

דער ליבער זומער איז אוועק.
רעגנס גיסן גאנצע מעג.
נאסע ווינטלעך בלאזן קאלט,
מרייבן פויגלען פון דעם וואלד.
פויגלעך, פויגלעך, פול מיט גליק,
געזונטערדייט נאך קומט צוריק !

ליבער—lovely . רעגנס גיסן—it is raining . גאנצע—
all, entire . מרייבן—to drive . גליק—luck . געזונטערדייט—
in good health .

גערענק : ווען מע בעט אדער מע הייסט, זאגט מען :

פון זען — זע, זעט.
פון פליען — פלי, פליט.
פון קומען — קום, קומט.
פון פויגל — פויגל, פויגלעך.

האַרבסט.

עס איז דער האַרבסט געקומען,
עס וועלן בוים און בלוים.
געלע ברעטער, זע איד,
וואַלגערן זיך אַרום.

עס קומט אַ ווינט אַ קאלטער,
פייפט אַ לידל צו.
און די אַרומע ברעטער
האַבן ניט קיין רו.

האַרבסט—fall . וועלן—wither . געל—yellow . פייפן—
to whistle . וואַלגערן זיך—lay in disorder . רו—rest .

האַרבסט אין גאַרטן.

פערעלע איז אוועק אין גאַרטן זעגענען זיך מיט די
בלומען.

זינגען די בלומען געווען שוין פאַרוועלקט.
האַט פערעלע זיך געוואלט זעגענען מיט די
פייגעלעך.

זינגען זיי שוין אוועק-געפלוין.
שטייט פערעלע אן אומעטיקע און רעדט שטיל צו
זיך : דער האַרבסט, דער האַרבסט!
מיט אַמאָל האַט עמיצער איד אַ קלאַפּ געטאָן אין
אַקסל.

פערעלע האַט זיך אַ קער געטאָן — ערשט אן
עפל !

דאָס איז אן עפל פון בוים אַראָפּ-געפאלן.

פערעלע האט אופ-געהויבן דעם עפל און מיט א
געלעכטער געזאגט:

— דו שלאגסט זיך גאר, עפעלע! וועל איך דיר
דערפאר אופעסן.

פערעלע האט ארומ-געווישט דעם עפל און מיט
אירע ציין אים גענומען ביסן.

זעגענען זיך— to say good bye . אומעטיק— sad . אקסל—
shoulder . א קער טאן זיך— to turn around . א געלעכטער—
laughter . ארומווישן— to clean . ביסן— to bite .

דער ווינט.

עס קומט צו פליען גיך, געשווינט
פון ערגעץ וואו א ווינט.
ער בלאזט, ער בלאזט — וו...וואו...וואו...

עס הערט זיך צו צום ווינט דער וואלד
און ענטפערט אפ אים באלד.
ער רוישט, ער רוישט — מ...מ...מ...

גיך, געשווינט— quickly . ערגעץ וואו— somewhere .
בלאזן— to blow . רוישט— makes noise .

דער ערשטער שניי.

אפ די פערדער איז עמיץ ער האט אפ די לאנקעס
א וויסער געפלוין. זיין מאנטל פארלארן.
ער האט אלע טיכלעך די וועלט איז פון דעמאלט
מיט זילבער באצויגן. א וויסע געווארן.

עמיץ— somebody . זילבער— silver . באצויגן— covered .
לאנקעס— lawns . פארלארן— lost .

דער שניימאן.

אין גארטן שמויט א גרויסער וויסער מאן.
פון זיין ווייס געזיכט קוקן צוויי גרויסע
שווארצע אויגן.

אפן קאפ טראגט ער אן אלטן גרויען חוט.
אין האנט טראגט ער א לאנגן שטעקן.
אבער קיינער שרעקט זיך נישט פאר אים.
די קינדער ווארפן אה אים שניי.
און ער שטעלט זיך נישט אנטקעגן.
ווען די זון הייבט אן צו ווארימען, ווערט דער מאן
ווייך ווי פוטער.
און ביסלעכווייז צעגייט ער און צעריינט אין וואסער.

שניימאן—snowman . געזיכט—face . קוקן—to look .
טראגן—to wear . זיך שרעקן—to get scared . פוטער—butter .
זיך שטעלן אנטקעגן—to resist, to fight back . ביסלעכווייז—
little by little, gradually . צעגייט, צעריינט—to melt .

מאך פאלגנדע איבונג:

אײַך	בײַן	געפּלױגן.	אײַך	בײַן	געוואָרן מיר.
—	—	—	דו	—	—
—	—	—	ער	—	—
—	—	—	זי	—	—
—	—	—	מיר	—	—
—	—	—	איר	—	—
—	—	—	זיי	—	—

כאַנעקע.

1.

הײַנט איז כאַנעקע.
אזוי זאגט דער ווידע.
אזוי זאגט דער מאמע.
אזוי זאגט די מאמע.
אזוי זאגט דער לערער.
כאַנעקע איז א פרוילעכער יאמטעוו.
די מאמע באקט לאטקעס.
מיר עסן ווארימע לאטקעס.
ווי זינגען וויער געשמאק.
דער מאמע האט אלע קינדער אין שטוב געגעבן
כאַנעקע-געלט.
דער לערער האט אלע שילעך אין קלאס געגעבן
דרוידלעך.
ער האט אונדז אויך געלערנט, ווי צו שפילן אין
דרוידלעך.
אין שפיל אין דרוידלעך מיט מינע פריינט.
אין שפיל גיט שלעכט.
אין דריי דאס דרוידל וויער גוט.
אמאל פארליר איך, אבער אמאל געוויי איך אויך.
דער יאמטעוו כאַנעקע ציט זיך אכט טעג.
דער ווידע צינדט כאַנעקע אן ליכטלעך.
יעדן טאג צינדט ער אן מיט איין ליכטל מער.

2.

פארוואס מאכן יידן כאַנעקע ?
דער לערער האט אונדז דערציילט פארוואס :

אויגמאל — האט דער לערער דערציילט — האבן
די יידן געלעבט אין דעם יידישן לאנד. אבער איבער זיי
איז געווען א פרעמדער, א גריכישער קעניג.
איז דער קעניג געווען זייער א שלעכטער. האט
ער געוואלט, אז די יידן זאלן אופהערן צו זיין יידן און
ווערן גריכן.

ער האט פארבאטן די יידן צו רעדן די יידישע
שפראך, אפ-צוהיטן די יידישע יאמטוויזן, אנ-צוטאן
זיך אין יידישע קליידער, רופן זיך מיט יידישע נעמען,
עסן יידישע שפיין און דאוונען צום יידישן גאט.

ער האט געהייסן, די יידן זאלן רעדן גריכיש; זיי
זאלן אנטאן גריכישע קליידער; זיי זאלן זיך רופן מיט
גריכישע נעמען; זיי זאלן עסן גריכישע שפיין און זאלן
דאוונען צו גריכישע געטער.

ער האט אויך גע-הייסן אריינשטעלן אין דעם שווינעם
יידישן טעמפל די סטאטועס פון די גריכישע געטער.

האבן זיך געפונען יידן, וואס האבן ניט געוואלט
אופהערן צו זיין אידן. האבן זיי באשטימט ניט צו פאלגן
דעם קעניג.

זיי האבן זיך פאר-אויניקט אונטער א העלדישן
אנפירער — יעחודא האמאקאבי — און זיינען אנ-געפאלן
אף די גריכישע סאלדאטן, וואס דער קעניג האט געשיקט
קעגן זיי, און זיי צעשלאגן.

זיי האבן באפרייט די יידן. זיי האבן אויך באפרייט
דעם טעמפל. זיי האבן ארויס-געווארפן פון דארטן די
סטאטועס פון די גריכישע געטער, האבן אויס-גערויניקט
דעם טעמפל און באנייט אים.

דעמאלט האבן די יידן געמאכט א יאמטעו גאנצע
אכט טעג.

אין פון דעמאלט אן מאכן די יידן אין דער זעלבער
צייט א יאמטעו. דאס איז דער יאמטעו באנעקע.

יאמטעו—holiday . לאמקעס—pancakes . פארלירן—
to lose . געווינען—to win . ציט זיך—lasts . צינדט אן—
lights . פרעמדער—foreigner . גריכיש—Greek . אופהערן—
to stop . דאווענען—to pray . סטאטוע—statue . באשטימט—
decided . פאר-אייניקט זיך—united . פארריכט—repaired .

איד בין א קליינער דריידל.

איד בין א קליינער דריידל,
געמאכט בין איד פון בליי.
טא לאמיר, קינדער, שפילן
מיט דריידל איינס, צוויי, דריי.
א, דריידל, דריידל, דריידל,
געמאכט ביסמו פון בליי.
טא לאמיר אלע טאנצן
מיט דריידל איינס, צוויי, דריי.

צום פרילינג.

פרילינג גוטער, פרילינג ליבער,
קום צוריק צו אונדז אריבער.
קום און נעם דעם שניי אוועק
און צום ווינטער מאך אן עק.
קום שוין, פרילינג, צו שפאצירן
און די פויגלען ברענג צו פירן.
קום און ציר מיין גארטן אויס
מיט א מאן און מיט א רויז.

עק—end . צירן—to decorate . מאן—poppy .

דאס פערד און דער שפערלינג.

עס איז געוואָרן ווינטער.
 דער גארטן, די לאַנקע און דאָס פעלד — אַלץ איז
 געוואָרן באַדעקט מיט שניי.
 דער שפערלינג איז געווען הונגעריק.
 ער האָט אין ערגעץ נישט געקאָנט קריגן קיין זאך
 צו עסן.
 איז דער שפערלינג געקומען צום פערד אין שטאל
 און אים געבעטן :
 — גיב מיר עטלעכע קערנדלעך פון די, וואָס דו
 באַקומסט צו עסן.
 — ווײַער גוט, האָט געזאָגט דאָס גוטע פערד.
 און דאָס פערד האָט געגעבן דעם שפערלינג גענוג
 פון דעם האַבער און גערשטן, וואָס ער האָט געגעסן.
 ווען עס איז געקומען דער ווינטער, האָט דער שפער-
 לינג באַווײַזן, אז ער איז דאָנקבאַר דעם פערד.
 ווען די בײַזע פליגן פלעגן בײַסן דאָס פערד, פלעגט
 דער שפערלינג קומען צו פליען און פארטרייבן די פליגן.
 אזוי פלעגט ער באַפרייען דאָס פערד פון ווייטיק.

שפערלינג — sparrow . . . הונגעריק — hungry . . . אין ערגעץ —
 nowhere . . . קריגן, באַקומען — to get . . . קערנדלעך — grain .
 האַבער — oats . . . גערשטן — barley . . . באַווײַזן — showed . דאָנקבאַר —
 grateful . . . פארטרייבן — to chase away . . . באַפרייען — to free .
 ווייטיק — pain, suffering .

מאָך פאַלגנדע איבערגעזעצונגען :

פון קומען —	קום —	קומט.
פון נעמען —		
פון מאַכן —		
פון ברענגען —		
פון פירן —		

פּוּרִים.

1.

פּוּרִים, פּוּרִים !
דאָס איז גאר אַ פּרײַלעכער יאָם-טעג.
מיר זײַנען נישט געגאנגען אין דער ענגלישער סקול.
מיר זײַנען נישט געגאנגען אין דער ייִדישער שול.
מיר זײַנען געבליבן דעם גאנצן טאָג אין דער הױם.
די מאמע האָט אונדז געקויפט שאלאַך-מאַנעס.
דער טאטע האָט אונדז געשענקט פּוּרִים-געלט.
מיר האָבן געשיקט שאלאַך-מאַנעס צו אונדזערע
פּרײַנט.
איר האָב אַה מײַן שאלאַך-מאַנעס טעלער אַרױפֿ-
געלײַגט אַ שטיקל טאַרט, און אַראָנוש, און עפל, אַ באָד
און אַ שטיקל שאַקאַלאַד.
מײַן פּרײַנט לײַבל האָט פֿון דעם טעלער אַראָפֿ-
גענומען דעם שטיקל שאַקאַלאַד און אַרױפֿ-געלײַגט אַ
פּײַג און אַ מײַטל.
מײַן ברודער און מײַן שוועסטער האָבן געשיקט
שאלאַך-מאַנעס צו פֿיר פֿון זײַערע פּרײַנט.
אין אונז האָבן מיר געהאַט אַ פּרײַלעכן מאַלצײַט.
עס זײַנען צו אונדז געקומען די פּוּרִים-שפּילער. זײַ זײַנען
געווען פאַרשטעלט, זײַ די העלדן אין דער מײַסע פֿון
פּוּרִים.

2.

פאַרוואָס מאַכן מיר פּוּרִים ?
דער לערער האָט אונדז דערצײלט פאַרוואָס. ער
האַט אונדז דערצײלט אזוי :
אמאל איז געווען אַ קעניג. אין זײַן לאַנד האָבן
געלעבט די ייִדן.

און ביים קעניג איז געווען א מיניסטער, האמען. איז
ער געווען זייער און זייער א שלעכטער. ער האט זייער
פיינט געהאט די יידן.

איז ער אוועק צום קעניג און געזאגט :

די יידן אין דין לאנד זיינען אלע שלעכט. זיי ברענגען
דיך און דעם לאנד נאך שאדן. לאז מיר, און איך וועל מייסן
אלע יידן.

האט דער קעניג דאס האמענען דערלויבט צו טאן :
מייסן אלע יידן פון דעם גאנצן לאנד און איין טאג.

און די קעניגין פון דעם לאנד איז געווען א יידישע.
זי האט געהייסן עסטער.

איז זי געגאנגען צום קעניג און געזאגט : קעניג ! א
שלעכטער מאן וויל מיר מייסן צוזאמען מיט אלע אנדערע
מענטשן פון מיין פאלק.

איז דער קעניג געווארן בייז און האט געפרעגט :
ווער איז אט דער שלעכטער מאן ?

האט עסטער געזאגט : דאס איז האמען ; ער האט
געהייסן, מיטאל מייסן אלע יידן. און וויל איך בין א יידישע
טאכטער, וועט מען מיר אויך מייסן.

איז דער קעניג זייער שטארק בייז געווארן און
האמענען און אים געהייסן מייסן. און אלע יידן זיינען
לעבן געבליבן.

און איז אנדענק פון דעם, וואס יידן האבן זיך
גערעטעוועט, מאכן זיי אט דעם יאמטעו פון עסטערן,
דעם יאמטעו פורים.

פורים — feast of Esther . פרוילעך — joyful . פייג — fig .
שאלאך-מאנעס — Purim presents . טייטל — date . מאלצייט —
meal . שפילער — players . פארשמעלט — disguised . מייסע —
story . מיניסטער — minister . שאדן — harm . אין אנדענק —
in memory . זיך גערעטעוועט — were saved .

פּרילינג קומט.

פּרילינג קומט אה אלע וועגן.
לויפט דעם ליבן גאסט אנטקעגן!
לויפט צום וואלד, לויפט צום פעלד —
אומעטום א פרייע וועלט!
קלינגט און זינגט, שפּרינגט און ברומט —
פּרילינג קומט, פּרילינג קומט!

וועג — road . אומעטום — everywhere . ברומט — yell .

קלוג געענטפערט.

יאטל : זאג נאך, מאטל ! פארוואס שינט ניט די
זון בינאכט, ווען עס איז פינצטער, נאך זי שינט ביטאג,
ווען עס איז סיי ווי ליכטיק ?
מאטל : הערסט, דאס פרעג איך דאך אויך : פאר-
וואס ברענט די זון זומער, ווען עס איז סיי ווי ווארים ?
בעסער וואלט זי ווארימען ווינטער, ווען עס איז אזוי
קאלט.

סיי ווי — anyway . בינאכט — at night . ביטאג —
in the day time .

זען איבער פון ענגליש אין יידיש :

עס איז פינצטער — It is dark —
It is light —
It is warm —
It is cold —

פּוּיסאַך.

1.

מיני איז געקומען אין שול.
זי האט געבראכט א זעקעלע מיט נים — קלוינע און
גרויסע.

זי איז צו צום לערער און געזאגט :
— לערער ! — מיין מאמע האט מיר געגעבן נים.
זי האט מיר געזאגט, איך זאל די נים צעטיילן צווישן
אלע קינדער פון קלאס.

— דו האסט זייער א פינע און א וואוילע מאמע,
מיני ! — האט דער לערער געזאגט.

אבער פארוואס האט זי דיר היינט געגעבן די נים ?
— די מאמע האט געזאגט, אז אין עטלעכע טעג
ארום האבן מיר דעם יאמטעוו פויסאך ; דארף מען זיך
אויסלערנען שפילן אין נים.

— זייער ריכטיק, קינדער ! אין דריי טעג ארום האבן
מיר טאקע דעם יאמטעוו פויסאך. און איך האב אויך
געקויפט נים און וועל עס איך אויסטיילן.

— אבער, לערער ! פארוואס מאכן מיר דעם יאמטעוו
פויסאך ? — האט מיני געפרעגט.

— איך האב איך טאקע געוואלט דערציילן. — האט
דער לערער געזאגט.

און איצט, אז דו פרעגסט, מינעלע, הערמ זיך אלע
צו, און איך וועל איך דערציילן.

2.

און דער לערער האט דערציילט אזוי :
אמאל האבן די יידן געוואוינט אין דעם לאנד

מיצראאים. איז דאָרט געווען אַ שלעכטער קעניג. האָט
דער קעניג געלאָזט די יידן טאָן ווײַער שווערע אַרבעט.
ער האָט אויך געהייסן, מען זאָל אלע יונגעלעך, וואָס ווערן
געבוירן בני די יידן, אַרײַנגעוואַרפֿן אין טײַך.

איז בני אַ ייִדישער מאַמען געבוירן געוואָרן אַ
יונגעלעך. האָט זײַן מאַמע נײַט געוואָלט, מען זאָל אים
דערטרינקען אין טײַך. האָט זי גענומען אַ קעסטלעך,
אַרײַנגעלײַגט אין דעם דאָס קינד און אַוועק-געשטעלט
אין טײַך, נײַט ווײַט פֿון ברעג.

באלד נאָכדעם איז דעם קעניגס טאָכטער געקומען
צום טײַך באָדן זיך. האָט זי דערזען דאָס קעסטלעך. האָט
זי דאָס אַרױס-גענומען פֿון טײַך. זי האָט פֿון דעם אַרױס-
גענומען דאָס קלײַנע יונגעלעך. ער איז איר ווײַער געפֿעלן
געוואָרן. האָט זי אים גענומען צו זיך און אים געהאַדעוועט
אין קעניגס הױז. זי האָט אים אַ נאָמען געגעבן מױשע.

ווען מױשע איז געוואָרן אַ גרויסער, האָט ער זיך
דערוואַסט, אַז זײַן טאָטע און מאַמע זײַנען יידן. און ער
האָט געזען, ווי שווער די יידן אַרבעטן. האָט ער באַשלאָסן
בני זיך, ער זאָל באַפֿרײַען זײַנע ברודער.

ווען ער איז עלטער געוואָרן, איז ער געקומען צו דעם
קעניג פֿון מיצראַאים און אים געזאָגט:

שיק אַרױס די יידן פֿון מיצראַאים; אַז נײַט, וועלן
קומען אַה דיר אַלערלײ אומגליקן.

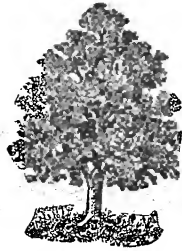
האָט דער קעניג נײַט געוואָלט.

זײַנען טאָקע אַה דעם לאַנד מיצראַאים געקומען
אַלערלײ אומגליקן.

און אײַן טאָג זײַנען אין מיצראַאים אין יעדן הױז
געשטאַרבן די עלטערע קינדער. אויך דעם קעניגס
עלטערער זון איז געשטאַרבן.

האָט זיך דער קעניג דערשראָקן.
האָט ער גלייך געשיקט דופן מוֹישֶׁן און אים
געזאָגט: געס אלע יידן — אלט און יונג, מענער און פֿרויען
און קינדער — און גייט אַרויס פֿון מצראַים.
האָט מוֹישֶׁן צונויפֿ-גענומען אלע יידן און זיי אַרויס-
געפירט פֿון דעם לאַנד מצראַים. אזוי האָט ער באַפֿרייט
די יידן פֿון שווערער אַרבעט און געמאַכט זיי פֿאַר אַ פֿריי-
פֿאַלק.
און ווייל די יידן האָבן זיך געאיילט און גיט באַווייזן
צו באַקן ריכטיק ברויט, האָבן זיי געבאַקט דינע קוכנס —
מאַצעס.
דערפֿאַר מאַכן די יידן דעם יאָמטעוו פֿייסאַך, און
דערפֿאַר עסן די יידן פֿייסאַך מאַצעס.
נאָכדעם ווי דער לערער האָט די קינדער דערציילט
די מייסע פֿון פֿייסאַך, האָט ער אלע קינדער אויס-געמיילט
נים.
ער האָט מינים נים אויך אויס-געמיילט.
דער לערער האָט אויך אויס-געלערנט די קינדער
שפּילן אין נים.
מיני האָט פֿאַרשפּילט אַ גרויסן טייל פֿון אירע נים.
אַבער איר האָט דאָס נישט פֿאַרדראָסן.
זי האָט זיך גוט אויס-געלערנט שפּילן אין נים.

פֿייסאַך — Passover . געבוירן ווערן — to be born . ברעג —
. shore . קעסטעלע — basket . ער איז איר געפעלן געוואָרן —
. she liked him . געהאָדעוועט — brought up . אומגליקן —
. plagues . זיך דערשראָקן — got scared . נישט באַווייזן —
. had no time . זיך געאיילט — were in a hurry .

די גרינע זומער פויגלען.

גרינע פויגלען זיינען געקומען צו פליען פון הימל.
זיי האבן זיך געזעצט אפ די צווייגן פון א בויס.
די פויגלען האבן געטרונקען דעם טוי און געגעסן
דאס ליכט פון דער זון.

זיי האבן געזונגען פון זון-שנין און פון דעם בלויען
הימל.

דער רעגן האט געגעצט די פערדערן פון די פויגלען,
זיינען זיי געווארן נאך גרינער.

אבער אט איז געקומען די קעלט.

די פערדערן האבן באקומען אלערליי קאלירן.

ביסלעכווייז האבן זיי פארוועלקט.

און ווען דער שטארקער מאן, דער פראסט, איז
געקומען און האט א טרייסל געטאן דעם בויס, זיינען זיך
די פויגלען צעלאפן.

טוי—dew . ליכט—light . נעצן—to wet . פארוועלקט—

withered . א טרייסל געטאן—shook .

. ווי הייסן די פיר צייטן פון יאר ?

א רעגן.

זעט, א רעגן	גיסט א רעגן,
פאלט פון אויבן,	קאן מען שטיפן,
קלאפט אה דעכער,	פון פאפירלעך
קלאפט אין שויבן.	מאכן שיפן.
זאל עס רעגענען,	ווען עס הייבט
זאל עס גיסן!	די זון אן קוקן,
זאלן קליינע	ווערן אלע
טייכלעך פליסן.	טייכלעך טרוקן.

פון אויבן — from above . קלאפט — patters . טרוקן — dry .
גיסן — to pour . פליסן — to flow . שטיפן — to play around .

די פיר צייטן פון יאר.

דער שניי צעריגט,	דאס פעלד איז וויסט,
דאס פעלד — עס גרינט,	דער רעגן גיסט,
ארץ ווערט באנייט.	די פויגלען ווייט.
ווי הייסט די צייט?	ווי הייסט די צייט?
די זון — זי גלייט,	די וועלט איז ווייס,
דער בוים — ער בלייט,	אפן טייך אן אייז,
דער מענטש הוי שניידט.	דער שטורעם שרייט.
ווי הייסט די צייט?	ווי הייסט די צייט?

צעריגט — melts . ווערט באנייט — is getting new .
גלייט — glows . שטורעם — storm . וויסט — bare, empty .

צו דערציילן און לייענען.

די מאמע.

א מיידעלע איז געשטאנען אפן גאס.
זי האט געוויינט און גערופן איר מאמען.
ווער איז דוין מאמע? — האט זי א מאן געפרעגט.
מיין מאמע? — האט דאס מיידעלע געזאגט. —
קענטו גיט מיין מאמען?
זי איז די וואס איז די בעסטע אה דער וועלט.

דאס קינד און דאס קיכל.

א יינגל איז גענאנגען אין שול.
אין איין האנט האט ער געהאלטן א בוך און אין
דער אנדער האנט א קיכל.
אפן וועג האט אים באגעגנט א הונט.
דער הונט האט א שפרונג געטאן און ארויס-געכאפט
ביים קינד פון האנט דאס קיכל.
דער יינגל איז געווארן בייז.
ער האט א ווארף געטאן דאס ביכל אה דער ערד
און געזאגט:
— שלעכטער הונט! דו האסט ביי מיר צו-געכאפט
דאס קיכל.
איצט נעם דיר אויך דאס ביכל און גיי דו אין שול
לערנען.

דאס יינגעלע און די פעני.

א יינגעלע שטייט אפן גאס און וויינט.
קומט אן א מאן.

זעט דער מאן — דאס יינגעלע וויינט.
פרעגט דער מאן :

— וואס וויינסטו, יינגעלע ?

— איך האב פארלארן א פעני. — זאגט דאס יינגעלע.

— נא דיר אן אנדער פעני. — זאגט דער מאן.

דאס יינגעלע נעמט די פעני און וויינט ווידער.

— וואס וויינסטו איצט ? — פרעגט דער מאן.

— ווען איך פארליר נישט מיין פעני, וואלט איך דאך
איצט געהאט צוויי. — זאגט דאס יינגעלע.

ניס.

א פאטער האט געהאט צוויי זין.

איינער האט געהייסן לייבל, דער אנדערער — סעמי.

דער פאטער האט פאר זיינע זין געבראכט ניש.

ער האט די ניש אריינגעלייגט אין א קריגל.

לייבל האט אריינגעלייגט זיין האנט אין קריגל און
ארויסגענומען א פאר ניש.

סעמי האט דערנאך אויך אריינגעלייגט זיין האנט
און אן-גענומען א פולען הויפן מיט ניש.

ער האט אבער זיין האנט ניש געקאנט ארויס-נעמען.

דער פולער הויפן איז ניש דורכגעגאנגען דורך דעם
העלדזל פון קריגל.

סעמי האט אן-געהויבן וויינען.

דער פאטער סעמיס האט זיך צעלאכט און געזאגט :

— לאז ארויס א העלפט ניש פון דיין האנט, וועסטו

קאנען ארויס-נעמען די האנט.

א צוגעדעקטע שיסל.

א מאן איז געגאנגען אין גאס.
זעט ער — א יונגעלע מראגט א שיסל, און די שיסל
איז צוגעדעקט.
פרעגט ער ביים יונגעלע: „וואס איז דאָרט ביי דיר
אין שיסל?“
ענטפערט דאָס יונגעלע:
— ווען מיין מאמע וואלט געוואלט, אז אלע זאלן
וויסן, וואס אין שיסל איז, וואלט זי דאָס גיט צוגעדעקט.

קלוג געזאגט.

צוויי יונגלעך זיינען געגאנגען אין וועג.
מיט אמאל האט אַנגעהויבן גיסן א רעגן.
קין שידעם האבן די קינדער גיט געהאט.
זאגט איינער פון די יונגלעך צום צווייטן:
— קום, לאמיר גיין און זעצן זיך אונטער א בום.
די צווייגן פון בום וועלן אונדז פארשטעלן פונם
רעגן.
יא, — האט געזאגט דער צווייטער יונגל, — אבער
אין א ביסל צייט ארום וועט דער רעגן אדורך אויך דורך
די צווייגן פון דעם בום.
— נו, איז וואס? — האט דער ערשטער יונגל גע-
זאגט. — וועלן מיר דעמאלט זעצן זיך אונטער א צווייטן
בום.

זיך שיר ניט דערטרונקען.

עס איז געווען זומער. עס איז געווען היים.
א יינגעלע איז אריין אין טיך בארן זיך.
ער האט ניט געקענט שווימען.
ער איז אוועק ווייט און גענומען טרינקען זיך.
א מאן, וואס האט זיך אויך געבארן אין טיך, האט
דאס יינגעלע ארויס-גענומען פון וואסער.
דעמאלט האט דאס יינגעלע געזאגט:
— איך וועל מער ניט גיין בארן זיך, ביז איך וועל
קענען גוט שווימען.
— נארעלע, — האט אים דער מאן געזאגט, — ווי
וועסטו זיך אויסלערנען שווימען, אויב דו וועסט ניט גיין
בארן זיך?

אונט-ברויט.

א יינגעלע איז געקומען אהיים אין אונט.
— מאמע! — האט ער געזאגט, — גיב מיר אונט-
ברויט.
האט אים די מאמע געגעבן ברויט מיט פוטער.
— איך וויל ניט קיין ברויט מיט פוטער. — האט
לייבל געזאגט.
האט אים די מאמע געגעבן אן איי.
— איך וויל ניט קיין איי. — האט לייבל געזאגט.
— וואס זשע זאל איך דיר געבן, מיין זון? — האט
די מאמע געפרעגט.
— גיב מיר אונט-ברויט! — האט לייבל געזאגט און
זיך צעווייגט.

ברית.

א קליין יינגעלע האט געזען, ווי זיין פאטער לוינעט
א בוך.

דער פאטער האט אה זיינע אויגן געהאט ברילן.
האט דאס יינגעלע געזאגט:

פאפא! גיב מיר אויך ברילן, וועל איך אויך לוינען
א בוך.

דער פאטער האט דעם יינגעלע געגעבן זיינע ברילן.
דאס יינגעלע האט אנגעטאן די ברילן און געוואלט
לוינען.

אבער ער האט נישט געקאנט.

אין א ביסל צייט ארום האט דער פאטער געבראכט
זיין וינגעלע אן אנפאנגער-ביכל.

— דאס זיינען זיינע ברילן. — האט ער געזאגט. —
לערן און דו וועסט קענען לוינען.

די פרוי און די אייער.

א פרוי איז געשטאנען און פארקויפט אייער.

א שלעכטער ייגל איז פארביי געגאנגען.

ער האט מיטן פוס א שטויס געגעבן דאס קערבעלע
מיט די אייער.

די אייער האבן זיך אויס-געשאטן אה דער ערד און
זיך צעבראכן.

די פרוי איז געשטאנען און האט געוויינט.

סעמי האט דאס דערזען.

אויס האט זייער פארדראסן אויף דעם, וואס דער
נארישער ייגל האט געטאן.

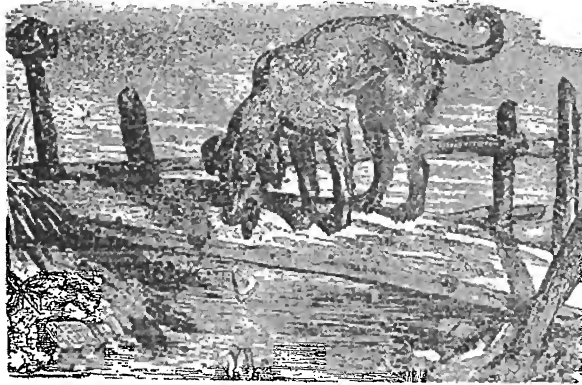
איז ער געלאפן גלייך צו זיך אהנים.
 ער האט גענומען דאס געלט, וואס ער האט אפ-
 געשפארט, געבראכט און אפ-געגעבן דער פרוי.
 די פרוי האט אים געוואלט באדאנקען.
 אבער ס'עמי איז שנעל אוועק-געגאנגען.

דער בלינדער און דאס ליכט.

נאכט. עס איז פינצטער.
 גייט אין דער נאכט א בלינדער מאן און האלט אין
 האנט א לאמטערנע.
 זעט אים אן אנדער מאן און פרעגט :
 — טייערער, אה וואס דארפסטו דאס ליכט ?
 קענסטו זען זען ?
 ענטפערט אים דער בלינדער :
 — גיין, איד קען נישט זען.
 אבער. ווען איד האלט א ליכט אין מיין האנט,
 קאנען אנדערע מענטשן מיר זען, און זיי וועלן מיר העלפן.
 זיי וועלן מיר נישט לאזן אריינפאלן אין א גרוב.

דער הונט און זײַן שאַטן.

א הונט האט ערגעץ געכאפט א שטיק פֿלײַש.
ער האט דאס פֿלײַש געטראָגן אין מויל.
אפֿ זײַן וועג קומט דער הונט צו א גראָבן.
דער גראָבן איז פֿול געווען מיט וואַסער, און איבער
דעם גראָבן איז געלעגן א ברעטל.
דער הונט איז אַרום אפֿ דעם ברעטל.
פֿון ברעטל האט דער הונט א קוק געטאן אין
וואַסער.
דאס וואַסער איז געווען רײַן און קלאָר.
דער הונט האט אין וואַסער דערנען א צווייטן הונט.
דער צווייטער הונט האט אויך געהאט א שטיק
פֿלײַש אין מויל.
אונדזער הונט האט געוואַלט קריגן אויך דעם
צווייטן שטיק פֿלײַש.

ער האט געעפנט דאס מויל צו כאפן דאס צווייטע
 שטיק פלויש.
 גלייך איז זיין אויגענער שטיק פלויש אריין-געפאלן
 אין וואסער.
 און דער הונט איז געבליבן מיט גארנישט.

וועמען זאל געהערן דאס בוך.

צוויי מענטשן גייען אין גאס.
 זיי געפינען א בוך.
 זיי הויבן גלייך אן שפארן זיך : וועמען זאל דאס
 בוך געהערן.
 איינער זאגט : איך האב דער ערשטער דערווען
 דאס בוך.
 דאס בוך איז דערפאר מינים.
 און דער אנדערער זאגט :
 איך האב דאס בוך אויפ-געהויבן.
 דערפאר איז דאס בוך מינים.
 גיט פארביי נאך א מאן. הערט ער — זיי קריגן
 זיך.
 פרעגט ער זיי : ווער פון אייך קאן לוינענען ?
 — גיט איך. — ענטפערט איינער.
 — אויך גיט איך. — ענטפערט דער אנדערער.
 — היינט אף וואס דארפט איר דאס בוך ?
 גיט בעסער דאס בוך מיר, און איר הערט אופ קריגן
 זיך.

דער שטומער.

א שטומער ארימאן איז געזעסן ביים וועג.
ער האט געצויגן זיין האנט און געבעטן, מען זאל
אים עפעס געבן.
גייט פארביי א מאן. פרעגט ער דעם שטומן :
— וואס פעלט דיר ?
— אד, — האט געענטפערט דער שטומער, — איך
קאן נישט רעדן.

דער הויקער.

ביי א טייכל איז געזעסן אן אלטער מאן.
אפן רוקן איז ביי אים געווען א הויקער.
דער אלטער מאן האט געכאפט פיש.
ביים ברעג פון טייכל האבן זיך געשפילט קינדער.
די קינדער האבן געלאכט פון דעם אלטן מאן.
זיי האבן געווארפן שטייגנדלעך אין זיין הויקער.
דער הויקער האט געשוויגן און גארנישט נישט
געזאגט.
מיט א מאל גליטשט זיך אים איינס פון די קינדער
און פאלט אריין אין טייכל.
דער הויקער האט גלייך אראפ-געווארפן פון זיך די
קליידער און די שיד.
ער איז אריין-געשפרונגען אין וואסער.
ער האט געכאפט דעם יינגל פאר דעם גארטל און
אים ארויס-געשלעפט פון וואסער.

צוויי ציגן.

צוויי ציגן האבן זיך באגעגנט אה א ברעט.
דאס ברעט איז געלעגן ווי א בריקל איבער א טייכל.
ביידע ציגן האבן ניט געקאנט אריבער דאס בריקל
אין דער זעלבער צייט.
אינעם פון די צוויי ציגן האט געמוזט זיך אומקערן
צוריק.

ואגט איין ציג צו דער צווייטער :
גוי צוריק, לאז מיר אריבער.
שטייט די צווייטע : וואס עפעס איך ? גוי דו צוריק.
— איך בין דאך עלטער פאר דיר.
— אבער איך בין פריער ארום אה דעם בריקל.
די ציגן האבן זיך לאנג געקריגט.
דאן זיינען ביידע שטארק בייז געווארן.
זיי האבן גענומען שטייסן אינעם די אנדערע מיט
די הערנער.
אזוי לאנג געשטויסן זיך, ביז ביידע זיינען אריין-
געפאלן אין טייכל אריין.

דער טרעפער.

סעמי איז געווען זייער אפגעלאזט.
אז ער האט געגעסן אן איי, האט ער פארגאסן דאס
געלכל אה זיינע הייז.
און אזוי, מיט פארפלעקטע הייז, איז ער אוועק
אין שול.
באגעגנט אים זיין פריינט בערל און זאגט :
איך בין א טרעפער. איך קאן דיר זאגן, וואס דו
האסט געגעסן אין דער היים.
— וואס ? — האט סעמי געפרעגט.
— דו האסט געגעסן אן איי.
האט זיך סעמי געוואונדערט.
אה מארגן האט סעמי געגעסן ברויט מיט פוטער.
זיינע שמוציקע פינגער האט ער אפ-געווישט אן
היטל און געמאכט א פלעק.
בערל האט א קוק געטאן אה סעמים היטל און
געזאגט :
דו האסט היינט געגעסן ברויט מיט פוטער.
סעמי האט זיך געוואונדערט און דערציילט וועגן
דעם דער מאמען :
— מיר האבן אין שול א יינגל, טרעפט ער יעדעס
מאל, וואס איך האב געגעסן.
די מאמע האט א קוק געטאן אה סעמים קליידער
און פארשטאנען, פארוואס יענער יינגל טרעפט.
זי האט סעמין אנ-געטאן זיינע הייז און א ריין היטל.
סעמי איז געגאנגען אין שול.
בערל האט געקוקט און געקוקט אה סעמין, אבער
ער האט שוין נישט געקאנט טרעפן, וואס סעמי האט געגעסן.

איציץ און שפיציץ.

- איציץ : טרעה, וואס איך האב ביי זיך אין קעשענע ?
 שפיציץ : איך קען ניט טרעפן, זאג מיר בעסער.
 איציץ : ניין, דו מוזסט טרעפן.
 ש. ווער האט עס דיר געגעבן ?
 א. קיינער האט עס מיר ניט געגעבן.
 ש. וואו האסטו עס געקויפט ?
 א. איך האב עס ניט געקויפט.
 ש. ווי אזוי קומט עס צו דיר אין קעשענע ?
 א. עס איז דארט אויסגעוואקסן.
 ש. וואס פאר א קאליר האט עס ?
 א. עס האט ניט קיין קאליר.
 ש. איז עס פון שטיין ?
 א. ניין ; שטיין וואקסט ניט.
 ש. ווער האט עס פארזויט ?
 א. קיינער ניט.
 ש. איז עס ווייך אדער הארט ?
 א. ניט ווייך און ניט הארט.
 ש. איז עס געשמאק צו עסן ?
 א. ניין, מ'קאן דאס ניט עסן.
 ש. איך גלויב ניט, אז דו האסט עפעס אין קעשענע.
 א. איך פארזיכער דיר, אז איך האב.
 ש. וועסט מיר עס געבן, אויב איך וועל טרעפן ?
 א. איך קען עס ניט ארויסנעמען פון קעשענע.
 ש. און איך קען ניט טרעפן.
 א. גיסט זיך אונטער ?
 ש. יא, זאג, וואס איז דאס ?
 א. א לאך.

רער ערלעכער הענדלער.

אלטער האט געהאנדלט מיט אלטע קליידער.
ער פלעגט אומגיין און אויסרופן :
אלטע קליידער קוים איך, אלטע קליידער !
א פענצטער האט זיך געעפנט, און א מאן האט
געזאגט :
קומט אריין, איך האב אן אלטן אנצוג צו פארקויפן.
אלטער איז אריין אין הויז און אפ-געקויפט דעם אלטן
אנצוג.
אין א האלבער שטונדע ארום האט ער זיך צוריק-
געקערט.
— וואס ווילט איר ? — האט אים געפרעגט דער
מאן, ביי וועמען ער האט געקויפט דעם אנצוג.
האט אלטער געענטפערט :
איך האב אין אייער אנצוג געפונען הונדערט דאלער.
בין איך געקומען, זיי אייך אפ-צוגעבן.
דער מאן האט זיך געוואונדערט איבער דער
ערלעכקייט פון דעם הענדלער און געזאגט :
איר זינט אן ערלעכער מענטש, איר האט נישט
געוואלט נעמען פרעמד געלט. אבער איך וועל עס ביי
איר נישט נעמען. איך שענק עס אייך אוועק.
אלטער האט באדאנקט פארן געשאנק, און טרערן
זיינען אים געשטאנען אין די אויגן.

דער גערטנער און זיינע זין.

א גערטנער האט געוואלט, אז זיינע זין זאלן גוט
קענען די ערד-ארבעט און גוט בא-ארבעטן דעם גארטן.
פארן טויט רופט צו דער גערטנער זיינע זין און
זאגט צו זיי :

קינדער! ווען איך וועל שטארבן, זאלט איר אין
גארטן גוט זוכן, וואס דארט איז באהאלטן.

די קינדער האבן געמיינט, אז אין גארטן איז ערגעץ
באהאלטן געלט.

ווען דער פאטער איז געשטארבן, האבן די קינדער
גענומען גראבן דעם גארטן.

זיי האבן צעגראבן דעם גאנצן גארטן, אבער זיי
האבן קיין געלט נישט געפונען.

אבער ווייל די קינדער האבן צעגראבן דעם גארטן
זייער און זייער גוט, האבן אלע זאכן גענומען וואקסן
דארט זייער גוט.

און דער גארטן האט לעגעס יאר געבראכט מער
פרוכט, ווי ווען עס איז פריער.

דעמאלט האבן די קינדער פארשטאנען, וואס עס
איז געווען באהאלטן אין גארטן.

די געשמאקע בארן.

א מאן האט געשיקט זיין דינער קויפן פאר אים
געשמאקע בארן.
קומט דער דינער אין קראם און בעט, מען זאל אים
געבן געשמאקע בארן.
גיט אים דער קרעמער.
זאגט דער דינער: אבער איך וויל די בעסטע.
זאגט דער קרעמער: פארוואס, וועסטו וויסן, ווי
געשמאק די בארן זיינען.
טראכט דער דינער: ווי זשע וועל איך אבער וויסן,
אז אלע בארן זיינען געשמאק, אויב איך וועל פארוואס
נאר איינע אדער צוויי?
האט דער דינער גענומען און אפ-געביסן פון יעדער
באר א שטיקל, צו וויסן, צי יעדע באר איז געשמאק. נאך
דעם האט ער די בארן געבראכט צו זיין באלעבאס.
דער באלעבאס האט אים באלד אפ-געזאגט פון
זיין שטערע.

צום ציילן זיך.

איינס, צוויי, דריי.
אדער, לידער, ליי.
אקו-באקו,
ביידע גלאקו.
צירל, פערל,
דוקס ארויס!

רעטענישן און פראגן.

וואס איז דאס :

1. האט בלעטער און איז נישט קיין בוים ; האט א רוקן און איז נישט קיין מענטש.
 2. אלעמען באנוצט דאס, אלעמען באקלויבט דאס, און אלליין גייט עס נאקעט.
 3. גרין ווי גראז — נאך נישט דאס ; רויט ווי בלוט — נאך נישט גוט ; שווארץ ווי קויל — דאס איז וואויל.
 4. צוויי ברידער זיצן אה אונן בוים און זעען זיך נישט.
 5. וואס וואקסט אן א רעגן ?
 6. ווען גייט א שניידער אומזיסט ?
 7. איך געפין זיך איין זינגער, אין גראז און אין גלאז, אבער קיינמאל נישט אין קור, צי אין חויה, צי אין שלאס.
 8. ווער טראגט דעם גרעסטן היטל ?
 9. וואס פאר א שירעם טראגט דער פרעוידענט, ווען עס רעגנט ?
 10. פיר ברידער יאגן זיך און קענען זיך נישט דעריאגן.
 11. וואס פאר א וואסער איז אן א זאמר, און וואס פאר א קעניג איז אן א לאנד ?
 12. ער גייט און גייט און רירט זיך נישט פון ארט.
- די ענטפערס אה די רעטענישן זיינען :
- א נאדל. האר. א בוך. א נאסן. דער מענטש מיטן גרעסטן קאפ. טרערן-וואסער און דער קעניג פון קארטן. א זינגער. ווען ער מאכט נישט קיין קניפל. א. אונגן. קארש. רעדער פון א וואגן.

צום זינגען.

לאמיר באגריסן.

לאמיר די שול באגריסן. (2 מאָל)
לאמיר, לאמיר, לאמיר, לאמיר, (2 מאָל)
לאמיר די שול באגריסן.

און אז דער לערער.

און אז דער לערער זינגט, (2 מאָל)
זינגען דאָך אלע שילער.
און אז דער לערער זינגט, (2 מאָל)
זינגען דאָך אלע שילער.
און אז דער לערער לאכט, (2 מאָל)
און אז דער לערער שווייגט, (2 מאָל)
און אז דער לערער שלאפט, (2 מאָל)

שטייט אין פעלד אַ ביימעלע.

שטייט אין פעלד אַ ביימעלע,
האט עס גרינע צווייגעלעך.
זיצט דערוף אַ פייגעלע,
מאכט עס צו די אייגעלעך.
אם די גרינע צווייגעלעך
וואקסט אַ גאלדן עפעלע.
מאך צו מיין קינד, די אייגעלעך.
א בראכע אם דיין קעפעלע.

איד בין א גוטער מוזיקאנט.

— איד בין א גוטער מוזיקאנט,
איד קום פון פריילעך-לאנד.

— דו ביסט א גוטער מוזיקאנט,
דו קומסט פון פריילעך-לאנד.

שפיל איד אה מיין פידל,

אה מיין שוויגער פידל:

פידל פי-פי-פי. (3 מאל)

שפיל איד אה מיין צימבל,

אה מיין שוויגער צימבל:

צימבל צים-צים-צים. (3 מאל)

שפיל איד אה מיין פייקל,

אה מיין שוויגער פייקל:

פייקל באם-באם-באם. (3 מאל)

קומט ארויס.

אינמאל ווער בין דער נאכט

האט א פייגעלע געלאכט,

האט א פייגעלע געלאכט

כא-כא-כא!

קינדער, קינדער, קליין און גרויס,

קינדער, קינדער, קומט ארויס,

קומט ארויס, עס איז שפעט.

כא-כא-כא!

ענטפערט מיר.

הערט נאך איר, ענטפערט מיר,
ענטפערט מיר גענויער.
וואָגט, מיט וואָס, מיט וואָס, מיט וואָס
אָקערט. ערד דער פויער ?

קום אהער, ס'איז נישט שווער
צו ענטפערן גענויער :
מיט אן אָקער, מיט אן אָקער
אָקערט ערד דער פויער.

הערט נאך איר, ענטפערט מיר,
ענטפערט מיר גענויער.
וואָגט, מיט וואָס, מיט וואָס, מיט וואָס
שניידט דאָס פערד דער פויער ?
קום אהער, ס'איז נישט שווער
צו ענטפערן גענויער :
מיט אַ קאָסע, מיט אַ קאָסע
שניידט דאָס פערד דער פויער.

די נייע פידל.

ס'האט דער טאטע פון יאָרידל
מיר געבראַכט אַ נייע פידל.
דאָ-דע-מי-פא-סאָל-לא-סי —
שפיל איך מירדל די-די-די.
רעכטן פוס פאָרויס אַ ביסל,
קלאַפּ דעם טאַקט צו מיטן פיסל.
דאָ-דע-מי-פא ...

האלט דאס קעפל אנגעבויגן
און פארגלאזן מיט בידע אויגן.
דאדע-מי-פא... .

סיקועלט און סיוואונדערט זיך די מאמע:
קענסט דאך שוין די גאנצע גאמע.
דאדע-מי-פא... .

מע קאן אויך זינגען: „קומט דער ליבער-זומער“ אף זינט
92, „ארבעט“ אף זינט 110 און „אויך בין א קלונער דרונדל“ אף זינט
125.

וואָס צו טאָן און וואָס ניט צו טאָן.

פאלג דיין פאטער און מוטער, דו וואלטסט לאנג לעבן.
וואלטסט ניט טייטן.
וואלטסט ניט גאנווענען.
ווען דו פארשפרעכסט עפעס, וואלטסטו פינקטלעך
האלטן דיין ווארט.
וואלטסט ניט וואגן קיין ליגן.
וואלטסט ניט אפגאן.
וואלטסט ניט שווערן אף פאלש.
וואלטסט ניט פארדריקן דיין האנט פאר אן ארימאן,
נאר עפענען וואלטסטו דיין האנט פאר אים.
וואלטסט ניט פיינט האבן דיין פריינט אין הארצן.
וואלטסט ניט טאן אנדערע, וואס דו ווילסט ניט, מיטאל
דיך טאן.
וואלטסט ליב האבן דיין פריינט ווי זיך אליין.